Голос України

Влада — Радам!

Газета Верховної Ради України ◆ № 109 (359) ◆ П'ятниця, 12 червня 1992 року ◆ Ціна 2 крб.

СЬОГОДНІ УКРАЇНА ПРОВОДЖАЄ В ОСТАННЮ ПУТЬ ГІРНИКІВ ШАХТИ «СУХОДІЛЬСЬКА-СХІДНА»

Указ Президента України

ПРО ОГОЛОШЕННЯ 12 ЧЕРВНЯ 1992 РОКУ ДНЕМ ТРАУРУ

У зв'язку з людськими жертвами внаслідок аварії, що сталася 9 червня 1992 року на шахті «Суходільська-Східна» в Луганській області, **постановляю:**

1. Оголосити в Україні 12 червня 1992 року траур на знак скорботи по загиблих під час аварії на шахті «Суходільська-Східна».

У цей день на всій території України приспустити Державний прапор, не проводити розважальних заходів, внести необхідні зміни до програм телебачення і радіо.

2. Утвореній Кабінетом Міністрів України Урядовій комісії вирішити всі питання, пов'язані з розслідуванням причин аварії, ліквідацією її наслідків, наданням матеріальної допомоги сім'ям загиблих і потерпілих, а також запобіганням аваріям у майбутньому.

Президент України Л. КРАВЧУК.

м. Київ, 11 червня 1992 року

КРАСНОДОНСЬКА ТРАГЕДІЯ

Центр громадських зв'язків МВС України повідомив, що похорон одного з загиблих шахтарів відбувся вчора у селищі Северо-Гундерівському Краснодонського району, інших 47 ховатимуть сьогодні у містах Краснодоні, Молодогвардійську, Суходільську, селах Верхньошевирівка, Великий Суходіл, Попівка Краснодонського району та по одному чоловіку у Ростовській та Нижегородській областях Росії.

Наш кореспондент Юрій Доценко передав, що на ранок 11 червня було знайдено тіла шахтарів, що вважалися пропалими безвісти, загальне число жертв тепер становить 56 чоловік.

ВІРЧІ ГРАМОТИ ВРУЧЕНО

Учора в Маріїнському палаці Надзвичайний і Повноважний Посол Королівства Бельгія в Україні пані Інгеборг Крістофферсен вручила вірчі грамоти Президенту України Леоніду Кравчуку.

Під час урочистої церемонії було висловлено побажання щодо майбутнього плідного розвитку відносин між двома державами.

НАПЕРЕДОДНІ ВІЗИТУ

Учора Президент України Л. Кравчук прийняв групу зарубіжних та українських журналістів. Зустріч відбулася за кілька днів до візиту нашого Президента до Французької Республіки, тому серед журналістів було багато представників французьких засобів масової інформації.

Л. Кравчук повідомив, що 16—17 червня він перебуватиме з першим офіційним візитом, як Президент незалежної України, у Франції. Окрім переговорів між Президентами двох країн передбачено підписання українсько-французького міждержавного договору та інших офіційних документів з різних сфер співробітництва. Буде відкрито українсько-французький Торговий дім. Президент України відвідає також місто-побратим Києва Тулузу, куди його запросив мер міста Д. Водіс.

Л. Кравчук підкреслив виняткову важливість цього візиту, який сприятиме піднесенню зв'язків між двома державами на більш високий щабель і стане значним поштовхом до розширення економічних, політичних та дипломатичних відносин між Україною та Францією.

Президент України відповів на численні запитання журналістів.

ФІНАНСОВА ДОПОМОГА КРИМУ

Рішенням Кабінету Міністрів України надається фінансова допомога Республіці Крим. Зокрема Раді Міністрів Республіки Крим виділяється 700 мільйонів карбованців на фінансування заходів щодо стабілізації економіки півострова в умовах переходу до ринку і лібералізації цін.

Виділяється також 5,8 мільйона карбованців на будівництво дитячої багатопрофільної лікарні в місті Ялті.

ВЧОРА у Києві відкрився перший Конгрес молодих політиків. На відкритті був присутній Президент України Леонід Кравчук, який тепло привітав учасників і гостей форуму.

ДУХОВНА МІСІЯ БІБЛІОТЕК

Учора в Києві відбулося урочисте відкриття І Всеукраїнського конгресу бібліотекарів. Його делегати мають намір обговорити ряд проблем, пов'язаних з виробленням основних напрямків діяльності бібліотек республіки та створенням законодавчої бази галузі.

На конгресі виступив перший заступник Голови Верховної Ради України В. В. Дурдинець. Він відзначив, що Конгрес бібліотекарів — це визначна подія в культурному житті нашої держави. Вперше за всю історію бібліотечного будівництва України зібралися люди непомітні, скромної, але однієї з найбільш гуманних професій — бібліотекарі, вірні служителі Книги — в інтересах рідного народу, його духовного й національного відродження. Ми цінуємо працівників бібліотек, майстрів бібліотечної справи, людей освічених, інтелігентних, доброзичливих.

У кожному суспільстві, за кожної епохи бібліотеки розвиваються і функціонують не ізольовано, а підпорядковуючись єдиним закономірностям суспільного розвитку. Вони є невід'ємною часткою організму держави.

Говорячи про соціальну роль бібліотек, маємо на увазі їх загальнокультурні функції. Адже бібліотеки є найдавнішою культурною інституцією. Вони виникли безпосередньо після створення писемності і поділяють історичну долю своїх народів. Вони збирають і зберігають книги — джерело знань і основний засіб передачі накопиченого віками досвіду, покликані формувати національний світогляд і самосвідомість. У наш час вони уособлюють в собі результат демократиза-

(Закінчення на 2-й стор.).

Українське літакобудування завжди відзначалося надійністю та економічною ефективністю, тож літаки з маркою «Ан» можна зустріти в авіаційних парках 42 країн світу. Проте, щоб творити надновітні повітряні лайнери, авіабудівникам потрібна сьогодні дійна державна підтримка. Сподіваємося, що саме такою підтримкою стане програма розвитку авіаційної промисловості України, що її запропонував Леоніду Кравчуку Петро Балабуєв, генеральний конструктор АТНК імені О. К. Антонова.

Фото Укрінформ.

Читайте на 2-й сторінці.

СЬОГОДНІ відбудеться пленум Спілки юристів України. Крім звіту про діяльність виконкому спілки, пленум розгляне питання про концепцію перебудови юридичної науки й підготовку юридичних кадрів в Україні. До речі, за мірками цивілізованих держав нашій республіці треба мати юристів удвічі, а то й утричі більше.

Професійне об'єднання українських юристів створено минулого року. Вже нині його представники беруть участь у розробці основних законопроектів України, налагоджують випуск юридичної літератури, займаються питаннями правового обслуговування підприємств та організацій.

ЩО РОБИТИ З АЕС?

10 червня Президент України зустрівся з керівниками об'єктів атомної промисловості й енергетики та науковцями відповідного напряму досліджень.

Президент концерну «Укратоменергопром» М. Уманець підкреслив, що, незважаючи на труднощі з постачанням і похованням ядерного палива, оновленням устаткування й складністю стосунків з галузевими будівельниками тощо, атомна енергетика почувається досить міцно. Є ще й чималі запаси ядерного палива, є й місце в сховищах для його утримання після відпрацювання.

На заваді розвитку енергетики інші причини — політичні. Не вдаючись до емоційних розповідей про наслідки введення мораторію на будівництво АЕС, М. Уманець показав Президентові панорамний знімок Хмельницької АЕС, де в низці з чотирьох величезних блоків працює лише один. Решту заморозив мораторій. А три енергоблоки з реакторами ВВЕР, які можна ввести в найближчий час, на думку М. Уманця, врятували б нашу енергетику після виведення з експлуатації Чорнобильської АЕС. Розвивати ж енергетику можна було б і через будівництво АЕС з канадськими реакторами, які використовують природний уран. Це б усунуло нашу залежність від Росії.

У своїх наступних виступах і директори АЕС, і вчені висловились за розвиток атомної енергетики, хоча цей процес вони розуміють по-різному. Академік М. Пасечнік, зокрема, вважає, що ані наші, ані будь-які інші сьогоднішні реактори не відповідають сучасним критеріям безпеки. Вони вимагають реконструкції, але й досі немає її концепції. Щодо канадських реакторів, то вони не перспективні, оскільки не напрацьовують нового ядерного палива. Треба вести наукові розробки нових типів реакторів.

Йшлося також про необхідність закону про атомну енергетику, гостру потребу валюти для придбання устаткування атомним станціям, підготовку персоналу АЕС тощо. І. Юхновський зауважив, що, крім безпеки, не можна забувати і про рентабельність, а у нас, за його словами, рентабельна лише вугільна енергетика. Але це твердження не збігається з думкою М. Уманця.

На завершення Л. Кравчук сказав, що, оскільки атомна галузь вже існує, то її проблеми треба розв'язувати негайно. Найголовнішою серед них він вважає створення системи управління атомною енергетикою, бо досі за безпеку АЕС відповідають її ж керівники. Не можна розв'язати ці проблеми самотужки, без міжнародних зв'язків.

Щодо Чорнобильської АЕС, то її директор М. Сорокін не згоден з попереднім рішенням уряду про те, щоб зупинку блоків для ремонту цієї весни вважати останньою, оскільки вони для цього не готові. На його думку, якщо ЧАЕС зупинити у 1993 році, то можна уникнути не тільки порушення умов безпеки, а й збитків близько 15 мільярдів карбованців. Це, здається, переконало Президента, і він підтримав такий варіант, оскільки постанову Верховної Ради про зупинку ЧАЕС у 1993 році ніхто не відміняв.

На засіданні чомусь не було представників Держатомнагляду, за ініціативою якого й було прийняте рішення про дострокове зупинення ЧАЕС. І взагалі, досить дивно, що доля атомної енергетики обговорювалася без участі державного органу нагляду й регулювання.

Олексій БРЕУС.

Актуально

На круги своя

Численні пікети таджикистанської опозиції знову з'явилися перед президентським палацом у Душанбе. Їх учасники вимагають від Президента Набієва вжити негайних заходів для стабілізації ситуації у Кулябській та Ленінабадській областях, а також розформувати незаконні озброєні загони, що переслідують прихильників опозиції. Протягом останніх днів внаслідок боїв на півдні Таджикистану між урядовими силами й опозицією загинуло близько двадцяти чоловік.

Не забувайте про паритет

«Сполучені Штати прагнуть до односторонньої переваги над Росією під час нинішніх переговорів у Вашингтоні щодо скорочення ядерних озброєнь»,— заявив у виступі перед вищим командним складом російських збройних сил Президент Єльцин. За його словами, американська сторона вимагає ліквідації усіх російських стратегічних ядерних ракет наземного базування з головними частинами, що розділяються. При цьому, додав Єльцин, США не поспішають скорочувати чисельність своїх морських ядерних сил.

Слово — не указ

Досягнуто угоди між Головою Держради Грузії Шеварднадзе й Головою Верховної Ради Північної Осетії Галазовим про припинення вогню у Південній Осетії. У підписаній з цього приводу заяві, зокрема, говориться, що найближчим часом необхідно провести зустріч керівників збройних загонів, що конфліктують, а також сформувати спільний миротворчий підрозділ для їх роз'єднання.

Тим часом із Цхінвалу повідомляють, що, незважаючи на зазначену угоду, адміністративний центр Південної Осетії та сусідні осетинські села піддано масованому обстрілу з грузинського боку.

За повідомленнями наших власних кореспондентів та зарубіжних інформагентств.

ЧИ ПІЙМАЄМО ЖУРАВЛЯ?

СТВОРЕНО ПРОГРАМУ РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОЇ АВІАЦІЇ

Днями авіаційний науково-технічний комплекс імені О. Антонова (АНТК) представляв Леоніду Кравчуку програму розвитку авіаційної промисловості України. Разом з АНТК її розробляли Міністерство машинобудування, військово-промислового комплексу і конверсії, Міністерство оборони України та базові підприємства авіакосмічної промисловості — Київське та Харківське авіаційні виробничі об'єднання, Дніпропетровське ВО «Південмашзавод». Запорізькі ВО «Мотор-Січ» та машинобудівне конструкторське бюро «Прогрес».

Головне завдання пропонованої програми — це створення і серійне виробництво в Україні нових транспортних та пасажирських літаків Ан-70, Ан-70т, Ан-218, Ан-180, Ан-74, Ан-38, Ту-334 з тим, щоб забезпечити власні потреби в авіаційній техніці та вийти з нею на світовий ринок. Адже ж технічний та науково-виробничий потенціал України спроможний цілком забезпечити виконання цієї програми. І насамперед це стосується конверсійних підприємств, які працювали на оборонний комплекс. Тож тим підприємствам, що виробляли ракети, цілком до снаги переорієнтуватися на виробництво сучасних літаків, і незабаром до двох центрів українського літакобудування у Києві та Харкові додадуться Дніпропетровськ та Запоріжжя.

Проте все це поки що лише плани, хоч і стоять за ними серйозні наукові розробки. Бо за той час, коли літакобудуванням керували з Москви, справу було поставлено так, що комплектуючі літаків виготовлялися по всьому Союзу. Тому на сьогодні, хочемо ми того чи ні, а десь близько 40—50 відсотків деталей виробляються в Росії. До того ж українські авіаційні підприємства ще не спроможні виробляти всі моделі літаків, що їх розробляє АНТК імені О. Антонова. Тож і змушені продавати права на виробництво підприємствам Росії. Взяти для прикладу розроблений АНТК легкий літак Ан-38. Такого типу літаки на території колишнього Союзу не виробляються, тож придбати їх можна поки що лише за валюту. Причому на світовому ринку вони коштують близько 37 мільйонів доларів, тоді як за оцінками спеціалістів виробництво Ан-38 обійдеться в три мільйони рублів, правда, за цінами 1991 року. Та й навіть за сьогоднішніми він коштуватиме далеко не 37 мільйонів доларів.

Проте на сьогодні українські авіаційні підприємства не спроможні виконати замовлення по виробництву цього літака, і тому освоювати його буде Новосибірський авіазавод. Поставками ж всього необхідного займеться асоціація «РосАн», до складу якої ввійшли Новосибірське авіаційне ВО, АНТК ім. О. Антонова, Ступінське та Рибінське КБ машинобудування, Тюменське моторобудівне ВО. Тож цей літак, як і Ан-74, уже полетів з України, а з ним і чималі гроші. Можливо, представлена програма сприятиме тому, щоб Україна стала повним господарем свого неба і щоб її пасажирські лайнери впізнавали так само, як впізнають «Руслан» та «Мрію».

А поки що ситуація в нашому авіаційному господарстві наближена до критичної. І про це йшлося у зверненні до Президента України, що його нещодавно оприлюднили профспілки працівників авіації. Зокрема, у зверненні йдеться про те, що майже половина українських літаків прикута сьогодні до землі. І причина в тому, що нічим заміняти двигуни, які випрацювали свої ресурси, не вистачає запчастин та обладнання, яке забезпечує безпеку польотів, та й самі літаки, що їх має Україна, в основному виготовлені ще в шістдесяті роки. Тому профспілки вимагають вжиття негайних заходів по забезпеченню безпеки польотів та відновленню парку літаків. Може, й справді представлена програма виведе нас на чільне місце у світовому авіабудуванні, адже для цього є усі передумови.

Сергій ЛАВРЕНЮК.

ДУХОВНА МІСІЯ БІБЛІОТЕК

(Закінчення. Початок на 1-й стор.).

ції суспільства, стали важливими соціально-культурними інституціями, які ознайомлюють читачів з духовними цінностями, сприяють загальноосвітньому професійному і культурному розвитку громадян, формують у майбутнього покоління потребу в книзі, слові.

Сучасна бібліотека виступає свого роду осередком об'єднання всіх інтересів суспільства, всіх напрямів суспільного життя.

Без бібліотек, письменників, митців їхньої благородної дії створити незалежну демократичну Україну неможливо. Без них годі позбутися морального й духовного закріпачення людини, добитися відродження нації, історичної пам'яті, піднесення духовності, вільної особистості.

Ми повинні завжди пам'ятати, продовжував В. В. Дурдинець, що могутній інтелектуальний потенціал держави — це мандат на гідне місце в сучасному світовому співтоваристві.

Нині йде формування нової політики в галузі науки, в царині освіти й культури. Горезвісний «залишковий принцип» залишаємо в минулому як знак дотеперішньої історії. Одним із перших провісників цієї політики є нещодавнє прийняття парламентом «Основ законодавства України про культуру», власне основ законодавства нашої духовності. Цей документ визначив єдину культурну політику в Україні, став державним гарантом того, що вже найближчим часом бюджетні асигнування на культуру зростуть у 3—4 рази, а у 1994 році сталий рівень відрахувань становитиме 8 відсотків національного доходу.

Основи законодавства передбачають соціальний захист працівників культури, державні замовлення на видання літератури, розвиток мережі бібліотек, випуск спеціального обладнання, збереження культурних цінностей. Закон закріпив і пільгову податкову політику в галузі культури, права громадян на свободу в інтелектуальній сфері.

Наскрізною ідеєю цього документа є визнання культури як одного з головних чинників самобутності української нації та національних меншин. Для всіх них обумовлені рівні можливості для розвитку культури, зростають роль і повноваження державних органів у цій сфері, їх відповідальність за створення належних умов для розвитку культури.

Готуються ще п'ять законів з різних галузей культури, включаючи й бібліотечну справу. Верховна Рада робить усе, щоб культура, бібліотеки України, навіть в умовах теперішньої тяжкої економічної кризи, мали вагому підтримку держави — матеріальну і моральну. Освіта, наука і культура мають стати пріоритетами нашої держави. Без їхньої благородної дії створити незалежну, демократичну Україну неможливо.

Ми всі маємо усвідомити, що бібліотеки є осередками збереження і розвитку цивілізації і культури, що зібрані в них духовні цінності вимагають неухильної уваги і турботи. Розбудова нашої державності та незалежності багато в чому визначається саме державним ставленням до бібліотек та людей, які в них працюють, бо прогрес в соціально-економічному і культурному розвитку залежить від інформаційного забезпечення, від повноти, оперативності й доступності інформації, а отже й від діяльності бібліотек.

Ми чекаємо від бібліотекарів України гідного внеску в розвиток духовності, в творче засвоєння кращого вітчизняного й зарубіжного досвіду щодо обслуговування населення книгою, зокрема допомоги українцям, які живуть поза межами України, передусім на території держав колишнього Союзу, у прилученні до слова рідною мовою, у створення українських бібліотек.

Схвалюємо й те, що на такому форумі буде обговорено важливі документи: проект Закону про бібліотеки та бібліотечну діяльність і Концепція розвитку бібліотечної справи в Україні. Настав час юридично закріпити високу місію бібліотек як гаранта цивілізації та соціальної пам'яті людства.

Вважаю також справедливими й неодноразові пропозиції Міністерства культури про створення Національної бібліотеки України. Думаю, що незалежна Українська держава не може не мати Національну бібліотеку.

Володимир СТАНІСЛАВЧИК.

«ЗУСТРІЧ БУЛА НАДЗВИЧАЙНО КОРИСНОЮ»

Пропонуємо увазі читачів ексклюзивне інтерв'ю, яке дав кореспонденту нашої газети міністр закордонних справ України Анатолій ***ЗЛЕНКО*** *відразу після закінчення сесії Ради Північноатлантичного співробітництва в Осло.*

— Анатолію Максимовичу, наскільки важливою була сесія Ради Північноатлантичного співробітництва з точки зору українських зовнішньополітичних інтересів?

— Зустріч в Осло, в якій окрім 16 країн — членів НАТО взяли участь і держави, що увійшли до Ради Північноатлантичного співробітництва, була надзвичайно корисною. Вона дала можливість кожній країні-учасниці висловити свою точку зору стосовно шляхів вирішення сьогоднішніх європейських проблем. Українська делегація також виклала позиції нашої держави щодо розв'язання регіональних і субрегіональних конфліктів, зокрема в Придністров'ї. Ми також чітко висловилися за припинення вогню в Нагірному Карабасі та колишній Югославії.

Вдалося прийняти і ряд конкретних документів. Насамперед це підсумкове комюніке Ради Північноатлантичного співробітництва, яке узгоджене спільними зусиллями й відповідає загальноєвропейським інтересам. Крім того, ми підписали Договір про звичайні збройні сили в Європі. Таким чином, з'явилася можливість внести його на ратифікацію до національних парламентів і згодом обговорити на наступній конференції НБСЄ на найвищому рівні, яка відбудеться в Хельсінкі.

Українська делегація привернула увагу учасників Ради й до ряду інших питань. Тут, в Осло, я зустрівся з багатьма своїми колегами і обговорив з ними наші національні проблеми. Отже, я задоволений і мушу сказати: ми готові до подальшого співробітництва з європейськими партнерами з метою забезпечення національних інтересів України.

— А яке ставлення нашої держави до останнього рішення Ради НАТО надати в розпорядження НБСЄ структури Північноатлантичного блоку для здійснення операцій по підтримці миру на європейському континенті?

— Це дійсно цікаве рішення. Але відразу зазначу, для реалізації його на практиці повинна існувати згода як НАТО, так і обов'язково НБСЄ. Ідеться не про те, щоб посилати війська в конкретний регіон чи країну. Тим паче що НАТО не має своїх власних військ. Лише на основі відповідного рішення Північноатлантичний блок може звертатися до своїх членів, щоб сформувати підрозділи для підтримки миру. Нині йдеться скоріше про консультативну допомогу, допомогу засобами зв'язку, транспортом, відповідним обладнанням.

Іще раз наголошую, здійснення операцій по підтримці миру не може бути нав'язане лише НАТО. Кожне рішення щодо цього повинно узгоджуватися із зацікавленою стороною. Причому таким чином, щоб не втручатися в конфлікт безпосередньо, а шукати його розв'язання через, скажімо, розведення протиборствуючих сторін, введення військових спостерігачів, виконання місій доброї волі, посередництво... Тобто є багато саме політичних засобів, які, на мій погляд, ще не зовсім добре використовуються в регіонах конфліктів. А ми хотіли б бачити їх ширше використання в тому ж Нагірному Карабасі, Придністров'ї.

— До речі, щодо Придністровського конфлікту, який і нам усім в Україні дуже болить. На відкритті засідання Ради НАТО генеральний секретар Манфред Вернер торкнувся й цієї проблеми. Однак у підсумкових натовських документах нема жодної згадки про Придністров'я. Чи обговорювали ви шляхи розв'язання цього конфлікту з вашими західними колегами?

— Безперечно. У своєму виступі я виклав позицію України з цього приводу. Перш за все ми виходимо з необхідності збереження територіальної цілісності Республіки Молдова. Слід також знайти шляхи для мирного вирішення проблеми, а також запобігти обмеженню прав та інтересів національних меншин, які мешкають у тому регіоні. Крім того, я застеріг, що неприпустимим є втручання в цей конфлікт будь-якої третьої сторони.

До речі, саме 4 червня ми в Києві зустрілися з міністром закордонних справ Молдови паном Циу й мали предметну розмову про врегулювання становища у Молдові виключно політичними засобами на основі вже виробленого чотиристороннього механізму. Найближчим часом має відбутися чергова зустріч міністрів закордонних справ Молдови, Росії, Румунії та України, на якій ми хочемо виступити з новими політичними ініціативами.

— Уже в Осло я дізнався, що Міністерство закордонних справ України передало посольствам держав НАТО в Києві ноту, в якій йдеться, зокрема, про надання з боку цієї організації гарантій національної безпеки Україні після набуття нею без'ядерного статусу. Ви, безперечно, обговорювали це вкрай важливе питання тут, у норвезькій столиці...

— Так. Ця нота повідомляє наших партнерів з НАТО про те, що МЗС України має найближчим часом внести на розгляд і можливу ратифікацію парламенту відповідні договори про скорочення озброєнь. В цьому насамперед сенс згаданого документа. По-друге, щодо гарантій. Я у своєму виступі на засіданні Ради Північноатлантичного співробітництва чітко і ясно виклав бачення Україною гарантій її національної безпеки. Йшлося про це й на зустрічах з керівниками зовнішньополітичних відомств країн — членів НАТО. Роблячи величезної ваги крок до без'ядерного статусу згідно з Декларацією про державний суверенітет України, ми маємо повне право порушувати це питання. Адже ми повинні гарантувати нашому народу, який будує своє майбуття, свою незалежну державу, відповідну національну безпеку. І це надзвичайно важливе питання буде постійно в центрі уваги на переговорах з нашими партнерами.

— Дякую за розмову.

Інтерв'ю провів спеціальний кореспондент «Голосу України» Ігор ГРУШКО.
Осло — Київ.

НА ЗНІМКУ: шляхи врегулювання карабаської кризи обговорювалися під час зустрічі Анатолія Зленка з міністром закордонних справ Азербайджану Тофігом Гасимовим.

Фото інформаційної служби НАТО.

ФОНД ДЕРЖАВНОЇ НЕЗАЛЕЖНОСТІ

ДАЄ МОЖЛИВІСТЬ КОЖНОМУ СТАТИ БЕЗПОСЕРЕДНЬО ПРИЧЕТНИМ ДО ЗМІЦНЕННЯ УКРАЇНИ

Відповідно до постанови Президії Верховної Ради України «Про Положення про фонд «Державна незалежність України» у Республіканському акціонерному агропромисловому банку «Україна» та Державному експортно-імпортному банку України відкриті рахунки для зарахування коштів, що будуть надходити до фонду «Державна незалежність України».

Фонд призначається для матеріальної підтримки державних програм економічного і соціального розвитку України, відродження та розвитку національної культури, захисту територіальної цілісності держави.

Фонд створюється за рахунок:

пожертвувань і добровільних внесків громадян України, іноземних громадян, організацій, підприємств, фондів і інших юридичних осіб у вигляді грошей як в національній валюті, так і у валюті інших держав;

інших надходжень.

Надходження до фонду зараховуються на розрахунковий рахунок, який відкривається в установах банків, розташованих на території України.

Фонд витрачається за рішенням Президії Верховної Ради України, яка щорічно, за станом на 1 січня, звітує перед вкладниками через пресу про надходження грошей до фонду і їх використання.

Повідомляємо, що кошти для зарахування у фонд «Державна незалежність України» необхідно направляти Управлінню справами Верховної Ради України на:

поточний рахунок № 441446 в ОПЕРУ Республіканського акціонерного комерційного агропромислового банку «Україна» м. Києва, МФО 300034;

валютний рахунок № 700233 у Державному експортно-імпортному банку України м. Києва, МФО 322313.

Співвітчизники! Кожний з вас має можливість засвідчити свою причетність до становлення і зміцнення державної незалежності України.

ДОРОГУ КРЕДИТОРАМ

В Україну прибула з технічною місією делегація представників Всесвітньої Ради Кредитних Спілок, Всесвітньої Ради Українських кооперативів та Канадської кооперативної Асоціації.

Під час свого першого візиту (у березні цього року) члени делегації кредитно-кооперативних місій зустрічалися з офіційними представниками Верховної Ради, уряду України та місцевих органів управління. Ці зустрічі та зацікавленість широких верств населення на місцях вселили гостям впевненість, що заснування або, сказати точніше, відродження в Україні кредитних спілок (кредитівок) — справа найближчого майбутнього.

Кредитні спілки в своїй суті не є банківськими установами, яких цікавить лише прибуток. В першу чергу головним для них є задоволення потреб власних членів. Кредитна спілка — це кооперативна фінансова установа, власниками і керівниками якої є її члени, а метою діяльності — щоб люди з обмеженими статками, без доступу до формальної банківської системи могли разом заощаджувати й позичати один одному гроші за умови низьких відсотків. Вони можуть створюватись на підприємствах, в установах, за територіальною або професійною ознаками. Наші поодинокі каси взаємодопомоги, що деінде животіють, — лише блідий натяк на кредитні спілки, які мають вже більш як столітній досвід діяльності.

Цього разу технічна місія має чотири головні цілі:

розпочати в Україні процес навчання та організації кредитних спілок;

допомогти організовувати консультації та проведення «круглих столів» у Києві, Львові, Тернополі, Луцьку, Івано-Франківську, Кривому Розі, Рівному;

допомогти провести у Києві підсумкову нараду-зустріч представників від регіонів;

зібрати інформацію, необхідну для організації подальшого навчання й фінансування.

Програма перебування членів технічної місії на місцях (з 9 по 22 червня) передбачає навчання та консультації з питань структури та організації кредитних спілок, підготовки статуту, мобілізації заощаджень, вивчення специфіки діяльності Ради директорів, контрольної, кредитної та освітньої комісій. Координатори програми подбали про навчально - методичну, нормативну літературу, спеціальні часописи для організаторів кредитних спілок. Вони впевнені: українським кредитівкам бути!

Особи, зацікавлені у створенні кредитних спілок, які бажають узяти участь у семінарі-навчанні, можуть звернутися до органів виконавчої влади на місцях.

Телефон у Києві: 291-57-98.

Геннадій АНДРОЩУК,
віце-президент Українського республіканського фонду підтримки малих підприємств та інновацій.

Народ України на референдумі 1 грудня 1991 року зробив свою державу незалежною. Збулося те, до чого наша Вітчизна йшла століттями. Безкровна перемога 1 грудня — законна гордість громадян України.

Тепер на порядку денному — утвердження державності України. Попри дипломатичні й політичні кроки, які здійснюються, потрібні й інші, не менш важливі — кроки до економічного добробуту в перспективі, а сьогодні — кроки до подолання економічної кризи. Що робити? В якому напрямку діяти? Ситуація складна. Починаючи з 1986 року валилася економіка СРСР, а разом з нею і України. Спадщина, таким чином, дісталася нелегка. Але треба не констатувати, а діяти. Як? Що робити, враховуючи і стан нашої економіки і стан суспільства? Де взяти сил, де у нас є світлі голови, люди, які можуть запропонувати реальні ефективні програми, де люди, здатні боротися за їх виконання? Як уникнути шляху проб і помилок, а обрати правильну дорогу? Шукаючи відповіді на ці та інші запитання, редакція звернулася до відомих державних і політичних діячів України. Отже, послухаємо їхні відповіді, поміркуємо разом. Матеріали друкуватимуться під рубрикою «Актуальні діалоги: що робити далі?»

АКТУАЛЬНІ ДІ

Сьогоднішніх наших співрозмовників представляти, мабуть, немає потреби. Віталій Масол — народний депутат України, екс-народний депутат СРСР, екс-прем'єр-міністр України; Володимир Черняк — доктор економічних наук, професор, член Державної думи, екс-народний депутат СРСР. Випереджуючи запитання, що може єднати цих людей, стверджуємо: крісло. Крісло голови уряду. Свого часу Віталій

Віталій МАСОЛ:

«До основанья, а затем...»

Я ніколи не любив цієї тези з «Інтернаціоналу»

— Віталію Андрійовичу, останні події свідчать, що президентська економічна програма «Основи...», розроблена під керівництвом О. Ємельянова, поки що залишається тільки добрими намірами. Радикальної зміни курсу не сталося. Чому, хто гальмує зміни в Україні?

— Я не сказав би, що хтось гальмує. Просто в нашій державі, як і в інших країнах співдружності, склалася певна економічна ситуація. В результаті того, що всі рішення, прийняті задля так званої лібералізації цін, привели до руйнації фінансової системи. І сьогодні жодна економічна реформа не може бути здійснена доти, доки не стабілізовано фінансову систему. А нинішні економічні розробки вчених, на мою думку, не більш як популярні лекції без врахування реальних обставин.

Чимало говорять в Росії і винуватять за розвал економіки Бориса Єльцина та Єгора Гайдара, які провели лібералізацію цін. А наш уряд звинувачують у тому, що він сліпо йшов у фарватері російської політики. З першим я ще можу погодитися. Тобто з тим, що руйнування фінансової системи, доведення економіки до паралічу — на совісті вчених-теоретиків, які не врахували всіх тонкощів проведення економічної реформи. Бо ніякої лібералізації цін по суті не відбулося. Просто зроблено командно-адміністративне підвищення їх на одну частину продукції і абсолютно не враховано ряду інших проблем. Що я маю на увазі? Побудову так званих ринкових відносин. На жаль, наші вчені бачили їх лише з вікон добротних зарубіжних готелів та на вітринах заморських магазинів. Не слід забувати, що ринок будується не на отих вільних цінах і регулює ціноутворення не він, а рівень заробітної плати. Якщо вона відповідає рівню виробництва товарів народного споживання у державі, саме тоді він, ринок, стає насиченим. І до того часу, доки ми не змінимо структуру зарплати, ринкові відносини неможливі. Адже раніше ми одержували лише її третину, якої вистачало на їжу і одяг. А в структуру зарплати має бути введено плату за транспорт, комунальні послуги, житло, медичне обслуговування та інше. Відповідно на цю суму зменшиться суспільний фонд споживання. Без цього, як свідчить досвід розвинутих країн, ринкові відносини не працюватимуть.

Друге, що потрібно зробити, — провести справжню лібералізацію цін. Бо коли нині говорять, що Єльцин підняв ціни і внаслідок цього розпочався розвал економіки, то в мене виникає запитання до наших економістів, урядовців, парламентаріїв: «А хто заважає провести в Україні індексацію оборотних засобів, хто забороняв зробити переоцінку основних фондів у зв'язку зі зростанням цін на сировинні ресурси та основні фонди?» Ніхто. Однак і досі (хоча минуло п'ять місяців з часу ухвали щодо цього питання) ні в кого не вистачило ні вміння, ні рішучості по-справжньому приступити до його вирішення. Внаслідок цього економіку доведено до розвалу. Наприклад, у підприємства було оборотних засобів на 10 мільйонів карбованців, воно закуповувало на цю суму сировину, комплектувальні. Тепер сировина подорожчала в 10 разів, а на підприємстві так і залишилася попередня сума. Хіба в цьому винний трудовий колектив чи керівник? Звичайно, ні. Відповідальність мають нести уряд, парламент, вчені-економісти, які під час так званої лібералізації цін не зуміли врахувати всіх факторів, які негативно вплинуть на економіку.

Тепер пропонується брати кредити. Але ж сьогодні банки надають їх під такі високі проценти, що їхні дії не йдуть у жодне порівняння з діями міністерства фінансів, яке ми раніше називали здирником. Тому Президент, уряд, парламент повинні рішучіше приступати до реалізації питання індексації оборотних засобів і переоцінки основних фондів.

Чомусь ніхто сьогодні не говорить також про те, що основою нашого життєвого рівня є національний доход. Всі розмірковують про соціальний захист, але при цьому упускають найголовніше — за рахунок чого ми хочемо краще жити, якщо випуск валового національного продукту неухильно знижується. І доки уряд, парламент всерйоз не проаналізують, за рахунок чого і як збільшити обсяги виробництва товарів народного споживання, доти життєвий рівень знижуватиметься. А поки що ми прямуємо до провалля, в яке нас ведуть вчені-теоретики. Через свою некомпетентність чи зумисне — напевне не скажу. Однак повний розвал економіки приведе до збагачення невеликої групки людей, які володіють монопольним правом на сировинні, матеріально-технічні ресурси, і повного зубожіння решти населення. І замість того, щоб їздити по закордонах без будь-яких видимих результатів, краще б зайнятися внутрішніми проблемами і скористатися навіть тим негативним досвідом, якого в нас уже вдосталь, щоб не повторювати помилок минулого.

— Сформуйте, будь ласка, «тіньовий» Кабінет Міністрів, не ввівши сюди жодного із сьогоднішніх членів уряду.

— До такої пропозиції ставлюся негативно. Це особиста прерогатива Президента. З ким хоче — з тим хай і працює...

— Яка, на вашу думку, ситуація з введенням української гривні? Коли вона стане конвертованою?

— Сьогодні, коли між державами СНД немає згоди і кожна самостійно приймає рішення, які ведуть до розвалу фінансової системи, введення національної валюти потрібне. Але до цього, на мою думку, слід підготуватися. Ввести гривню можна через два-три роки. Інакше може статися, як у прислів'ї, — «Поспішиш — людей насмішиш». Це, ми пересвідчилися, сталося із введенням купонів.

— Віталію Андрійовичу, чому заблоковано більшість економічних законів? Що треба негайно зробити, щоб вони запрацювали? Хотілося б почути не теоретичні роздуми, а пропозиції щодо конкретних кроків (хоча б у тезах), які можна розпочинати вже завтра.

— На мою думку, вони не заблоковані, а не працюють через поспішність під час прийняття, неврахування фінансових можливостей. Подивіться, наприклад, як відбувається обговорення економічних законів і хто присутній у залі засідань Верховної Ради. Щодо цього дуже чітко висловився Володимир Яворівський, який сказав, що всі голосують «заплющивши очі». А закони, на мою думку, не можна приймати за одну годину в ейфорійному настрої. Не можна їх також «підстригати» під одну гребінку. Бо без визначення пріоритетів вони й не працюватимуть.

— Ваш погляд на аграрну реформу в Україні. Що треба зробити на цьому терені найближчим часом?

— Завжди стоятиму на позиції рівноправності різних форм власності і ведення сільського господарства. Тобто і за фермерські господарства, і за те, щоб сьогодні працювала система колгоспів і радгоспів. Нині в суспільстві відбуваються страшні процеси — дехто намагається розігнати колективні й державні господарства, силоміць продати землю.

Водночас ми маємо можливість переконатися, що з початком розвалу колгоспів і радгоспів лише за 16 місяців виробництво молока знизилося на 4,5 мільйона тонн. Тобто кожний житель України недоодержує нині за рік чотири кілограми вершкового масла. І якщо ми підемо шляхом примусового запровадження фермерського господарства — нас чекає голод. Передусім тому, що нині наша держава не готова дати фермерові потрібну техніку, мінеральні добрива, засоби захисту рослин, інші необхідні ресурси. У той же час передові колгоспи мають кращі показники від будь-якого фермерського господарства. У всьому світі відбувається укрупнення, а ми намагаємося дробити господарства.

Слід врахувати також соціальну психологію тих, хто працює у колгоспах і радгоспах, та як вона змінилася за 60 років їх існування. Тому, на мою думку, слід надати можливість розвиватися всім формам власності і господарювання. Якщо ж забезпечити колективні господарства всіма необхідними ресурсами, віддача від них буде достатньою на перехідний період до ринкової економіки.

— Сьогодні багато розмов точиться навколо того, що радикальні зміни в нашому суспільстві, зокрема приватизація, гальмуються мафіозними структурами, які зрослися з виконавчою владою. А тим часом державне майно розкрадається, потрапляє до рук мафії. Ваш погляд на цю проблему.

— Я не поділяю точки зору тих, хто виступає за повну ліквідацію державних структур. У всьому світі вони керують економікою через систему податків, економічних законів, координацію. Це або інститути прогнозів, або ОПЕК, яка визначає, кому, скільки і за яку ціну можна відпускати нафту. Ми ж прагнемо це ліквідувати. А на перехідному етапі без державних структур не обійтися. Біда в тому, що в організаторів нової політики немає ні вміння, ні терпіння, ні бажання робити конкретну справу.

— Як ви реально оцінюєте можливості зарубіжних спеціалістів у становленні української економіки? Мається на увазі призначення їх (або навіть команд) на пости в уряді, інших структурах.

— Щодо зарубіжних спеціалістів, то з їх боку можна приймати допомогу у вигляді консультацій. Але водночас треба бути обережним, підходити зважено до цих порад. Ми повинні враховувати, що зарубіжні спеціалісти не знають нашої системи. Завдяки їм ми могли б одержувати ноу-хау, виходити на зарубіжних партнерів, створювати спільні підприємства. Робити все це не так, як сьогодні, коли простежується бажання продати, так би мовити, всі свої багатства зарубіжному капіталу. Слід бути обережним, бо ніде в світі сусід сусідові, якщо він навіть дуже багатий, за «так» нічого не робить.

— Без політичної консолідації суспільства деякі економічні реформи приречені на провал. Чи може, нарешті, ідея української державності стати консолідуючим фактором?

— Може, але коли чітко вестиметься лінія на зміцнення, а не розвал економіки. Бо політична консолідація можлива лише за економічної стабільності.

— І останнє. Що найголовніше треба зробити в сьогоднішній, нелегкій для України ситуації?

— Ще раз наголошую — стабілізувати фінансову систему через стабілізацію економіки. Лише через це ми зможемо досягти надійного соціального захисту народу. Інакше, рано чи пізно, масштабний обман у вигляді високих зарплат з їх мізерною купівельною спроможністю закінчиться. І тоді ми знову прийдемо до того, з чого починали. А я ніколи не любив тези з «Інтернаціоналу»: «До основанья, а затем...».

Розмову вів
Василь ТУГЛУК.

АКТУАЛЬНІ ДІАЛОГИ: ЩО РО…

Сьогоднішніх наших співрозмовників представляти, мабуть, немає потреби. Віталій Масол — народний депутат України, екс-народний депутат СРСР, екс-прем'єр-міністр України; Володимир Черняк — доктор економічних наук, професор, член Державної думи, екс-народний депутат СРСР. Випереджуючи запитання, що може єднати цих людей, стверджуємо: крісло. Крісло голови уряду. Свого часу Віталій Андрійович певний період займав його, а після відставки В. Масола Володимир Кирилович був одним з претендентів на нього. Правда, переможцем тоді вийшов В. Фокін.

Отже В. МАСОЛ і В. ЧЕРНЯК про наше сьогодення, про те, як здолати кризу, одне слово: що робити?

…ованья, …ем...»

…бив цієї тези …ціоналу»

фінансових можливостей. Подивіться, наприклад, як відбувається обговорення економічних законів і хто присутній у залі засідань Верховної Ради. Щодо цього дуже чітко висловився Володимир Яворівський, який сказав, що всі голосують «заплющивши очі». А закони, на мою думку, не можна приймати за одну годину в ейфорійному настрої. Не можна їх також «підстригати» під одну гребінку. Бо без визначення пріоритетів вони й не працюватимуть.

— Ваш погляд на аграрну реформу в Україні. Що треба зробити на цьому терені найближчим часом?

— Завжди стоятиму на позиції рівноправності різних форм власності і ведення сільського господарства. Тобто і за фермерські господарства, і за те, щоб сьогодні працювала система колгоспів і радгоспів. Нині в суспільстві відбуваються страшні процеси — дехто намагається розігнати колективні й державні господарства, силоміць продати землю.

Водночас ми маємо можливість переконатися, що з початком розвалу колгоспів і радгоспів лише за 16 місяців виробництво молока знизилося на 4,5 мільйона тонн. Тобто кожний житель України недоодержує нині за рік чотири кілограми вершкового масла. І якщо ми підемо шляхом примусового запровадження фермерського господарства — нас чекає голод. Передусім тому, що нині наша держава не готова дати фермерові потрібну техніку, мінеральні добрива, засоби захисту рослин, інші необхідні ресурси. У той же час передові колгоспи мають кращі показники від будь-якого фермерського господарства. У всьому світі відбувається укрупнення, а ми намагаємося дробити господарства.

Слід врахувати також соціальну психологію тих, хто працює у колгоспах і радгоспах, та як вона змінилася за 60 років їх існування. Тому, на мою думку, слід надати можливість розвиватися всім формам власності і господарювання. Якщо ж забезпечити колективні господарства всіма необхідними ресурсами, віддача від них буде достатньою на перехідний період до ринкової економіки.

— Сьогодні багато розмов точиться навколо того, що радикальні зміни в нашому суспільстві, зокрема приватизація, гальмуються мафіозними структурами, які зрослися з виконавчою владою. А тим часом державне майно розкрадається, потрапляє до рук мафії. Ваш погляд на цю проблему.

— Я не поділяю точки зору тих, хто виступає за повну ліквідацію державних структур. У всьому світі вони керують економікою через систему податків, економічних законів, координацію. Це або інститути прогнозів, або ОПЕК, яка визначає, кому, скільки і за яку ціну можна відпускати нафту. Ми ж прагнемо це ліквідувати. А на перехідному етапі без державних структур не обійтися. Біда в тому, що в організаторів нової політики немає ні вміння, ні терпіння, ні бажання робити конкретну справу.

— Як ви реально оцінюєте можливості зарубіжних спеціалістів у становленні української економіки? Мається на увазі призначення їх (або навіть команд) на пости в уряді, інших структурах.

— Щодо зарубіжних спеціалістів, то з їх боку можна приймати допомогу у вигляді консультацій. Але водночас треба бути обережним, підходити зважено до цих порад. Ми повинні враховувати, що зарубіжні спеціалісти не знають нашої системи. Завдяки їм ми могли б одержувати ноу-хау, виходити на зарубіжних партнерів, створювати спільні підприємства. Робити все це не так, як сьогодні, коли простежується бажання продати, так би мовити, всі свої багатства зарубіжному капіталу. Слід бути обережним, бо ніде в світі сусід сусідові, якщо він навіть дуже багатий, за «так» нічого не робить.

— Без політичної консолідації суспільства деякі економічні реформи приречені на провал. Чи може, нарешті, ідея української державності стати консолідуючим фактором?

— Може, але коли чітко вестиметься лінія на зміцнення, а не розвал економіки. Бо політична консолідація можлива лише за економічної стабільності.

— І останнє. Що найголовніше треба зробити в сьогоднішній, нелегкій для України ситуації?

— Ще раз наголошую — стабілізувати фінансову систему через стабілізацію економіки. Лише через це ми зможемо досягти надійного соціального захисту народу. Інакше, рано чи пізно, масштабний обман у вигляді високих зарплат з їх мізерною купівельною спроможністю закінчиться. І тоді ми знову прийдемо до того, з чого починали. А я ніколи не любив тези з «Інтернаціоналу»: «До основанья, а затем...».

Розмову вів **Василь ТУГЛУК.**

Володимир ЧЕРНЯК:

«Україною мають правити не люд… а закони»

— Воло[illegible]имире Кириловичу, без [illegible]літичної ко[illegible]ідації сус[illegible]ства еко[illegible]ічні реформ[illegible] приречені провал. Чи може ідея української державності стати консолідуючим чинником?

— Вона вже стала цим чинником[illegible]кби цьо[illegible]е відбулося, [illegible]ама у[illegible]нська державність була б проблематичною. Те, що нас об'єднує, важливіше від того, що нас роз'єднує. Нині не має значення, хто ким був, головне те, хто ким є. Критерієм нашого ставлення до тих чи інших політичних сил і окремих людей повинна стати їх здатність брати участь у державотворенні. Звичайно, не все так однозначно. Для того, щоб покінчити з диктатурою номенклатури і здійснити назрілі зміни, конче потрібна радикальна реформа всієї вертикалі владних і управлінськ[illegible]ктур. Сьогодні на пер[illegible]лан практично[illegible]літики вийш[illegible]економічн[illegible]итання. Але[illegible] не можна розглядати, вирішувати у відриві від процесів державотворення.

— Нині можна почути, що після тріумфу незалежності в Україні наступив період неозастою — життя стає дедалі скрутніше, а перспектив на краще не видно. Що спричинило таку ситуацію? Як забезпечити поступ?

— Я не погоджуюся з тим, що настав неозастій. Криза поглиблюється. Застій настане тоді, коли нам вдасться зупинити погіршання ситуації в економіці.

Застій не позаду, а попереду. Дай нам Боже дожити до застою. Тепер щодо тріумфу незалежності. Україна не є незалежною, принаймні економічно. Вона не має власної економічної політики. Наш парламент і наш уряд діють в режимі вимушених заходів. У цьому наша й драма, і біда, й вина. У нас немає власної цілісної, послідовної, випереджувальної, цілеспрямованої і ефективної економічної політики. Немає залізної політичної волі до її здійснення. У Президента немає команди (він намагається латати і дотючувати старе). Це головні причини погіршання ситуації (крім об'єктивних, пов'язаних з перехідним станом економіки, зміною соціально-економічного ладу).

— Опозиція — звичне явище в демократичному суспільстві. Але деструктивна опозиція у цей складний час може призвести нашу країну до краху. Чи не вбачаєте ви такої загрози?

— У житті завжди є місце для альтернативності. Це об'єктивна основа існування опозиції. Загроза для демократії пов'язана скоріше з відсутністю опозиції, а не з її наявністю. Йдеться, звичайно, не про деструктивні дії, а про конструктивну опозицію, здатну дистанціюватися від влади, аналізувати її дії, опонувати їй, пропонувати альтернативні пропозиції, рішення і дії. Конструктивна опозиція потрібна Президентові, вона створює йому простір для політичного маневру. Деструктивні дії особливо небезпечні для молодої демократії, що піднесла національний прапор.

— Тоді дії яких сил можуть послужити поштовхом до повернення тоталітарної системи, прискорення нових виборів парламенту, зміни Кабінету Міністрів?

— Нині головна загроза для державності йде від державників, а для демократії — від демократів. Будуємо демократію, як сімдесят років будували комунізм. Забуваємо, що демократія — це англійський газон, його створюють століттями. Якщо державники й демократи виявляться нездатними вирішувати жагучі й болючі питання, насамперед економічні, то ідею державності й демократії буде дискредитовано. Я не вірю в можливість повернення тоталітарної системи. Що ж до поштовху до її повернення, то ним може стати нездатність існуючих владних структур вирішувати насущні проблеми. Ця ж причина стане поштовхом до змін у Кабінеті Міністрів і прискорить нові вибори до Верховної Ради.

— Спрогнозуйте склад майбутнього парламенту і його відносини з виконавчою владою.

— У парламенті не буде багатьох депутатів нинішнього складу (до речі, це ще не парламент, а пропарламент). Нову політику проводитимуть нові люди. Парламент буде професійний і постійно діючий. Але ж є й небезпека. Люди втратили віру в можливість змін на краще і можуть не прийти на нові вибори. Крім того, різкий удар по життєвому рівню населення в результаті дикої лібералізації цін підготував грунт для наступу правих популістів. Щодо стосунків парламенту й виконавчої влади, то треба сказати: якщо ці стосунки не будуть нормальними, то реформа провалиться. Коли я в США запитав одного сенатора, що вони роблять, коли закони не виконуються, то він довго не міг зрозуміти, про що я його запитую. Нарешті, збагнувши, сказав: для цього у нас є суд.

— Політичний діяч — не діяч, якщо у нього немає реальної програми виведення України з кризи. Яка ж вона, програма, на нинішньому етапі?

— Насамперед потрібно здійснити чіткий поділ влади на законодавчу, виконавчу й судову, провести реформу кожної з них, створити систему противаг, закріпити це в Конституції і законах. Україною повинні правити не люди, а закони. Отже — економічний аспект виведення України з кризи. В економіці не існує простих рішень. Бійтесь простих рішень. Вони банальні і небезпечні. Ось свіжий приклад. Без лібералізації цін перехід до ринку неможливий, але лібералізацію цін не можна робити наріжним каменем економічної реформи. Тільки пакет рішень і відповідних дій може дати ефект.

До комплексу заходів, які треба здійснити, належать такі: запровадження національної валюти, проведення грошової реформи, формування власної грошової системи, негайна радикальна земельна реформа на основі приватизації землі. Особливу увагу слід звернути на ефективну антиінфляційну, жорстку фінансову і бюджетну політику. Окрім цього, треба негайно вжити заходів до пом'якшення дефіциту платіжного балансу та підвищення ступеня економічної самодостатності України, проводити більш гнучку і ефективну митну політику. Далі — не обійтися без активної антимонопольної політики, створення конкурентного ринкового середовища і ринкових механізмів ціноутворення. І аж ніяк не обійтися без перегляду податкової політики в напрямі зменшення податкового пресу на підприємства, підвищення стимулюючої ролі податків та створення нормальних умов для роботи підприємств, стимулювання інноваційної і інвестиційної діяльності, кредитними і страховими пільгами.

Через прискорення комерціалізації і приватизації державних підприємств можна

АЛОГИ: ЩО РОБИТИ ДАЛІ?

рійович певний період займав його, а після відставки В. Масола одимир Кирилович був одним з претендентів на нього. Правда, пежцем тоді вийшов В. Фокін.

Отже В. МАСОЛ і В. ЧЕРНЯК про наше сьогодення, про те, як ати кризу, одне слово: що робити?

Володимир ЧЕРНЯК: «Україною мають правити не люди, а закони»

е Кирилови-
ої ко ліда-
екс ічні
чені про-
ея українсь-
стати консо-
ом?
стала цим
цьо е від-
у нська
а б пробле-
о нас об'єд-
від того, що
Нині не має
м був, голов-
. Критерієм
я до тих чи
сил і окре-
на стати їх
и участь у
Звичайно,
значно. Для
чити з дик-
атури і здій-
міни, конче
льна рефор-
лі владних і
ктур. Сьо-
лан прак-
вийш ко-
Але не
и, вирішу-
від процесів
почути, що
езалежності
ив період
ти стає де-
перспектив
о. Що спри-
туацію? Як
п?
годжуюся з
неозастій-
ться. Застій
коли нам
и погіршан-
оміці.
ду, а попе-
оже дожити
щодо трі-
ті. Україна
, принаймні
на не має
ої політики.
наш уряд
вимушених
наша й дра-
. У нас не-
сної, післі-
джувальної,
ефектив-
політики.
політичної
оманду (він
й і доточу-
ольної при-
ситуації
станом еко-

номіки, зміною соціально-економічного ладу).

— Опозиція — звичне явище в демократичному суспільстві. Але деструктивна опозиція у цей складний час може призвести нашу країну до краху. Чи не вбачаєте ви такої загрози?

— У житті завжди є місце для альтернативності. Це об'єктивна основа існування опозиції. Загроза для демократії пов'язана скоріше з відсутністю опозиції, а не з її наявністю. Йдеться, звичайно, не про деструктивні дії, а про конструктивну опозицію, здатну дистанціюватися від влади, аналізувати її дії, опонувати їй, пропонувати альтернативні пропозиції, рішення і дії. Конструктивна опозиція потрібна Президентові, вона створює йому простір для політичного маневру. Деструктивні дії особливо небезпечні для молодої демократії, що піднесла національний прапор.

— Тоді дії яких сил можуть послужити поштовхом до повернення тоталітарної системи, прискорення нових виборів парламенту, зміни Кабінету Міністрів?

— Нині головна загроза для державності йде від державників, а для демократії — від демократів. Будуємо демократію, як сімдесят років будували комунізм. Забуваємо, що демократія — це англійський газон, його створюють століттями. Якщо державники й демократи виявляться нездатними вирішувати жагучі й болючі питання, насамперед економічні, то ідею державності й демократії буде дискредитовано. Я не вірю в можливість повернення тоталітарної системи. Що ж до поштовху до її повернення, то ним може стати нездатність існуючих владних структур вирішувати насущні проблеми. Ця ж причина стане поштовхом до змін у Кабінеті Міністрів і прискорить нові вибори до Верховної Ради.

— Спрогнозуйте склад майбутнього парламенту і його відносини з виконавчою владою.

— У парламенті не буде багатьох депутатів нинішнього складу (до речі, це ще не парламент, а пропарламент). Нову політику проводитимуть нові люди. Парламент буде професійний і постійно діючий. Але ж є й небезпека. Люди втратили віру в можливість змін на краще і можуть не прийти на нові вибори. Крім того, різкий удар по життєвому рівню населення в результаті дикої лібералізації цін підготував грунт для наступу правих популістів. Щодо стосунків парламенту й виконавчої влади, то треба сказати: якщо ці стосунки не будуть нормальними, то реформа провалиться. Коли я в США запитав одного сенатора, що вони роблять, коли закони не виконуються, то він довго не міг зрозуміти, про що я його запитую. Нарешті, збагнувши, сказав: для цього у нас є суд.

— Політичний діяч — не діяч, якщо у нього немає реальної програми виведення України з кризи. Яка ж вона, програма, на нинішньому етапі?

— Насамперед потрібно здійснити чіткий поділ влади на законодавчу, виконавчу й судову, провести реформу кожної з них, створити систему противаг, закріпити це в Конституції і законах. Україною повинні правити не люди, а закони. Отже — економічний аспект виведення України з кризи. В екоміці не існує простих рішень. Бійтесь простих рішень. Вони банальні й небезпечні. Ось свіжий приклад. Без лібералізації цін перехід до ринку неможливий, але лібералізацію цін не можна робити наріжним каменем економічної реформи. Тільки пакет рішень і відповідних дій може дати ефект.

До комплексу заходів, які треба здійснити, належать такі: запровадження національної валюти, проведення грошової реформи, формування власної грошової системи, негайна радикальна земельна реформа на основі приватизації землі. Особливу увагу слід звернути на ефективну антиінфляційну, жорстку фінансову і бюджетну політику. Окрім цього, треба негайно вжити заходів до пом'якшення дефіциту платіжного балансу та підвищення ступеня економічної самодостатності України, проводити більш гнучку і ефективну митну політику. Далі — не обійтися без активної антимонопольної політики, створення конкурентного ринкового середовища і ринкових механізмів ціноутворення. І аж ніяк не обійтися без перегляду податкової політики в напрямі зменшення податкового пресу на підприємства, підвищення стимулюючої ролі податків та створення нормальних умов для роботи підприємств, стимулювання інновацій і інвестицій податковими, кредитними і страховими пільгами.

Через прискорення комерціалізації і приватизації державних підприємств можна перейти до конструювання системи ефективних стимулів до праці. Не буде поступу без створення широко розгалуженої, ефективної системи підтримки підприємництва, особливо малого, формування відповідної поточному моменту політики заробітної плати і загалом політики доходів, в основі якої лежить зв'язок лібералізації, заробітної плати з колективними та індивідуальними результатами праці.

Необхідна структурна перебудова народного господарства в напрямі створення ресурсозберігаючої, інтелектоємної, екобезпечної, соціально орієнтованої структури, проведення ефективної інвестиційної і інноваційної політики. Держава повинна по-справжньому взяти на себе соціальний захист малозабезпечених верств населення на основі переходу від індексації доходів до компенсаційних виплат.

— Все це добре. Але президентська програма «Основи національної економічної політики», яка збігається з вашою, так і залишається тільки добрими намірами на папері. Радикальної зміни курсу не сталося. Чому так трапилося? Хто гальмує ці зміни?

— У нас створено систему загальної безвідповідальності, інерція дій якої продовжується. Нині готується понад три десятки указів Президента, в яких будуть визначені конкретні механізми реалізації «Основ національної економічної політики». Підготовка указів іде мляво, кволо. Є підстави думати про тихий саботаж виконавчою владою «Основ національної економічної політики», який відбувається на фоні погіршання економічної ситуації, що вкрай небезпечно.

— То що ж робити, щоб закони негайно запрацювали: відправити у відставку уряд, переобрати парламент, влаштувати показові суди над саботажниками? Хотілося б почути конкретні речі.

— Закони не діють тому, що не вибудувано систему управління суспільством. Вища влада не має нервових закінчень в кожній клітині суспільного організму. Для того, щоб закони діяли, треба побудувати правову державу. Що ж до конкретних кроків, то перш за все вони пов'язані з рішучими діями прокуратури і судових органів. Якби було проведено декілька показових судів над саботажниками, то це справило б враження.

— Багато розмов точиться довкола того, що радикальні зміни в нашому суспільстві гальмуються мафіозними структурами, які зрослися з виконавчою владою. Ваш погляд на цю проблему.

— Щоб лікувати хворобу, треба впливати не на її ознаки, а на причини. В даному випадку — на дефіцит, корупцію, кадрову політику, процеси побудови правової держави, функціонування прокуратури, слідчих органів і суду, мораль суспільства. Коли влада бездіяльна, мафія процвітає. Для боротьби з мафією необхідно створити відповідні структури, які спиралися б на належну правову, матеріально-технічну й фінансову базу. Не останню роль тут покликана зіграти гласність. Я не пам'ятаю, щоб у наших засобах масової інформації висвітлювалися діяльність мафіозних структур в Україні, їх викриття і покарання.

— Світова практика показує, що розвиток демократії завжди йде в одній запряжці із сильною владою. В Україні крок до цього зроблено — запроваджено інститут представників Президента. Чи доб'ємося ми цим самим порядку, посилення виконавчої дисципліни? І чи вживуться на місцях фактично диктаторська влада представника Президента й місцеве самоврядування?

— Я не поділяю думку про необхідність сильної влади. Американці кажуть, що більш за все вони бояться сильного президента, бо він намагатиметься обмежити демократію. Повинна працювати система. Нам потрібна сила влади, а не влада сили. Надзвичайно важливо сконструювати механізм захисту людини від держави. Що стосується інституту представників Президента, то я не належу до палких прихильників цього інституту. Чому? Тому, що введення інституту представників Президента веде або до двовладдя, або до утвердження авторитарних методів керівництва. Я розумію, що за нинішніх умов як тимчасовий захід це певною мірою виправдано. Президентська влада не повинна нагадувати голову професора Доуеля, у якої немає ні рук, ні ніг. На мій погляд, потрібні прямі вибори голів усіх рівнів. Це забезпечить легітимність влади.

— Сформуйте, будь ласка, «тіньовий» Кабінет міністрів, але без жодного із діючих сьогоднішніх членів уряду.

— Це місія Президента. Тож нехай він формує команду (в контакті з представниками різних політичних сил). Зазначу тільки гідний занесення до Книги рекордів Гіннесса факт входження деяких наших міністрів одночасно до складу діючого й «тіньового» Кабінету міністрів.

— Як ви оцінюєте можливості зарубіжних спеціалістів у становленні української економіки?

— Позитивно, але не схильний перебільшувати їх значення. Вважаю, що їх допомога має полягати насамперед у підготовці наших кадрів, в консультуванні владних структур, а не в перебуванні в уряді.

— Володимире Кириловичу, оцініть ситуацію із запровадженням української гривні. Коли вона стане конвертованою?

— Доки в нас не буде власного емісійного центру, власної валюти, справжньої власної банківської системи й митниці, Україна не буде незалежною.

Власну валюту бажано вводити тоді, коли мине пік інфляції і зупинимо спад виробництва, коли створимо валютні резерви, тобто коли забезпечимо стабілізацію економіки. Але все це не для наших умов. За наших умов введення власної валюти саме і є чинником стабілізації економіки. Звичайно, без конструювання системи ефективних стимулів до праці й до інвестування, введення власної валюти дасть короткочасний, нетривкий ефект. У такому випадку з гривнею буде те ж саме, що й з рублем і купоном. Грошовий обіг похідний від товарного.

— Ваш погляд на аграрну реформу в Україні. Що треба зробити на цьому терені якнайшвидше?

— У зв'язку з тим, що в середньому третина сільськогосподарської продукції гине, кошти і зусилля потрібно кинути на те, щоб закрити цю «чорну дірку». Насамперед зміцнити матеріально-технічну базу переробних галузей та потужностей для зберігання продукції. Потрібно сформувати комерційний, ринковий механізм зв'язків товаровиробників з організаціями товаропостачання і торгівлі, з переробними підприємствами через прямі контакти, біржі, ярмарки, аукціони. Йдеться про створення, з одного боку, ринку сільськогосподарської сировини та продовольчих товарів, з іншого — ринку матеріально-технічних ресурсів для агропромислового комплексу. Проведення аграрної реформи пов'язано з приватизацією землі і персоніфікацією майна. Сюди входить визначення пайового фонду, претендентів на пай і критеріїв поділу майна, обчислення дивідендів, розпорядження паєм. На жаль, голови колгоспів і голови сільських Рад роблять все, щоб поховати аграрну реформу.

Потрібно розробити державну програму земельної реформи, а також програму забезпечення фермерських господарств технікою, пальним, добривами, фінансовими ресурсами. Приватизація землі — основна для створення індивідуальних селянських (фермерських) і колективних господарств. Вихід полягає в реорганізації на основі паювання колгоспно-радгоспної системи в багатоукладну систему господарювання. Потрібно перетворити колгоспи і радгоспи в реальні, ефективні кооперативи і створити умови для організації і розвитку фермерських господарств. Особливого значення набуває створення Земельного банку України з філіями на місцях. Для виключення спекуляції право на продаж сертифікатів на землю на першому етапі земельної реформи треба надати Земельному банку. Якщо ви хочете позбавитися паю, звертайтеся до банку. Банк також надає кредити.

— Суспільна атмосфера, яка насаджувалася у нашій країні десятиліттями, явно не сприяла появі людей вдумливих, ініціативних, підприємливих. Тож соціологи стверджують, що у нас дуже малий відсоток людей, які можуть займатися бізнесом. Але без створення середнього класу, якому, на відміну від пролетарів, буде що втрачати, не може нормально функціонувати малий і середній бізнес.

— За останні сімдесят років у нас був сформований новий тип людини — homo soveticus. Без культивування активності, ініціативності, підприємливості неможливо здійснити зміну соціально-економічного ладу. Ні партократи, ні демократи, ні депутати, ні міністри не врятують економіку. Її врятують підприємці. Тому першочерговим завданням поточного моменту є формування класу підприємців. Пролетаріат, якому нічого втрачати і який повністю залежить від держави,— опора тоталітарного режиму. Широкий середній клас, у якого є власність,— опора демократії.

Вів розмову.
Леонід БРОВЧЕНКО.

Відгукніться!

ВСІМ ШАХТАРЯМ УКРАЇНИ І ЛЮДЯМ ДОБРОЇ ВОЛІ

Незалежна профспілка гірників України просить надати матеріальну допомогу сім'ям шахтарів, загиблих під час вибуху на шахті Суходольська-Східна ВО Краснодонвугілля.

349340, Краснодон, р/р 100095614, Агропромбанк Краснодона, МФО 304074, профком шахти Суходольська-Східна.

Довідки телефоном 552-33-47.

Так і живемо

Бізнесмене, ти не правий!

Не далі як у понеділок міністр фінансів України Г. Пятаченко проінформував громадськість про те, що уряд тримає в руках концепцію оподаткування прибутку виробників, засновану на кращому світовому досвіді. Як одкровення це не пролунало, бо за місяць до цього з цих самих вуст ми чули про концепцію оподаткування доходу виробників, визнану діловими колами світу. Воістину: блажен, хто вірує! Як це не сумно, період, коли держава вже не ладна забезпечувати нормальну життєдіяльність своєї економіки, а недержавні структури це робити ще не в змозі, затягується на невизначений строк. З приводу того, чому держава **вже** не здатна — навіть слухати нецікаво. А ось чому підприємці **ще** не в змозі, я вирішив запитати у раді Федерації профспілок працівників кооперації та інших форм вільного підприємництва. Вона створювалась трохи більше двох років тому всупереч традиції — на базі низових ланок кооператорів, які одразу ж відчули на собі тиск колишнього компартійного і радянського керівництва. Не в останню чергу з цієї причини Федерація профспілок недержавних структур відмовилась стати під прапори Укрпрофспілок, а невдовзі і Федерації незалежних профспілок України, біля витоків яких стояла та сама номенклатурна рать. Рада Федерації з перших днів стала на захист чи не найголовнішого інтересу підприємців — правового статусу, заснованого на антимонопольному законодавстві. Спочатку була «хмельницька справа», яку розкрутив місцевий облвиконком, заборонивши оптовим базам продавати будівельний матеріал недержавним структурам. Завдяки зусиллям ради Федерації, заборону було скасовано, проте збоку вже пролунало: бізнесмен, ти не правий! Рада відповіла на це тим, що добилася повернення понад 600 тисяч карбованців, що всупереч закону, у вигляді відрахувань та штрафних санкцій, зняла з тернопільських кооперативів «Діброва» і «Супутник» міська податкова комісія. А побіжно переконала законодавців у тому, що комерційні структури мають право шукати справедливості у суді, поза територіальною пірамідою податкових комісій. Хай би тільки це. Рада Федерації не дозволила Мінекономіки і Мінфіну за спиною Верховної Ради нав'язати суверенній Україні спущені колишнім союзним парламентом зміни і доповнення до закону про оподаткування, з чого, власне, і почалася суперечка з державними органами управління відносно концепції оподаткування. Підприємці схилялись до вилучення податку з прибутку, Мінфін та іже з ним — з доходу підприємства. Рада Федерації підготувала свої пропозиції до проекту Закону про оподаткування, які розглядались як альтернативні урядовим, проте навколо профспілки недержавних структур склалася не тільки упереджена громадська думка (Ну, спекулянте, зачекай!), а й потужне урядове лобі. За круглим столом з Президентом України на часі було розвести руками — як бути далі: протягом року кількість кооперативів в Україні скоротилась на 7000 або на 125 тисяч працюючих. Реєстрація комерційних структур відбувається більше місяця, тоді як за кордоном — кілька годин. Процвітає здирництво. Оплату за буцімто автоматизацію обслуговування клієнтів, яку беруть в Міністерстві статистики, інакше як державним рекетом не називають. І так далі, і таке інше.

Та ось заява міністра фінансів Г. Пятаченка. Бізнесмен нібито, виходить, правий: найбільш прогресивний вид оподаткування — з прибутку виробника. І радіти б цьому факту, але хто скаже, що спаде на думку міністрові через тиждень-другий? А що як передумає?!

Сергій ВЛАД.

Зверніть увагу

ДЕЩО ПРО ЛІТАЮЧІ ПАРТИ

Одна київська піонервожата недавно провела приватне опитування серед старшокласників: ким хто хоче бути? Жоден не побажав іти в космонавти. Втім, це ще нічого не означає. Багато молодих людей, навіть не думаючи про це, нікуди від космонавтики не подінуться. Як сказав мені доцент кафедри теоретичної механіки Київського політехнічного інституту Володимир ФЕДОРОВ, усі 15 факультетів КПІ так чи інакше «зав'язані на космос».

Доцент Федоров очолює Київське аерокосмічне об'єднання «Всесвіт». Ядро об'єднання — з півтори сотні студентів та школярів. Об'єднання виникло ще тоді, коли студентські кадри, скажімо, за профілем «ракетно-космічна техніка» доводилось набирати таємно, без гучної реклами. Але нині «Всесвіт» — не лише профорієнтація, а й самостійна творча організація, одна з засновників товариства «Україна — Космос».

А конкретна ідея, навколо якої об'єдналися хлопці, була така. Півтора року тому задумали створити для дітей учбовий літак — простий, універсальний, надійний, таку собі двомісну літаючу парту. Допомогли спеціалісти з заводу Антонова. Вже є ескізний проект, до кінця року буде готова технічна документація, а в 1993 році — й сам літак. Знайшлося й підприємство, готове переорієнтуватися на випуск такого літака.

Важливий напрямок роботи «Всесвіту» — пропаганда серед молоді ідей авіації та космонавтики і ролі України в освоєнні Космосу. Федоров показав мені кілька ескізів медалей із спеціальної серії, присвяченої внескові України в цю світову справу.

Є й ще одна ідея. «Всесвіт» запропонував Українському телебаченню провести телегру для дітей — скажімо, це буде «політ» трьох екіпажів до невідомої планети. «Всесвіт» бере на себе наукове забезпечення польоту — різні там каверзні запитання і досліди, а режисуру забезпечує телебачення. У кого є цікаві ідеї щодо телегри — телефонуйте на роботу доцентові **Федорову Володимиру Миколайовичу — 441-97-37 або пишіть на адресу: Київ-56, проспект Перемоги, 37, механіко-математичний факультет КПІ, Федорову**. Гра планується на осінь.

Віталій ЖЕЖЕРА.

Ситуація

ОБМАН

Близько двох місяців тому в Камінь-Каширському районі, що постраждав після чорнобильської катастрофи, була сформована група з батьків і дітей — 35 чоловік освітян, які повинні були 5 червня виїхати до одного з кримських санаторіїв на оздоровлення. Люди заздалегідь знали поіменно, хто їде. Дорослі взяли відпустки. Вранці, 5 червня, вони з дітьми прийшли до райвідділу народної освіти за путівкою й квитками на поїзд, але від працівника цієї установи Ю. Поповича почули: «Ви не поїдете! За розпорядженням представника Президента в нашому районі Івана Бельського путівку й квитки я віддав групі медиків...».

Що після цього було — можна собі уявити.

— Я з третього червня взяв відпустку на 49 днів,— розповідав потім слюсар Г. Ліцевич, — Мій син тяжко хворий, мав надію його підлікувати. Ходили ми до Івана Бельського, то він не вислухав, наказав покинути кабінет...

Кілька жінок поїхали за правдою до Луцька, були у заступника представника Президента у Волинській області Василя Ворона, він порадив звернутися до секретаря ради федерації профспілок Волині Євгена Сохача.

Звернувся і я до Євгена Сохача за роз'ясненням.

Він сказав: «Винні тут керівники Камінь-Каширського району. Бельський примусив Поповича відправити на оздоровлення групу медиків. Але це треба було робити заздалегідь. Ми намагаємось допомогти людям, які не поїхали до Криму, але не так просто знайти 35 путівок».

А я собі подумав: не з того починає нова адміністрація Камінь-Каширського району. На обмані далеко не заїдеш.

Богдан БЕРЕКЕТА.
Волинська область.

Фотофакт

П'ЯТДЕСЯТ РОКІВ ДО ДОМУ

Аеропорт «Бориспіль» у переважної більшості ніяких асоціацій не викликає. Аеропорт та й усе. Для пана прапорщика тут — державний кордон України (він на службі). А чоловіку, який щойно ступив на українську землю, важко говорити: «Я... щасливий!» Наприкінці 1942 року сімнадцятирічного Степана Коваліва вивезли до Німеччини. Потім була Австрія, Італія, Англія і — Канада. Він багато бачив, пережив і... чекав. Довгих 50 років чекав цього дня. Степан Олександрович приїхав з дочкою. Романа майже не знає української мови. Обіцяє вивчити. Дуже швидко...

Юрій НЕСТЕРЯК.
Фото Юрія ЮРЧЕНКА.

Коротко

ВАГОН НА ТАЛОН

У Херсоні — довжелезні черги за цукром. Талони не вдається отоварити вчасно. В адміністрації представника Президента по Херсонській області повідомили, що 30 спеціальних бригад було послано в ряд областей України з завданням будь-що придбати цукор. Однак вони не змогли повністю закрити дефіцит. Правда, на залізничну станцію нині прибув цілий вагон цукру, однак, платити за нього споживачеві доведеться недешево — від 50 до 72 карбованців за кілограм. За вільною ціною його, звичайно, можна продати, але як бути з власниками талонів, серед яких фактично все населення Херсонщини?

Іван КАЛИНИЧЕНКО.
Херсонська область.

ПРОМАХНУЛИСЯ

Цими днями прикордонники України попередили спробу незаконного обміну, що міг статися на території нашої держави. Воїнами прикордонного поста «Ямпіль» затримано й повернуто до Молдови КамАЗ, завантажений військово-морським обмундируванням. За словами офіцера і прапорщика, котрі супроводжували автомашину, вони збиралися в Одесі морську форму обміняти на польову сухопутних військ. Дозвіл на цей бартер, як свідчать документи, дано командуванням тилу Міністерства оборони Молдови.

Анатолій САМАРЧЕНКО.
Прес-служба прикордонних військ України.

«П'ЯТАЧОК» ЗА ПОЛТИНИК

З 1-го червня у Харківському метро введено в дію пластмасові жетони з зображенням тризуба і фірмовим знаком давнього спонсора метрополітену — страхової компанії «Саламандра». Простенька на вигляд «пластмаска» має в собі немало хитрощів, без знання яких неможливо «домовитися» з електронікою турнікетів. У недалекому майбутньому діятимуть також закодовані місячні проїзні квитки.

Микола КОСИЙ.
Харків.

ДРЕЛЬ-КОМБАЙН

Обробити дерево, вичавити сік із фруктів, приготувати цементний розчин і навіть переробити зерно на крупу — все це вміє робити електродрель з комплектом спеціальних насадок. Випуск такої машини налагоджено на Сумському виробничому об'єднанні «Електрон».

Віталій МАКСЮТЕНКО.
Суми.

Офіційно

ДИВНА ТУРБОТА ПРО МОРСЬКУ ПІХОТУ

Хлопці, призвані на Чорноморський флот з території України, не зможуть, однак, потрапити в морську піхоту — з тієї простої причини, що є українцями й готові присягнути на вірність своєму народові. В нинішньому році бригада морської піхоти, що дислокується в Севастополі, комплектується громадянами України, але тільки російської національності. А ще ж так недавно командуючий ЧФ адмірал Касатонов публічно звинувачував українське керівництво в тому, що воно нібито веде до розколу багатонаціональних флотських колективів! Чиї ж вказівки, письмові чи усні, виконує командування бригади морської піхоти при подібному її комплектуванні новобранцями? Самі призовники обурені таким «відбором», коли помічник начальника штабу бригади капітан Лазарєв запитує: «Яку присягу прийматимете?» Якщо ти навіть росіянин, але готовий прийняти «українську» присягу — тоб не знайдеться місця в стро морських піхотинців. У цивілізованому світі таке називається дискримінацією...

Прес-служба Міністерства оборони України.

Реалії

СЮДИ НЕ ЗАРОСТЕ НАРОДНА СТЕЖКА...

Шахтарі Донбасу мають намір найближчим часом пікетувати парламент. До них дали згоду приєднатися вчителі, медики, водії, металурги. Донеччани чекають підтримки своєї акції представниками сусідніх областей. На недавній нараді галузевих страйкових комітетів, яка відбулася в Донецьку, підтверджено попередні вимоги: формування державного бюджету згідно з розрахунками, поданими з областей, прийняття закону про вільну економічну зону, а також — щоб Президент взяв на себе всю повноту відповідальності за здійснення економічних реформ.

Юрій ДОЦЕНКО.
Донецьк.

Колектив газети «Голос України» висловлює глибоке співчуття співробітниці редакції Н. Г. Несин з приводу тяжкої втрати — смерті батька

Герасима Онопрійовича.

Спеціально для «Голосу України»

Абульфаз Ельчибей: «У ПОЛІТИКИ СВОЯ ЛОГІКА»

Минулого тижня в Азербайджані відбулися президентські вибори. За попередніми даними, перемогу отримав лідер Народного фронту республіки Абульфаз Ельчибей. Він дав інтерв'ю кореспондентові нашої газети.

Та спершу невелика довідка. Алієв Абульфаз Гадиргулу-огли (Ельчибей) народився 7 червня 1938 року в селі Келекі Ордубадського району. У 1962 році закінчив факультет сходознавства Азербайджанського держуніверситету за спеціальністю арабська філологія. У 1963—1964 роках працював в Єгипті. У 1968 році закінчив аспірантуру при історичному факультеті університету. Кандидат історичних наук, автор більш як 50 наукових праць зі східної філософії, історії, літератури та релігії. У 1975 році був заарештований за політичні погляди і засуджений на два роки. З 1977 року працював науковим співробітником Інституту рукописів Академії наук Азербайджану. Нині голова Народного фронту республіки. Одружений, має двох дітей.

— Пане Ельчибей, на президентське крісло претендувало кілька кандидатур. У кожного претендента була своя платформа і сили, що підтримували його. Природно, що кожний з них у разі перемоги поведе народ своїм шляхом. На ваш погляд, скільки їх у республіці?

— Моїх опонентів за платформами можна поділити на два табори. Одні виступають за негайне введення в республіці під різними приводами суворого режиму. Мається на увазі створення чогось на зразок держради і встановлення диктатури невеликої групи людей. Вважаю, це не вихід зі становища, в якому опинилась республіка. Якщо саме такі прийдуть до влади, вони відкинуть нашу країну на десять-п'ятнадцять років назад.

Інші закликають усіх стати під прапори ісламу і в боротьбі за незалежність та цілісність республіки спиратися на сусідні мусульманські держави. І це шлях, на мій погляд, теж згубний для Азербайджану. Він може призвести до християнсько-мусульманського протистояння в країні. Крім того, є й третя сила, яку прийнято називати мафією. Вона зайнята пограбуваннями, економічними диверсіями та дестабілізацією обстановки. І бажає тільки одного: щоб їй не заважали це робити.

У Народного фронту Азербайджану є свій підхід до цього комплексу проблем. Ми орієнтуємося на міжнародні правові норми, статут ООН та документи НБСЄ.

— Абульфаз-бей, в одному з інтерв'ю глава азербайджанського парламенту Іса Камбаров заявив, що його підхід до деяких проблем державної діяльності, в тому числі і до питання про СНД, нерідко не збігається з підходами інших лідерів НФА. Він пояснив це тим, що несе на собі печать влади. Це викликало негативну реакцію народу.

— Я представляю Народний рух Азербайджану, тому що є головою НФА. Припускаю, що у глави парламенту може бути щодо всього інша думка. Це не новина. У політики своя логіка. Наскільки мені відомо, азербайджанський народ рішуче настроєний проти СНД. Однак народна політика хаотична і на відміну від неї державна повинна бути цілеспрямованішою. Можливо, поперва народ з нею і не згодиться. Та все залежить від кінцевого результату.

— Дехто схильний вважати, що НФА повалив Муталібова за входження республіки до СНД. Але після приходу до влади, вважають вони, фронт почав проводити ту ж політику угодовства. Що б ви на це їм відповіли?

— Вони дуже помиляються. Муталібов подав у відставку не тільки тому, що втягнув Азербайджан у Співдружність, а й тому, що перетворив республіку на руїни. До того ж під час свого короткого повернення до влади хотів встановити диктаторський режим: закрити газети, зупинити діяльність партій та громадських організацій. Якби він вів політику, подібну до політики Кравчука, опозиція підтримала б його. Україна, залишаючись у СНД, водночас зберігає свою незалежну позицію, захищаючи права українського народу.

Розмову вів
Ровшан АЛІЄВ.

Світ не без добрих людей

АНТОНІНА МАРЧЕНКО, ВІДГУКНІТЬСЯ

На адресу Посольства ФРН в Україні надійшло прохання з редакції програм «Другого німецького телебачення» подати допомогу в розшуку **Антоніни МАРЧЕНКО.**

Ця редакція завдяки одній зі своїх програм допомагає глядачам відновлювати контакти і зв'язки з людьми, котрі відіграли у їхньому житті важливу роль.

Так, телеглядач з міста Майну-Лерхенберг **Арнольд ДІППЕЛЬ** дуже зацікавлений у розшуку А. Марченко, яка під час війни перебувала в його родині. Тоді дівчині було 21 рік. Родом вона з села Кротощина Полтавської області. Батько Антоніни був сільським учителем; в сім'ї були інші діти.

Пан Діппель сподівається на позитивний результат. Це було б великою радістю для нього та його 80-річної матері.

Отже, Антоніна Марченко, відгукніться!

Та пишіть за адресою: 252054, Київ-54, вул. Чкалова, 84. Посольство Федеративної Республіки Німеччина.
Або телефонуйте: (044) 216-14-77, 216-67-94.

Власкори повідомляють

Алма-Ата

ЯДЕРНИЙ ЦЕНТР Й АГЕНТСТВО

з атомної енергетики створені указом Президента Казахстану. Національний центр, організований на базі колишнього Семипалатинського дослідного ядерного полігону й відповідних наукових організацій та об'єктів, розташованих на території республіки, займатиметься проведенням робіт з радіаційної безпеки й екології, досліджуватиме проблеми утилізації й захоронення радіоактивних відходів.

Агентство з атомної енергетики здійснюватиме державну політику в галузі використання атомної енергії. Його рішення обов'язкові для всіх міністерств, відомств, підприємств й організацій у республіці.

Як заявив у коментарі до указу міністр науки й нових технологій республіки Абільсіїтов, сьогодні у Казахстані формується національна програма досліджень і розробок у галузі атомної енергетики, в якій буде визначено й сферу застосування атомної енергетики в інтересах народного господарства. Ця програма розрахована на широке міжнародне співробітництво й зорієнтована на подальший розвиток науково-технічних і виробничих зв'язків з відповідними організаціями Російської Федерації та інших країн СНД.

Тетяна КОСТІНА.

Погляд

СКУПАТИ Б МЕРА!

Ви бачите (на знімку), як зараз течією ріки будуть підхоплені надувні маски з усміхненим зображенням пана Ширака, мера Парижа.

Таким своєрідним способом учасники французького екологічного руху висловлюють свій протест проти забруднення Сени, в якій, як обіцяв пан Ширак, парижани змогли б купатися у 1994 році.

Фото АФП—ІТАР—ТАРС.

ВИСТАВКА ПОЧАЛАСЯ З «ІНФОМОБІЛЯ»

Таке розмаїття товарів народного вжитку і продуктів харчування, сучасних технологій і промислового обладнання, засобів легкої механізації та міні-гастрономії можна побачити хіба що в кількох, зібраних докупи, супермаркетах. Та оскільки в нас таких магазинів немає, завітайте на виставку (сьогодні — останній її день), не пошкодуєте.

Міжнародна комерційна виставка «Інтерконтакт-92» працює в Торгово-промисловій палаті України. У ній беруть участь майже 50 фірм з Польщі, Канади, Чехо-Словаччини, Румунії, Данії, Угорщини, Німеччини, а також з України та Росії. Описувати виставку не варто, її краще побачити. Хотілося б, передусім, зупинитися на меті, яку поставили перед собою її організатори — ТПП України, львівська фірма «Тритон», спільне польсько-українське підприємство «Тайя», Угорсько-українське товариство міжнародної інформації та торгівлі «Інтранорг» та чехословацька фірма «Контакт». А саме — розширити співробітництво українських та іноземних підприємств, фірм, організацій та встановити між ними взаємовигідні комерційні й виробничі зв'язки. А найголовніше — пошук ділових партнерів для подальшої співпраці в різних галузях народного господарства.

Бізнес-контакт

Перед входом на виставку привертає увагу великий, весь у рекламі, вантажний автомобіль. Поцікавившись, дізнаємося, що володарям цього «інфомобіля» є Саксонське товариство консультаційних і комерційних послуг (ФРН). Представник товариства Уве Карзунке нас приємно здивував, сказавши, що Київ — восьме українське місто, куди приїхав «Інфомобіль» після відвідин Ужгорода, Львова, Луцька, Івано-Франківська, Тернополя, Рівного та Чернівців. А попереду — Житомир, Вінниця та Хмельницький. Нині на виставці представлено 12 фірм Німеччини найрізноманітнішого профілю. Підприємці ФРН дуже зацікавлені у зв'язках з українськими партнерами, але, на жаль, мають обмаль інформації про них, зазначив пан Карзунке. І наше завдання — збирати її тут у безпосередньому спілкуванні з підприємствами, організаціями, фірмами. Ми добре розуміємо, що чекати на велику кількість валюти звідси неможливо й тому, продовжив він, важливо віднайти інші способи співробітництва, зокрема, такі, як бартер, створення спільних підприємств, обмін технологіями тощо. Ми більше побачили, ніж очікували побачити в Україні. І пересвідчилися на власні очі в тому, що великі потужності, які вона має сьогодні, треба вчитись добре використовувати, зокрема, великий потенціал оборонної промисловості.

Отже, відвідаймо виставку, не минімо барвистого «інфомобіля». На вас чекають з пропозиціями до співпраці.

Артем ПРОХОРЕНКО.

Експрес-новини

За повідомленнями радіо Сараєво, на колону машин миротворчих сил ООН було здійснено напад, в результаті якого поранено одного спостерігача. Представник ООН заявив, що невідомо, хто несе відповідальність за напад.

* * *

Президент США Буш звернувся до державного секретаря Бейкера з проханням продовжити доопрацювання нового американо-російського договору про контроль над озброєннями. За повідомленнями офіційних представників, учора Бейкер і міністр закордонних справ Росії Козирєв по телефону обговорювали проблеми, що стосуються цієї угоди.

* * *

У столиці Панами вчора відбулися демонстрації на знак протесту проти візиту до цієї країни Президента США Буша. Мали місце сутички демонстрантів з поліцією. Учасники цих виступів висловлювали обурення наказом Буша про вторгнення американських військ в Панаму у 1989 році і вимагали відшкодування для жертв вторгнення.

* * *

До Ріо-де-Жанейро, де проходить всесвітній екологічний форум, прибули керівники близько ста країн світу для розв'язання ключових питань конференції.

Поки що не досягнуто угоди про те, скільки «багаті» країни платитимуть за здійснення всесвітніх екологічних програм і в який спосіб розподілятимуться відповідні фонди. Деякі країни, зокрема Бразилія і Малайзія, стверджують, що вони не в змозі зберегти свої величезні лісові масиви — «легені» Землі — без додаткової допомоги.

* * *

Члени палати представників США почали опрацьовувати проект закону про надання допомоги республікам колишнього СРСР. Законодавці заявили, що Сполучені Штати не допомагатимуть Азербайджану, якщо він не припинить економічної блокади Вірменії і Нагірного Карабаху, і схвалили передумову про відмову в допомозі тим республікам, які надсилають допомогу Кубі.

* * *

Опозиційне шиїтське угруповання афганських моджахедів «Хезбі балатат» погодилося увійти до складу щойно сформованого уряду країни. Лідер цього формування Мазарі заявив, що правляча рада Афганістану погодилася надати його представникам три урядові посади, зокрема пост міністра безпеки.

* * *

У Празі продовжилися переговори щодо майбутніх відносин Чехії і Словакії. Лідери двох найбільших партій цих республік Клаус і Меч'яр знов обговорили питання формування уряду країни і розподілу повноважень між федеральними властями і двома республіками.

Президент ЧСФР Гавел підтвердив, що знову балотуватиметься на цей пост під час виборів у парламенті 3 липня.

* * *

Новий прем'єр-міністр Таїланду Пан'ярачун, призначений королем, заявив, що його уряд працюватиме найбільше 4 місяці. Пан'ярачун повідомив про намір розпустити парламент через два-три тижні і через 90 днів після цього провести вибори.

ЗИМОВИЙ ПОДИХ ПАЛАЦУ ВЕСНИ

Диктатури розпізнають не лише за прізвищами тиранів. Кожна з них — гітлеризм, сталінізм, франкізм — має й свою архітектуру. Тоталітаризм Ніколає Чаушеску можна вивчати, оглядаючи білий дім на горі в центрі Бухареста — резиденцію колишнього ЦК колишньої Компартії Румунії. Гігантські мармурові колони, білі сходи, кришталеві гірлянди люстр. Ніколає та Єлена Чаушеску задумували цей палац як уособлення своєї влади, могутності і назвали його Палацом весни.

Але все тече, все змінюється. Поросли бур'яном схили довкола, скинуто світильники, чорні тріщини прорізали біломармурові колони. Холод і морок. Зимою повіяло на нас у Палаці весни.

Сьогодні тут розміщується румунський парламент, якому від учорашнього блиску залишилися лише злидні.

Парламент Румунії двопалатний. Перша, вища, палата — сенат, друга — депутатська. Обрані на багатопартійній основі відразу після перемоги революції, парламентарі дійшли висновку, що існування далі в такому складі неможливе. Час вимагає змін, потрібні перевибори. Нині в Румунії близько 200 політичних партій і течій. Більшість із них виступає за проведення виборів найближчим часом, можливо, в липні, частина пропонує перенести цю процедуру на осінь. Поширена й інша думка — продовжувати діяльність парламенту в нинішньому складі. На відміну від нашої Верховної Ради румунський парламент не визнає регламенту. Ми залишали сесійний зал о 22 годині, а парламентські пристрасті лише розгорялися.

Такого поняття, як порядок денний, тут також немає. Головуючий ні в кого не просить вибачення за затримку засідання на 30—40 хвилин. Немає реєстрації депутатів, ніхто не обриває на півслові промовця. Для румунського парламенту існує довільна форма одягу. Вражають галас у залі, вільне ходіння, викрики з місць.

У сесійному залі, де вирувала велика політика, ми на мить забули, що знаходимося не в Києві. Схожий не лише інтер'єр, а й деякі депутати. Знайшли тут своїх «Лубківського», «Головатого», «Хмару», «Мороза».

Дуже легко «вирахували» і справжнього депутата-українця Степана Ткачука. Колеги з парламентської газети дивилися на нас як на шерлоків холмсів, а ми посміялися: як же не впізнати земляка? Схожий на легендарного Тараса Бульбу (до речі, тут його так і називають), він, на відміну від своїх темпераментних сусідів, по-українськи незворушно реагує на заклики партій і фронтів, і тільки зустріч з нами під час перерви надихнула його на емоційний сплеск.

Пан Ткачук — голова Союзу українців Румунії, і ми, звичайно, закидали його запитаннями: як за Прутом живеться нашому людові? (його тут 68 тисяч).

— Меду не п'ємо — румунська економіка в скруті, але що мають інші, те маємо й ми. Живемо не гірше за румунів, та й, мабуть, за вас.

Пан Ткачук відмітає всі наші припущення, підхоплені в Придністров'ї, про дискримінацію українців у Румунії. Мовляв, самі подивітся: ніхто нас не переслідує ні політично, ні економічно. Маємо газету і журнал українською мовою, години на радіо і телебаченні. Через кілька тижнів проведемо фестиваль української пісні. А ще, крім своєї мови, говоримо й румунською, на те ми й живемо в цій державі. Це у вас можна віками жити і не сподобитися вивчати...

Що ж до проблеми Трансністрії (Придністров'я), то запрутівські українці, сказав пан Ткачук, хоч і далеко живуть від Дністра, добре бачать на лівому березі велику руку Москви. Так вона гарно гребе під себе, шкода, що тамтешні українці мають проблему із зором — може б, вдарили по загребущих пальцях, доки не виріс на їхній землі російський кулак для нових стусанів України.

— Кому потрібен придністровський конфлікт? Зрозуміло, кожному, хто хоч трохи цікавиться політикою, — підтвердив ще один мешканець Бухареста, з яким ми познайомилися після відвідин парламенту. Валеріу Граур — викладач фізики однієї із столичних шкіл. Але радянський спосіб життя знає не з чуток. Він — колишній молдавський дисидент. Співтабірник наших Василя Стуса та В'ячеслава Чорновола.

— Мене завжди смішило звинувачення в націоналізмі молдован, українців чи, скажімо, естонців. Більшої нісенітниці кадебісти не могли вигадати. Так, ваш Василь Стус був українським націоналістом, але водночас він був і литовським, і грузинським, і чиїм завгодно. Бо поважав права кожного народу на свободу і свої закони. «Пролетарські інтернаціоналісти» також поважали право... чхати на культуру народу, чиї землі «ощасливили» своєю присутністю. Ось чому так легко вдалося розпалити вогонь у Трансністрії.

На жаль, бажання скрізь втілити «своє», рідне, не відмирає з оголошенням суверенітету чи й проголошенням закону про мови. Навпаки, коли кордони «Родины» посуваються ближче до Волги, це бажання переростає у роздратування і страйки, заклики захищати права «русскоязычных». Гвалт, наших б'ють! Та парадокс у тому, що імперія не жаліє ні своїх, ні чужих. Російські ударники придністровських будов потрібні лише як завіса для шовіністичних махінацій рудих, як гарматне м'ясо для макашових. І в цьому найбільша трагедія людей, «стерилізованих» системою і приречених жити як «нова спільнота — радянський народ». Бо інакше не вміють, а тому й не хочуть, і бояться.

Політична інфантильність — важка недуга. Навіть досвідчений екс-дисидент Граур, який легко видає рецепти для лікування придністровського синдрому, відступає перед власними хвилями «короткозорості». Скажімо, він плітакує румунським політикам, коли вони, обговорюючи проблему Придністров'я, дуже правильно розмірковують про принципи непорушності кордонів, поваги до політичних реалій післявоєнної Європи. Та ми вжахнулися, не впізнаючи своїх співбесідників, коли мова заходила про Україну, а саме про землі Південної Буковини і Північної Бессарабії. Тут починалися інші аргументи. Ця територія, мовляв, загарбана радянською імперією в результаті пакту Ріббентропа — Молотова. Парламент Румунії визнав пакт недійсним, отже, і землі мають бути передані державі, в якої їх колись відібрали. Важко було слухати наших румунських друзів, подвійна виходила філософія: Придністров'я, хоча більша його частина — споконвічні українські землі, належить суверенній, визнаній ООН Молдові, яка з часом збирається об'єднатися з Румунією, а Південна Буковина і Північна Бессарабія — це румунські землі, і вони мають відійти під юрисдикцію Румунії.

Подвійна мораль тут, на жаль, і в підході до військового аспекту конфлікту в Придністров'ї. На словах керівники Румунії заявляють, що ніякої допомоги зброєю Молдові не надають, а насправді на правому березі стріляють з автоматів, кулеметів, гранатометів з позначкою «Зроблено в Румунії». Мабуть, було б чесніше і зрозуміліше, якби Румунія не приховувала факту військової допомоги Кишиневу, а пояснила це як протидію російській агресії. А так виходить — на зло відповідають злом, на неправду — неправдою.

Марно шукали ми в Бухаресті представника, який репрезентував би тут інтереси України. В колишньому посольстві СРСР, а нині амбасаді Російської Федерації нам пояснили, що Росії як правонаступниці Радянського Союзу(?) перейшли всі будівлі та майно. Вона заволоділа більш як 30 будинками в столиці Румунії. Українській державі, яка була колись Українською РСР і чий внесок у валовий національний продукт становив більш як 30 відсотків, не перепало жодного.

Київ, на жаль, не поспішає з налагодженням якнайшвидших політичних, економічних, культурних зв'язків з Румунією, одним із найбільших наших сусідів. А тим часом тут дедалі частіше чути голоси прихильників ідеї Великої Румунії. Є вони і в уряді, і в парламенті, і у впливових політичних партіях. Якщо розширювати кордони до території Великої Румунії, то це означає, що стратегічною метою зовнішньої політики Бухареста має стати приєднання Молдови і повернення земель Південної Буковини та Північної Бессарабії.

Майбутнім українським посланником у Румунії стане Л. Сандуляк (про що нас повідомив всезнаючий пан Ткачук). Роботи тут непочатий край. Треба негайно дипломатичними зусиллями дати зрозуміти офіційному Бухарестові, що Україна ніколи не погодиться на територіальні претензії і що створення Великої Румунії за рахунок українських земель — заняття безперспективне.

Катерина КІНДРАСЬ,
Людмила КОХАНЕЦЬ,
Валентин ЛАБУНСЬКИЙ,
спеціальні кореспонденти «Голосу України».
(Телефоном)
Бухарест.

БІБЛІОТЕКАРІ ВСІХ КРАЇН...

Думка спецкора

Звичайно ж, єднайтеся. Заклик звернуто не лише до пролетарів. Потреба об'єднувати зусилля є нагальною для представників цієї важливої сфери культури. Тим паче, масовими соціальними вибухами це не загрожуватиме. А справу з місця, може, й вдасться зрушити.

Тож бібліотекарі єднаються. Підтвердженням цьому став їхній І-й Всеукраїнський конгрес, який розпочався в Києві. 300 делегатів, обраних на обласних міжвідомчих конференціях та зібраннях активу бібліотекарів, упродовж чотирьох днів обговорюватимуть проблеми, пов'язані, насамперед, з виробленням основних напрямів діяльності бібліотек та створенням законодавчої бази цієї галузі культури. Не обминатиметься й питання вступу України до Міжнародної федерації бібліотечних організацій та установ (ІФЛА).

Чи вдасться безболісно вирішити ці питання — невідомо. Складність полягає насамперед у тому, що «найбільш читаюча» країна розвивала бібліотечну справу досить специфічно. В основному за рахунок фінансових ін'єкцій, спрямованих на ідеологічні потреби.

Сьогодні в Україні 50 тисяч бібліотек. Обслуговують їх 83 тисячі працівників. Неважко уявити, яку кількість фінансових і матеріальних ресурсів потрібно для тримання бібліотечної справи. У той же час порівняймо це з реальними потребами населення в бібліопросвіті. Результат не забариться: більшість бібліотек, особливо системи Мінкультури України, яких, до речі, понад 22 тисячі, мають низький рівень відвідування. І це закономірно. Сьогоднішній інформативний обсяг, що подається радіо і телебаченням, повніше задовольняє інформаційну спрагу населення. А щодо літератури, то майже кожен громадянин має твори улюблених авторів. Враховуючи те, що інформаційне коло дедалі розширюватиметься, можна зробити висновок: подальше падіння популярності бібліотек системи Мінкультури України неминуче. Розраховувати на фінансову підтримку цих бібліотек з нашого й без того символічного бюджету важко. В умовах інфляції це дасть змогу лише на деякий час матеріально підтримати бібліотекарів — власне, до нового витка цін, опісля якого їхня зарплата знову стане сміховинною. Оскільки дотації з Держбюджету й у подальшому не дадуть можливість індексувати заробітну плату належним чином, то виникатиме потреба в скороченні ряду установ такого типу. Ну, а в результаті ще одна проблема — працевлаштування вивільнених працівників. Розв'язати її можна двома способами: розширенням штатів діючих бібліотек або перепрофілюванням вивільнених працівників, передусім для потреб просвіти. Причому останнє, здається, може бути більш ефективним, хоча викликатиме немало протестів.

Вивільнені таким чином кошти можна пустити на розвиток книгореставраційної справи й підготовку відповідних фахівців та створення реєстру друкованої продукції, що вкрай необхідно сьогодні. Не слід забувати й про комп'ютеризацію бібліотечної справи, яка також потребуватиме значних капіталовкладень. Саме так вдасться розвивати бібліотечну справу в Україні на високому рівні. Тож єднайтеся, бібліотекарі!

Володимир ТЕТЕРУК.

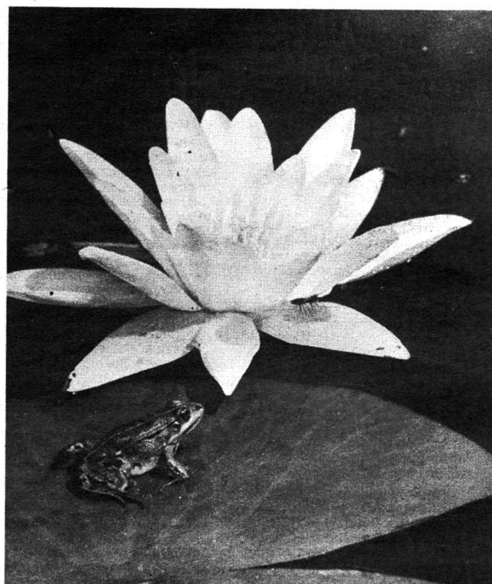

Фотоконкурс

САМОТНІСТЬ.
Фото Василя МЕЛЬНИКА.
м. Калуш Івано-Франківської області.

КОНТРАСТИ

Воно було б добре: проголосили волю. І стали вільними.

Задекларували красу. І стало красиво. І стали красивими.

Та ба! Довкруг ростуть не рукотворні храми, а рукотворні смітники. І старенькі бабусі, все життя пропрацювавши на будівництві «світлого комуністичного завтра», сьогодні стоять у запльованих переходах з простягнутою рукою.

Ми шукаємо тихого пристанища, де сяють золоті куполи, де розправляє срібні пелюстки золотоока чаклунка лілея. Де можна зустрітися з Богом.

І де Бог нас простить...

Але з залізних труб у святий Дніпро тече не жива вода, а ядуча жижа. Затруєні води, затруєні душі...

А як ми хотіли?

Стільки років руїни, стільки років летаргійного сну. І щоб манна з неба?

І щоб не платити? І щоб не каратися?

І щоб не працювати — люто, до сьомого поту. Бо хтось же повинен розорати ниву, посадити дерево, відбудувати церкву, вишити сорочку, написати книжку.

І скласти пісню.

І убити змію. Оту, що в нас. Ім'я якій — байдужість.

Страшні контрасти нашого життя. Чорне і біле. Добро і зло. Злети і падіння.

Краса рятує світ. Краса врятує світ.

Але скільки не кажи «халва», солодко в роті не стане.

Наталя ДЗЮБЕНКО.

Фото Олександра МАЛАХОВСЬКОГО.

ЗАКОН УКРАЇНИ

ПРО ВНЕСЕННЯ ЗМІН І ДОПОВНЕНЬ ДО ЗАКОНУ УКРАЇНСЬКОЇ РСР «ПРО ПРІОРИТЕТНІСТЬ СОЦІАЛЬНОГО РОЗВИТКУ СЕЛА ТА АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ В НАРОДНОМУ ГОСПОДАРСТВІ УКРАЇНИ»

Назву закону та текст статей викласти в такій редакції:

«Про пріоритетність соціального розвитку села та агропромислового комплексу в народному господарстві»

Пріоритетність соціального розвитку села та агропромислового комплексу об'єктивно випливає з винятко вої значущості та незамінності вироблюваної продукції сільського господарства у життєдіяльності людини і суспільства, з потреби відродження селянства як господаря землі, носія моралі та національної культури. Високий рівень соціально - економічного розвитку села є основною умовою продовольчого та сировинного забезпечення республіки, її економічної незалежності.

Закон визначає умови, зміст і межі пріоритетності розвитку соціальної сфери села та агропромислового комплексу в структурі народного господарства, сприяє соціальній захищеності сільського населення.

РОЗДІЛ І
ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Організаційно-економічні та правові заходи, що забезпечують пріоритетність соціального розвитку села та агропромислового комплексу

Пріоритетність соціального розвитку села та агропромислового комплексу забезпечується державою шляхом здійснення таких організаційно-економічних і правових заходів:

надання агропромисловим товаровиробникам права вільного вибору форм власності і напрямів трудової та господарської діяльності, повної власності на результати своєї праці;

створення необхідної ресурсної бази для всебічного задоволення виробничих потреб і розвитку соціальної інфраструктури;

зміни державної інвестиційної політики, зокрема спрямування інвестицій на першочергове створення матеріально - технічної бази по виробництву засобів механізації, хімізації, переробної промисловості, будівельної індустрії для агропромислового комплексу з метою поліпшення його соціально-економічного становища і наукового забезпечення та соціальних умов життєдіяльності трудових колективів;

повного ресурсного забезпечення капітальних вкладень для соціально - економічного розвитку села та агропромислового комплексу;

еквівалентного товарообміну між промисловістю та сільським господарством на основі паритетного ціноутворення на їх продукцію;

регулювання відносин агропромислових товаровиробників і держави за допомогою системи бюджетного фінансування, кредитування, оподаткування, страхування і з широким застосуванням комплексу пільг;

формування належної соціальної інфраструктури села;

спрямування демографічної політики на зміну міграційних процесів на користь села, створення соціально-економічних умов для природного приросту сільського населення, всебічного розвитку сім'ї;

підготовки і підвищення кваліфікації спеціалістів і кадрів масових професій для всіх господарств і напрямів виробничої діяльності;

створення рівних можливостей для всіх громадян, які постійно проживають і працюють у сільській місцевості, в задоволенні соціальних, культурно - освітніх і побутових потреб;

створення системи аграрного законодавства.

Стаття 2. Засоби забезпечення пріоритетності розвитку соціальної сфери села та агропромислового комплексу

Пріоритетність розвитку соціальної сфери села та агропромислового комплексу забезпечується зміною структури інвестицій в народному господарстві, переорієнтацією промислового виробництва на їх потреби, зростанням обсягів капіталовкладень і матеріально - технічних ресурсів.

Нові програми соціально-економічного розвитку України не можуть бути прийняті без урахування пріоритетності розвитку села.

Формування програм будівельно - монтажних робіт і забезпечення їх матеріально-технічними ресурсами й обладнанням на всіх рівнях управління здійснюються в порядку, при якому потреби агропромислового комплексу та інших галузей, які здійснюють капітальні вкладення в розвиток соціальної і виробничої сфери села, задовольняються першочергово і в повному обсязі.

Промислові підприємства, будівельні та інші організації компенсують у повному обсязі збитки за невиконання поставок матеріально-технічних ресурсів або будівельно-монтажних робіт.

Стаття 3. Самостійність у виборі форм власності та організації виробництва

Форми власності та організації виробництва в агропромисловому комплексі визначаються трудовими колективами і кожним його членом у порядку, встановленому чинним законодавством.

Втручання в господарську або в іншу діяльність цих власників з боку державних, кооперативних та інших органів не допускається. Це положення не стосується передбачених законодавством прав державних органів для здійснення контролю за діяльністю підприємств, установ і організацій.

Стаття 4. Рівність форм господарювання в агропромисловому комплексі.

Усі форми господарювання в агропромисловому комплексі (селянські (фермерські) господарства, колективні сільськогосподарські підприємства, радгоспи, підсобні сільські господарства підприємств, установ і організацій, переробні та інші підприємства, акціонерні товариства, орендні колективи, особисті підсобні господарства громадян тощо) мають рівні права на організацію виробництва та володіння своєю продукцією.

Створювані на добровільних засадах сільськогосподарськими, переробними, обслуговуючими і будівельними підприємствами та організаціями, селянськими та іншими господарствами агропромислові формування всіх рівнів виступають перед державою як єдина організація в усіх видах відносин.

Сільськогосподарським товаровиробникам (селянським (фермерським) господарствам, колективним сільськогосподарським підприємствам, радгоспам тощо) надається право на придбання частки майна (акцій) підприємств харчової промисловості, сервісних, будівельних і торговельних підприємств, інших виробництв агропромислового комплексу при здійсненні приватизації на умовах, рівних з їх колективами.

Надати право на придбання частки майна (акцій) промислових об'єктів агропромислового комплексу тим підприємствам і організаціям, які брали участь у їх фінансуванні, будівництві та матеріально - технічному забезпеченні.

РОЗДІЛ II
ПРІОРИТЕТНІСТЬ У ДЕРЖАВНИХ ІНВЕСТИЦІЯХ

Стаття 5. Розмір державних централізованих капіталовкладень для агропромислового комплексу

Питома вага державних централізованих капіталовкладень (забезпечених лімітами підрядних робіт і ресурсами), що спрямовуються на зміцнення матеріально-технічної бази соціальної сфери села та агропромислового комплексу, має перевищувати його частку в національному доході України не менш, як на п'ятнадцять пунктів.

На будівництво об'єктів невиробничого призначення в сільській місцевості використовується не менше як 50 процентів державних централізованих капіталовкладень, передбачених цією статтею.

Відповідно до зміни цін на будівельні матеріали, обладнання та послуги здійснюється індексація виділених централізованих капіталовкладень.

Централізовані капіталовкладення спрямовуються передусім на реалізацію державних програм.

Стаття 6. Державне інвестування розвитку соціальної сфери села та агропромислового комплексу

Будівництво в сільській місцевості об'єктів освіти, охорони здоров'я, культури і спорту, водопроводів, каналізаційних систем і споруд, мережі газо- і електропостачання, шляхів, об'єктів служби побуту, благоустрій територій, а у трудонедостатніх селах, крім цього, спорудження житла здійснюється за рахунок державного і місцевого бюджетів. До 2000 року виконати державні програми газифікації, водопостачання, електрифікації, будівництва шляхів, благоустрою сіл, а також відродження трудонедостатніх, занепадаючих сільських населених пунктів.

Функції розпорядника цільових державних централізованих капіталовкладень у соціальну сферу села покладаються на органи місцевого і регіонального самоврядування і місцеву державну адміністрацію, які несуть однакову відповідальність з іншими учасниками інвестиційного процесу за цільове й ефективне їх використання.

При будівництві об'єктів соціальної сфери села за рахунок державних централізованих капіталовкладень податок на добавлену вартість не сплачується.

Будівництво меліоративних, гідротехнічних, електроенергетичних споруд і мереж, обводнення земель, здійснення протиерозійних заходів, хімічної меліорації, закладка багаторічних насаджень, будівництво і технічне переозброєння підприємств переробної промисловості, сприяння розвиткові селянських (фермерських) господарств, колективних та інших підприємств, формування виробничої інфраструктури в сільській місцевості здійснюються відповідно до державних програм.

Витрати на утримання всіх закладів соціально-культурного та спортивного призначення в сільській місцевості, в тому числі будинків для інвалідів і ветеранів праці, дитячо-юнацьких спортивних шкіл, а також на проведення фізкультурно-спортивних заходів фінансуються з бюджету.

Усі шляхи, що зв'язують сільські населені пункти (у тому числі в межах цих населених пунктів), з мережею шляхів загального користування, належать до категорії шляхів загального користування і разом з усіма під'їзними шляхами до сільських населених пунктів передаються на баланс Українському державному концерну по будівництву, ремонту й утриманню автомобільних шляхів.

Стаття 7. Економічне стимулювання трудових колективів підприємств і організацій, які виконують роботи для агропромислового комплексу

Непрофільні промислові підприємства, що виконують державне замовлення на проектування та виготовлення машин, обладнання і запасних частин для агропромислового комплексу, включаючи об'єкти соціально-культурного призначення, забезпечуються матеріалами централізовано. Одержані за рахунок цього доходи не оподатковуються.

Доходи будівельних, монтажних, проектних та інших підприємств і організацій одержані в результаті спорудження в сільській місцевості житла, об'єктів побуту, культури, торгівлі, охорони здоров'я, фізкультури і спорту, освіти, зв'язку, шляхів, енергетичних, газових і водорозподільних систем, тваринницьких приміщень, інженерно-технічних комплексів машинно-тракторного парку та інших об'єктів, які впливають на поліпшення соціального становища села, не оподатковуються.

Не оподатковується частина доходу підприємств, організацій, що витрачається на розвиток та утримання соціальної сфери села, об'єктів торгівлі і побутового обслуговування, фізичної культури і спорту в сільській місцевості.

РОЗДІЛ III
СОЦІАЛЬНА ЗАХИЩЕНІСТЬ СЕЛЯН І СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Стаття 8. Перевага села в соціально-культурному та побутовому забезпеченні

Селу надається перевага порівняно з містом (у розрахунку на душу населення) у спорудженні житла, об'єктів освіти, культури і спорту, охорони здоров'я, побуту, торгівлі, газифікації, водо- і електропостачання, телефонізації, зв'язку, комунальних об'єктів, в послугах радіо і телебачення, забезпечуються рівні з містом умови постачання промисловими і продовольчими товарами, а також рівень медичного, культурного, спортивного, комунально-побутового, транспортного і торговельного обслуговування за науково обгрунтованими нормативами.

(Закінчення на 11-й стор.).

ПОСТАНОВА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

ПРО ПОРЯДОК ВВЕДЕННЯ В ДІЮ ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО ВНЕСЕННЯ ЗМІН І ДОПОВНЕНЬ ДО ЗАКОНУ УКРАЇНСЬКОЇ РСР «ПРО ПРІОРИТЕТНІСТЬ СОЦІАЛЬНОГО РОЗВИТКУ СЕЛА ТА АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ В НАРОДНОМУ ГОСПОДАРСТВІ УКРАЇНИ».

Верховна Рада України **постановляє:**

1. Закон України «Про внесення змін і доповнень до Закону Української РСР «Про пріоритетність соціального розвитку села та агропромислового комплексу в народному господарстві України» ввести в дію з дня його опублікування.

2. Кабінету Міністрів України:

подати до Верховної Ради України пропозиції про приведення законодавчих актів України у відповідність із зазначеним Законом;

привести у відповідність з цим Законом постанови і розпорядження Уряду;

до 1 липня 1992 року прийняти нормативні акти, спрямовані на реалізацію даного Закону;

подати Верховній Раді України до 1 грудня ц. р. проект концепції Національної програми відродження села на 1995—2005 роки;

здійснити заходи щодо прискорення формування бази машинобудування (в тому числі за рахунок конверсії) для задоволення потреб сільського господарства і переробної промисловості, інженерного забезпечення сіл і сільських будівель.

3. Контроль за виконанням цього Закону покласти на комісії Верховної Ради України з питань відродження та соціального розвитку села і з питань агропромислового комплексу.

Голова Верховної Ради України
І. ПЛЮЩ

м. Київ
15 травня 1992 року

ЗАКОН УКРАЇНИ ПРО ВНЕСЕННЯ ЗМІН І ДОПОВНЕНЬ ДО ЗАКОНУ УКРАЇНСЬКОЇ РСР «ПРО ПРІОРИТЕТНІСТЬ СОЦІАЛЬНОГО РОЗВИТКУ СЕЛА ТА АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ В НАРОДНОМУ ГОСПОДАРСТВІ УКРАЇНИ»

(Закінчення. Початок на 10-стор.).

Стаття 9. Пільги особам, які переселяються і проживають у трудонедостатніх населених пунктах

Особи, які переселяються в трудонедостатні сільські населені пункти, і місцеве населення віком до 40 років, зайняте в сільському господарстві, переробних і обслуговуючих галузях агропромислового комплексу або соціальній сфери цих сіл, забезпечуються житлом і господарськими будівлями за рахунок державного бюджету. Житло, збудоване в сільській місцевості за рахунок бюджетних коштів, через 10 років передається в особисту власність цим громадянам за умови їх постійної роботи в зазначених галузях.

Критерій трудонедостатніх населених пунктів з урахуванням чисельності працездатних жителів та інших факторів, а також види пільг визначаються Урядом України, а перелік цих населених пунктів — місцевими Радами народних депутатів.

Стаття 10. Збереження і розвиток сільської поселенської мережі

Держава захищає сільську поселенську мережу незалежно від категорії, величини й місця розташування сільських населених пунктів. Будь-які перетворення сільських поселень (об'єднання, роз'єднання, перейменування в іншу категорію тощо) можуть здійснюватись за рішенням сесій районних Рад народних депутатів лише з волі жителів цих поселень.

Запроваджується організація постійного обстеження та паспортизації сільської поселенської мережі (моніторинг). Порядок здійснення моніторингу встановлюється Урядом.

Стаття 11. Пільги для індивідуального житлового будівництва на селі

Уряд України, місцева державна адміністрація сприяють розвиткові індивідуального житлового будівництва на селі, створюють сільським забудовникам пільгові умови щодо забезпечення будівельними матеріалами й обладнанням, надання їм послуг і пільгових довгострокових банківських кредитів, половина яких компенсується через 5 років після введення будівель в експлуатацію за умови постійної роботи її власника у сільськогосподарському виробництві або переробній галузі та соціальній сфері села.

Сім'ям, які мають дітей і працюють в зазначених галузях у сільській місцевості, половина пільгових банківських кредитів компенсується після введення будівель в експлуатацію.

Молодим сім'ям, які мають двох дітей віком понад один рік, погашається половина залишку кредиту, а при наявності у сім'ї трьох і більше дітей віком понад один рік — весь залишок кредиту. Ці пільги надаються за рахунок державного і місцевого бюджетів.

Розміри індивідуальних житлових і господарських споруд на селі не регламентуються.

Порядок надання пільгових довгострокових банківських кредитів для індивідуальних сільських забудовників визначається Урядом України.

При спорудженні житла в сільській місцевості підрядним способом за рахунок власних коштів індивідуального забудовника йому компенсується з державного бюджету частина кошторисної вартості жилого будинку і господарських будівель, що не належить до прямих витрат підрядних будівельних організацій і включається до кошторисів будівництва згідно з діючими нормативними актами.

Індивідуальні забудовники, які споруджують житлові будинки і господарські споруди, не користуються кредитами і працюють у сільському господарстві, переробній галузі або соціальній сфері села, отримують компенсацію за рахунок держави у розмірі 35 процентів їх кошторисної вартості. Зазначені пільги зберігаються також за вказаними особами у разі спорудження житла та господарських будівель на кооперативних засадах.

Стаття 12. Пільги на електроенергію та відповідальність за електропостачання

Сільські жителі та працівники агропромислового комплексу, які проживають у селищах міського типу, використовують електроенергію за пільговими тарифами.

Кількість електроенергії, що оплачується за пільговими тарифами, встановлюється Урядом.

Ці пільги поширюються також на пенсіонерів, які перед виходом на пенсію працювали в сільськогосподарському виробництві та соціальній сфері села не менше 15 років і мають особовий рахунок на використання житла, а також працівників селянських (фермерських) господарств, радгоспів, колективних та інших сільськогосподарських підприємств, які проживають у містах обласного і районного підпорядкування.

Збитки, завдані сільським споживачам позаплановим чи аварійним відключенням електроенергії, компенсуються у полуторному розмірі за рахунок винних у цьому підприємств і організацій Міністерства енергетики і електрифікації України.

Стаття 13. Забезпечення жителів села товарами масового споживання, автотранспортом, будівельними матеріалами і паливом

Товари масового споживання для села і міста реалізуються за єдиними цінами. Забезпечення ними пенсіонерів, ветеранів та інвалідів, вдів, дітей-сиріт та багатодітних сімей здійснюється за однаковими для міста і села нормативами.

Сільським жителям, які працюють в агропромисловому комплексі та соціальній сфері села, виділяється половина державних ринкових лімітів на автотранспорт і 90 процентів — на будівельні матеріали. Гарантується першочерговий продаж їм сільськогосподарської техніки, інвентаря та інших товарів.

Обгрунтована потреба сільських жителів у паливі забезпечується у повному обсязі.

Стаття 14. Заходи щодо поліпшення демографічної ситуації на селі

Держава забезпечує проведення демографічної політики щодо зміни міграційних процесів на користь села, створення соціально-економічних умов для підвищення народжуваності та всебічного розвитку сім'ї шляхом запровадження системи пільг. Порядок їх надання і розміри встановлюються Урядом.

РОЗДІЛ IV ЕКВІВАЛЕНТНІСТЬ ТОВАРООБМІНУ ТА ЦІНИ

Стаття 15. Політика цін для села

Політика цін спрямовується на постійне дотримання еквівалентного обміну між сільським господарством та промисловістю, іншими галузями народного господарства.

Стаття 16. Компенсація додаткових витрат підприємств, що не входять до агропромислового комплексу

Додаткові виробничі витрати, понесені підприємствами металургії, енергетики, будівельного, машинобудівного та інших профілів у зв'язку із структурною перебудовою їх виробництва для потреб агропромислового комплексу, компенсуються державою.

Стаття 17. Гарантії прав виробника (власника) на свою продукцію

Колективним сільськогосподарським підприємствам, радгоспам, іншим державним і селянським (фермерським) та індивідуальним господарствам гарантується самостійність у визначенні напряму виробничої діяльності та право повної власності на свою продукцію, їм надається право на добровільне (на договірній основі) прийняття державного замовлення на продукцію чи на вільну торгівлю, крім випадків, передбачених законодавством.

Виробникам (власникам) продукції сільського господарства і промисловості агропромислового комплексу гарантується право вільного вибору партнерів по централізованих формах заготівель і прямих зв'язків (державних, кооперативних) на договірній основі.

РОЗДІЛ V ВЗАЄМОВІДНОСИНИ З БЮДЖЕТОМ

Стаття 18. Кредитні відносини та списання заборгованості по позичках банку

Процентні ставки за кредити, одержані підприємствами та організаціями агропромислового комплексу до 1 вересня 1990 року, не змінюються.

Всі види позичок банку, одержані на будівництво об'єктів соціальної сфери в сільській місцевості (незалежно від строків їх одержання, а також від того, входять чи не входять колективні сільськогосподарські підприємства і радгоспи в агропромислові формування), підлягають списанню.

Стаття 19. Пільги щодо податків та інших відрахувань

Доходи підприємств (об'єднань) і організацій агропромислового комплексу, по обслуговуванню сільськогосподарського виробництва, підприємств по видобуванню торфу, радгоспів, по вирощуванню квітково-декоративних рослин оподатковуються за ставкою, зменшеною на 50 процентів.

Колективні сільськогосподарські, рибальські, міжгосподарські сільськогосподарські підприємства й організації, радгоспи та інші сільськогосподарські товариства колективної та приватної власності, селянські (фермерські) господарства та створені на їх базі асоціації, господарські товариства, селянські спілки звільняються від оподаткування доходів, одержаних від сільськогосподарської та несільськогосподарської діяльності, крім випадків, передбачених іншими актами законодавства.

Новостворені селянські (фермерські) господарства звільняються від оподаткування на 3 роки, а в трудонедостатніх селах — на 5 років.

Члени селянських (фермерських) господарств звільняються від сплати прибуткового податку з доходів, одержуваних ними від роботи в цих господарствах.

Прибутковий податок не сплачують особи, які виконують сільськогосподарські та будівельні роботи тимчасово або сезонно, а також члени студентських будівельних загонів, які споруджують об'єкти у сільській місцевості.

За працівниками колективних сільськогосподарських підприємств (включаючи кооперативи по виробництву сільськогосподарської продукції, спілки селян та інші агроформування), створених на базі колгоспів, зберігається порядок оподаткування доходів та фонду оплати праці, встановлений відповідно для колгоспників і колгоспів.

Стаття 20. Оподаткування промислових та інших підприємств і організацій, що не входять до агропромислового комплексу

Доходи промислових та інших підприємств і організацій, що не входять до агропромислового комплексу, одержані від виробництва, переробки та зберігання сільськогосподарської продукції, їх філіалів (цехів), підсобних промислів, розташованих у сільській місцевості, оподатковуються за ставкою, зменшеною на 50 процентів.

Для створення зазначених підприємств (філіалів, цехів, підсобних промислів) кредити надаються на пільгових умовах і перші три роки діяльності вони звільняються від оподаткування.

У разі припинення діяльності таких підприємств до закінчення чотирирічного строку сума податку обчислюється у повному розмірі, встановленому для цього виду підприємств і організацій, за весь період їх діяльності.

РОЗДІЛ VI НАУКОВЕ І КАДРОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Стаття 21. Фінансування наукових досліджень з проблем розвитку села та агропромислового комплексу

Фінансування наукових досліджень з проблем соціального розвитку села та агропромислового виробництва здійснюється в основному за рахунок державного бюджету.

Дослідні та дослідно-експериментальні господарства є самостійними у визначенні своєї господарської діяльності, розвитку зв'язків з промисловими підприємствами та зарубіжними партнерами. Доходи від освоєння науково-технічних нововведень в агропромисловому виробництві протягом 5 років не оподатковуються.

Стаття 22. Квота прийому сільської молоді до вищих навчальних закладів

В усіх вищих навчальних закладах (університети, інститути, коледжі, технікуми тощо) встановлюється квота прийому сільської молоді, яка є обов'язковою для виконання. Порядок та умови квотування, а також використання випускників визначаються Урядом.

Підготовка, перепідготовка і підвищення кваліфікації спеціалістів та робітничих кадрів для виробничої і соціальної сфери села у державних навчальних закладах проводяться за рахунок державного і місцевого бюджетів, а також на підставі договорів між навчальними закладами, підприємствами, організаціями.

Перепідготовка і підвищення кваліфікації спеціалістів робітничих кадрів є обов'язковими і здійснюються періодично в строки, визначені державними органами. У разі невиконання договорів про перепідготовку і підвищення кваліфікації працівників колективні сільськогосподарські підприємства, радгоспи, інші державні підприємства, селянські (фермерські) господарства відшкодовують матеріальні витрати у державний і місцевий бюджети в порядку, визначеному Урядом.

Стаття 23. Про зарахування прибуткового податку з сільських жителів, які працюють у містах

Промислові та інші підприємства й організації, розташовані у міській місцевості, перераховують утриманий прибутковий податок з доходів працівників, які проживають у сільській місцевості, до бюджетів відповідних сільських Рад.

Зазначені кошти використовуються для розвитку соціальної сфери села.

РОЗДІЛ VII ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИКОНАННЯ ЗАКОНУ

Стаття 24. Відповідальність за виконання Закону

Відповідальність за виконання даного Закону покладається на Кабінет Міністрів України та органи місцевого і регіонального самоврядування.

Стаття 25. Обов'язковість врахування положень Закону при розробці та прийнятті інших законодавчих і нормативних актів

Положення Закону України «Про пріоритетність соціального розвитку села та агропромислового комплексу в народному господарстві» є обов'язковими при розробці та прийнятті інших законодавчих і нормативних актів.

**Президент України
Л. КРАВЧУК**

м. Київ
15 травня 1992 року

Ми не боїмося правди

Навколо «кримського питання» вирують пристрасті. Після прийняття Верховною Радою України відомої постанови про політичну обстановку в Криму ситуація ніби стабілізувалася. Кримський парламент переглянув деякі свої документи. Отже, можна було далі продовжувати роботу по розмежуванню повноважень Києва і Сімферополя, працювати задля стабільності, в інтересах колосальної більшості людей, яким набридли політичні ігри будь-яких сил. До того ж, уряд України збільшив зусилля щодо розв'язання важливих економічних проблем півострова.

На мій погляд, саме такий цивілізований поворот подій, а на нього явно не розраховувала певна частина політичних сил і в Криму, і за його межами, і викликав у цих сил стурбованість. Вони почали накручувати нову спіраль надуманих претензій до України, роздмухувати іскорки ворожнечі і недовіри між людьми.

Та найбільш насторожуючим і неприємним у цій справі вважаю те, що у нашій внутрішній справі дозволив собі втягнутися російський парламент. Його рішення, безперечно, крім усього іншого, послужили певним каталізатором ускладнення обстановки. Ясно й те, що відміна Акта 1954 року — це спосіб, як правильно зазначив кореспондент «Известий» Вижутович у своїй статті,— політичного тиску на партнера по СНД, як мінімум у переговорах по Чорноморському флоту.

Водночас, на моє переконання, нам до всього цього слід ставитися врівноважено. Акценти розставлено, позиції сторін здебільшого відомі. Треба просто вживати необхідних дипломатичних і правових заходів.

Треба крок за кроком проводити лінію на взаємодію з владними структурами, законодавчим органом, з різними громадсько-політичними силами всередині самого Криму. Невпинно проводити курс, який би розкривав очі кримчанам на бажання центральної влади України сприяти покращенню економічного розвитку регіону, поліпшенню їх реального життєвого рівня. Мені здається, що тільки своїм позитивним прикладом ми зможемо досягти стабільності і спокою. Давайте відходити від окриків, від істерії, грубих повчань, кому якою мовою розмовляти і яких пісень співати (якщо це комусь співається).

Нам потрібно більше розсудливих бесід, мудрих порад по конкретних ситуаціях розуміння, а якщо хочете, то і співчуття до окремих подій. Я впевнений, що кримську проблему вдасться розв'язати політичним шляхом. Якщо ми будемо проводити й далі зважену політику, то люди самі розберуться, хто є хто і чого прагне. І в цьому ще раз ми переконалися під час спільного засідання Президій Верховних Рад України і Криму.

А висловлювання на зразок тих, які дозволяє собі, скажімо, російський парламентарій Сергій Бабурін «якщо ми у вас не заберемо Крим, то між Росією і Україною розпочнеться війна», а у відповідь йому лунає, що «Крим буде українським або ж стане взагалі безлюдним», ні до чого доброго не приведуть. Хоча, не автори цих висловлювань у кінцевому рахунку визначають політику, але й проходити мимо такого ми теж не маємо права і зобов'язані подібним горе-політикам давати належну відсіч.

Великої поваги заслуговують ті дослідники, які скрупульозно, аргументовано і доказово наводять десятки історичних фактів щодо розвитку подій навколо Криму і тим самим сприяють з'ясуванню істини. Ви ж дивіться, скільки ми втратили від того, що юристи вчасно не змогли знайти спільну точку зору щодо принципових питань з приводу законодавчих актів, прийнятих останнім часом Верховною Радою Криму та нашим парламентом!

Тепер щодо проведення референдуму в Криму. Безперечно, референдум — дуже гостра зброя. І перш ніж її застосувати, треба усе зважити, треба донести до людей не однобічну, а різнобічну інформацію.

Якщо ближчим часом Верховній Раді Криму не вдасться змінити своє рішення щодо формулювання запитання на референдумі, то потрібно все зробити, щоб населення бойкотувало даний захід. Сподіваюся, що грунт для цього є і здоровий глузд візьме гору. Таємниці немає: більшість населення Криму не підтримує саму ідею референдуму, лише окрема частина громадян піддалася ідеологічній обробці так званого РДК, не знаючи, що там ділять уявні портфелі і владу, свідомо ставлячи на карту долі людей, долю взаємостосунків двох слов'янських держав. Отже, наше завдання — донести до людей правду. І ще раз довести сусідам, світовій громадськості, що Україна і її керівництво твердо стоять на позиціях демократії, впевнені у правоті тієї політики, яку проводять. І надалі вестимуть курс, який відповідає інтересам народу.

Микола БІЛОБЛОЦЬКИЙ,
член Президії Верховної Ради України.

ПРАВО СИЛ
І СИЛА ПРАВ

або Кілька штрихів з приводу претензій Росії на К
а також і на всю Україну

ДЛЯ ТИХ, хто цікавиться ідеологією і практикою експансії Росії в давній і новітній історії, хто аналізує слова і прогнози російських політичних діячів, немає нічого несподіваного в їхніх діях щодо незалежної України, включно з прийняттям Верховною Радою Російської Федерації Постанови «Про правову оцінку рішень вищих органів державної влади РРФСР по зміні статусу Криму, прийнятих в 1954 р.» та фарисейської заяви до Верховної Ради України з цього приводу. Щоб передбачити це, достатньо було ще взимку ознайомитись із змістом «Оценки независимых экспертов российского научного фонда», де традиційно цинічно, зате відверто, були охарактеризовані «интересы России в Крыму» і намічені шляхи їх реалізації.

Ось цитата з документа, який повністю був опублікований лише 14 травня цього року в газеті «Літературна Україна»: «Для реализации этих интересов оптимально самоопределение Крыма через референдум и вхождение Крыма в СНГ в качестве равноправного субъекта с особым статусом. В этой связи целесообразно предпринять практические шаги в следующем направлении:

Во-первых, довести до конца работу по правовому аннулированию решения 1954 г. по Крыму, обеспечив максимально полное документальное и юридическое обоснование.

Во-вторых, в политическом и пропагандистском плане важно трансформировать проблему Крыма из-за территориальных споров между Россией и Украиной в вопрос политико-правовой.

В этой связи необходимо подготовить общее заявление Верховного Совета и Президента Росии по Крыму, в котором будет отражена позиция Российской Федерации и выдвинуто предложение к Украине начать переговоры по этому вопросу с участием представителей Крыма».

Що ж, все так і було зроблено 21—22 травня у Верховній Раді РФ, хіба що заява була прийнята без Президента Росії — але це вже деталі.

От лише з «обеспечением максимально полного и объективного документального и юридического обоснования» якось не дуже вийшло. Варто лиш ознайомитись з пояснювальною запискою Комітету з міжнародних справ і зовнішньоекономічних зв'язків Росії, кожен із 4-х пунктів якої — майже шедевр правового та історикознавчого невігластва. Чи, може, свідомого спотворення історії? П. 1-й «...До 1783 г. Крым был зависимым от Турции ханством. Затем хан Гирей добровольно перешел под скипетр Екатерины II».

Історична правда полягає в тому, що ще в 1670 р. в Росії зріли плани превентивного наступу на Туреччину й Крим, і напередодні безславного походу на Крим В. Голіцина із стотисячним військом у 1687 р., московська влада, явно провокуючи Туреччину, запропонувала їй «...уступить России Крым и обе крепости, запиравшие выходы в Азовское и Черное моря... далее — всех татар из Крыма выселить (що остаточно було здійснено у 1944 р.) и уплатить контрибуцию в 2 млн. червонных». (В. Возгрин, 1992, ст. 232).

А в «Докладе», що був підготовлений з кримського питання по указу Катерини II, без жодного прикриття відвертого плану анексії Криму Росією, сказано:

«Полуостров Крым настолько важен, что может почитаться ключом Российских и Турецких владений, завладев которым Россия могла бы держать под страхом ближния восточныя и южныя страны, из которых неминуемо имела бы она между прочим привлечь к себе все коммерцию». Чи не правда, як нагадує нинішнє «незамерзающие порты Крыма приобретают особое значение во внешней торговле России» (див. вищезгадані «Оцінки...» «Літ. Україна», 14 травня 1992 р.).

Аналогії продовжуються. Росія, заохочена перемогами у Турецькій війні 1770—71 рр., вважає, що військове захоплення Криму може бути негативно оцінене іншими державами, «возбудит у них подозрение в стремлении России бесконечно увеличивать свои владения» (Уляницкий В., 1883, ст. 145), і тому царські дипломати пропонують Туреччині погодитися на самостійність Криму, але від такої пропозиції категорично відмовився і Стамбул, і кримський хан. Тоді Катерина II намагається (за формулою: «поділяй і владарюй») розколоти єдність кримських татар, розсилаючи копії з російських «предложений помощи» в Криму, спокушаючи татар «свободою» від турецької опіки, «по разным местам чем по малой мере разврат в татарах от размыслия произойти может» (Соловьев С. М. т. 28, 30). Йде в хід випробуваний метод підкупів впливових кримських татар, в тім числі члена ханського роду Шагін-Гірея, сумнозвісного зрадника власного народу, який сподівався зайняти ханський престол за допомогою російських багнетів. Додавши до цього кілька страхітливих каральних акцій, що їх провели у Криму царські війська, 1 листопада 1772 року Росія добивається проголошення Криму незалежним ханством. У такому статусі воно проіснувало всього 9 років. У кінці XVIII ст. Росією була проведена безприкладна акція поглинення однієї держави іншою, а офіційний привід був із тим самим звичним цинізмом викладений царицею Катериною II: «...Такая канитель с крымской независимостью принесла уже более семи миллионов чрезвычайных расходов... (в першу чергу на утримання чисельного російського війська у Криму — Л. С.). Принимая во внимание все эти обстоятельства, мы приняли решение дать другой оборот крымским делам... и сделать на будущее время Крымский полуостров не гнездом разбойников и мятежников (тих самих, що **добровільно** приєдналися? — **Л. С.**), а территорией Русского государства. Ввиду этих соображений мы с полной доверенностью объявляем всем нашу волю на присвоение Крымского полуострова и на присоединение его к России» (по С. М. Соловьеву). Отакою є завдяки доля «суверенних» держав, створених на замовлення «великого сусіда». А що «во исполнение высочайшей воли» Крим буквально був залитий кров'ю кримських татар і жорстоко пограбований військами Мініха, Лассі, Долгорукого, Румянцева, Суворова — це для авторів вищезгаданої пояснювальної записки, мабуть, лише зайві деталі «добровільного» приєднання Криму до Росії.

На жаль, історія так мало вчить — а варто нагадати і те, що вірнопідданий ставленик Росії Шагін-Гірей, коли завершив свою зрадницьку справу, був переведений до Воронежа, далі до Калуги, а в кінці просто переданий у Туреччину, де, ясна річ, зраджений ним султан наказав стяти йому голову на о. Родос.

У 2-му пункті вищезгаданої записки — інша абсолютно дивовижна химера: «Спор — кто осваивал Крым и кто строил Черноморский флот — с национальной точки зрения беспредметен: до февраля 1917 г. ни русских, ни украинцев в Российской империи юридически не было». Ну, тут хіба що розвести руками — бо від такої безпардонної «наукової аргументації» можна справді втратити дар мови. Все ж нагадаю офіційні дані — результати перепису 1897 р.: українців у Таврійській губернії було 42,2%, кримських татар — 13% (очевидно, на це вплинули страхітливі знищення і вимушена еміграція десятків і сотень тисяч кримських татар), 3,8% євреїв, 2,8% болгар, 5,4% німців і **представників інших націй.** Можливо, автори записки були настільки збентежені тим, що росіяни на той час в Криму входили у ті 5,4%, що взагалі відмовили їм у юридичному існуванні, прихопивши до товариства ще 42,2% українців. Далі — більше. У пункті 3-му: «в результате (після війни) в Крыму сложился особый юж
населения (с
вом-на-Дону)»
зразок локал
«советского н
русский тип»
племені, що,
дати Сталіну
в одну ніч в
му 300 тисяч
корінного нас

І останній
«Решениями
му были гру
многие к
нормы между
ва территори
ности государ
воли населен
лении государ
надлежности
Там і про пе
до складу Ук
рунка до 300-
ня України із

хоті М. Хру
б нагадати, щ
цій акції жо
брав, що по
ної Ради СР
нято 2 27
тобто не
ювілею в
святкування
згадки нема
дарунок.

Жодних п
міжнаро
було. Д
суверенітету
риторією одн
іншій за дом
в правничому
ся **цесією**,
но норм су
родного прав
передачі пов
ла правовим
женням Конф
лік і колишн
чатку були п
ви Президій
ховних Рад
УРСР, обидв
Верховної Р
фактом між
ками були
ні правові
«джен мен
з точ зор
права є дже
ним. Питанн
них кордонів
було віднесе
цією до віда
ганів влади.
1954 р. на
зидії Верхов
був затверд
передаче Кр
из состава
УССР». Оскі
час Верховн
3-го склика
свою роботу
редвиборна
шій сесії н
Ради СРСР
20-го квітня
ний 26-го
після обго
СРСР «О п
ской облас
РСФСР в с

Тепер тіл
носним блю

Думка читача

СУВОРИЙ УРОК УКРАЇНЦЯМ

За роки радянської влади Крим побував і в підпорядкуванні Росії, і в змішаному російсько-українському, і майже сорок років в українському підпорядкуванні. З виселенням татар етнічна ситуація в Криму змінилася на користь Росії.

Прийняття Верховною Радою Криму рішення про проголошення незалежності 5 травня цього року спрямоване на реалізацію на практиці статусу 1922 року, коли Крим адміністративно підпорядковувався Росії, а економічно був пов'язаний з Україною, переважно, односторонньо. До цього прагнуть у Криму і тепер, не бажаючи будь-якої залежності від України.

Природно, Україна не може погодитись з такою постановкою питання. Бо чим більшої незалежності домагатиметься Крим, тим більше економічної доцільності в наших відносинах мусить бути з боку України. Зрештою, чи готовий Крим заради повної політичної незалежності втратити дніпровську воду, енергопостачання та постачання споживчих товарів, які надходять до Криму українськими шляхами сполучення.

Цілком очевидно, що власті Криму домагатимуться підтримки свого рішення на всекримському референдумі. З приводу референдуму слід зауважити, що він може мати якусь вагу лише в разі досягнення конституційної більшості з 2/3 голосів. Супротивники ж кримського сепаратизму не повинні бойкотувати референдум, бо це лише полегшить відокремлення Криму від України. Всі партії і рухи України повинні провести масові акції протесту проти
від
все
мов
пин
діял
она

Д
укр
ши
Кри
дво
де
ціо
бут

ПРАВО СИЛИ І СИЛА ПРАВА,

або Кілька штрихів з приводу претензій Росії на Крим, а також і на всю Україну

из Крыма выселить (що остаточно було здійснено у 1944 р.) и уплатить контрибуцию в 2 млн. червоных». (В. Возгрин, 1992, ст. 232).

А в «Докладе», що був підготовлений з кримського питання по указу Катерини II, без жодного прикриття відвертого плану анексії Криму Росією, сказано:

«Полуостров Крым настолько важен, что может почитаться ключом Российских и Турецких владений, завладев которым Россия могла бы держать под страхом ближния восточныя и южныя страны, из которых неминуемо имела бы она между прочим привлечь к себе все коммерцию». Чи не правда, як нагадує нинішнє «незамерзающие порты Крыма приобретают особое значение во внешней торговле России» (див. вищезгадані «Оцінки...» «Літ. Україна», 14 травня 1992 р.).

Аналогії продовжуються. Росія, заохочена перемогами у Турецькій війні 1770—71 рр., вважає, що військове захоплення Криму може бути негативно оцінене іншими державами, «возбудит у них подозрение в стремлении России бесконечно увеличивать свои владения» (Уляницкий В., 1883, ст. 145), і тому царські дипломати пропонують Туреччині погодитися на самостійність Криму, але від такої пропозиції категорично відмовився і Стамбул, і кримський хан. Тоді Катерина II намагається (за формулою: «поділяй і владарюй») розколоти єдність кримських татар, розсилаючи копії з російських «предложений помощи» в Криму, спокушаючи татар «свободою» від турецької опіки, «по разным местам чем по малой мере разврат в татарах от размыслия произойти может» (Соловьев С. М. т. 28, 30). Йде в хід випробуваний метод підкупів впливових кримських татар, в тім числі — члена ханського роду Шагін-Гірея, сумнозвісного зрадника власного народу, який сподівався зайняти ханський престол за допомогою російських багнетів. Додавши до цього кілька страхітливих каральних акцій, що їх провели у Криму царські війська, 1 листопада 1772 року Росія добивається проголошення Криму незалежним ханством. У такому статусі воно проіснувало всього 9 років. У кінці XVIII ст. Росією була проведена безприкладна акція поглинення однієї держави іншою, а офіційний привід був із тим самим звичним цинізмом викладений царицею Катериною II: «...Такая канитель с крымской независимостью принесла уже более семи миллионов чрезвычайных расходов... (в першу чергу на утримання чисельного російського війська у Криму — **Л. С.**). Принимая во внимание все эти обстоятельства, мы приняли решение дать другой оборот крымским делам... и сделать на будущее время Крымский полуостров не гнездом разбойников и мятежников (тих самих, що **добровільно** приєдналися? — **Л. С.**), а территорией Русского государства. Ввиду этих соображений мы с полной доверенностью объявляем всем нашу волю на присвоение Крымского полуострова и на присоединение его к России» (по С. М. Соловьеву). Отакою є завджи доля «суверенних» держав, створених на замовлення «великого сусіда». А що «во исполнение высочайшей воли» Крим буквально був залитий кров'ю кримських татар і жорстоко пограбований військами Мініха, Лассі, Долгорукого, Румянцева, Суворова — це для авторів вищезгаданої пояснювальної записки, мабуть, лише зайві деталі «добровільного» приєднання Криму до Росії.

На жаль, історія так мало вчить — а варто нагадати і те, що вірнопідданий ставленик Росії Шагін-Гірей, коли завершив свою зрадницьку справу, був переведений до Воронежа, далі до Калуги, а в кінці просто переданий у Туреччину, де, ясна річ, зраджений ним султан наказав стяти йому голову на о. Родос.

У 2-му пункті вищезгаданої записки — інша абсолютно дивовижна химера: «Спор — кто осваивал Крым и кто строил Черноморский флот — с национальной точки зрения беспредметен: до февраля 1917 г. ни русских, ни украинцев в Российской империи юридически не было». Ну, тут хіба що розвести руками — бо від такої безпардонної «наукової аргументації» можна справді втратити дар мови. Все ж нагадаю офіційні дані — результати перепису 1897 р.: українців у Таврійській губернії було 42,2%, кримських татар — 13% (очевидно, на це вплинули страхітливі знищення і вимушена еміграція десятків і сотень тисяч кримських татар), 3,8% євреїв, 2,8% болгар, 5,4% німців і **представників інших націй.** Можливо, автори записки були настільки збентежені тим, що росіяни на той час в Криму входили у ті 5,4%, що взагалі відмовили їм у юридичному існуванні, прихопивши до товариства ще 42,2% українців. Далі — більше. У пункті 3-му: «в результате (після війни) в Крыму сложился особый южнорусский тип населения (схожий с Ростовом-на-Дону)». Отже, щось на зразок локального варіанту «советского народа». «Южнорусский тип» без роду та без племені, що, напевно, мало дати Сталіну моральне право в одну ніч викинути з Криму 300 тисяч його насправді корінного населення.

І останній — 4-й пункт: «Решениями 1954 г. по Крыму были грубо нарушены... многие конституционные нормы международного права территориальной целостности государства и учета воли населения при определении государственной принадлежности территории». Там і про передачу Криму до складу України, як подарунка до 300-ліття возз'єднання України із Росією з прихоті М. Хрущова. А варто б нагадати, що М. Хрущов у цій акції жодної участі не брав, що постанову Верховної Ради СРСР було прийнято 2[illegible] 27 квіт[illegible] 1954 р., тобто [illegible] не д[illegible]лавного» ювілею в п[illegible]нові про святкува[illegible]-річчя і згадки нема про такий подарунок.

Жодних порушень норм міжнаро[illegible]о[illegible]за теж не було. Д[illegible]ов[illegible]а передача суверенітету над певною територією однією державою іншій за домовленістю, яка в правничому світі називається **цесією**, є визнаною згідно норм сучасного міжнародного права. А процедура передачі повністю відповідала правовим реаліям, положенням Конституцій республік і колишнього Союзу. Спочатку були прийняті постанови Президій відповідно Верховних Рад РРФСР та УРСР, обидві скеровані до Верховної Ради СРСР. Цим фактом між двома республіками були [illegible]рені відповідні правові [illegible]сини у формі «джен[illegible]менськ[illegible]оди», що з точ[illegible]зору м[illegible]народного права є джерелом юридичним. Питання зміни державних кордонів двох республік було віднесено за Конституцією до відання союзних органів влади. 19-го лютого 1954 р. на засіданні Президії Верховної Ради СРСР був затверджений Указ «О передаче Крымской области из состава РСФСР в состав УССР». Оскільки саме в цей час Верховна Рада СРСР 3-го скликання припинила свою роботу і проходила передвиборна кампанія, на першій сесії нової Верховної Ради СРСР, що почалась 20-го квітня, був затверджений 26-го квітня 1954 р., після обговорення, Закон СРСР «О передаче Крымской области из состава РСФСР в состав УССР».

Тепер тільки нагадаю ревносним блюстителям конституційності у Верховній Раді Росії, наскільки «конституційним» було термінове рішення керівництва РКП(б) 23 квітня 1919 р. про створення Кримської Радянської Республіки у складі РРФСР — аби лише запобігти можливості України претендувати на територію Криму.

28 квітня 1919 р. Політбюро РКП(б) розглянуло склад уряду нової республіки, куди ввійшли такі «кримчани», які лише як місце відпочинку знали півострів: Д. Ульянов, Дибенко, Полонський. 28—29 квітня скликано кримську обласну партконференцію, і пара десятків комуністів за вказівкою Політбюро РКП(б) прийняла рішення про створення Кримської РСР у складі РРФСР. До речі, цікаво зазначити, що тричі(!), як тільки наставали скрутні часи — перед жовтневим переворотом 1917 р., перед наступом Денікіна, а потім Врангеля, Кримський півострів вкупі з обласною парторганізацією Політбюро РКП(б) передавало Україні і щоразу жваво відбирало до Центру, як лише більшовикам трохи розвиднювалось на арені військово-революційних дій.

Без сумніву, дії Верховної Ради Росії породжують велику небезпеку своєрідного заохочення інших держав до подібного ігнорування букви і змісту Хельсінкських угод, що його продемонструвала Росія.

Напевне, Україна мала б куди більше підстав ставити питання про відміну, наприклад, постанов колишнього Союзу «Про врегулювання кордонів Української РСР з Російською РФСР і Білоруською РСР» від 16 жовтня 1925 р., за якими від України відійшли до Росії обширні землі Чернігівської, Курської, Воронезької губерній, Таганрозький і Шахтинський округи — загальною кількістю територія майже вдвічі більша, ніж територія Криму.

Але нині, на жаль, дійсно можна стверджувати, що повага до міжнародного права на європейському континенті закінчується на північно-східному кордоні України. А далі — правовий нігілізм і непередбаченість дій великої, економічно зруйнованої, але надто добре озброєної держави, що не може позбутись агресивної ідеології.

Свій вихід із економічної кризи і політичної нестабільності Росія, очевидно, пов'язує з поновним **приєднанням** України до Росії, як це популярно і відверто пояснив народний депутат Росії Бабурін в інтерв'ю кореспонденту Бі-бі-сі, і як це детально виклали політичні прогнозисти Росії у цілком таємному, але вже відомому Україні документі.

Лише одного не враховують ті, хто чекає «пока Киев перерастет период стремления к самоутверждению». Народ України має свою державу, будуватиме і боронитиме її цілісність, спираючись на своє законодавство, на міжнародне право, на пошану права людини, нації, народу.

Лариса СКОРИК,
народний депутат України.

КРАЇНЦЯМ

Природно, Україна не може погодитись з такою постановкою питання. Бо чим більшої незалежності домагатиметься Крим, тим більше економічної доцільності в наших відносинах мусить бути з боку України. Зрештою, чи готовий Крим заради повної політичної незалежності втратити дніпровську воду, енергопостачання та постачання споживчих товарів, які надходять до Криму українськими шляхами сполучення.

Цілком очевидно, що власті Криму домагатимуться підтримки свого рішення на всекримському референдумі. З приводу референдуму слід зауважити, що він може мати якусь вагу лише в разі досягнення конституційної більшості з 2/3 голосів. Супротивники ж кримського сепаратизму не повинні бойкотувати референдум, бо це лише полегшить відокремлення Криму від України. Всі партії і рухи України повинні провести масові акції протесту проти відокремлення Криму. Це все повинно бути спрямоване на те, щоб припинити антиукраїнську діяльність в інших регіонах України.

Для захисту інтересів українців, татар та інших національностей у Криму слід обрати новий двопалатний парламент, де у верхній палаті національностей повинні бути представлені в рівній кількості депутати від росіян, українців, татар, а також у меншій кількості депутати від інших народностей, які проживають у Криму.

Українцям події в Криму повинні послужити суворим уроком.

Олександр ЛУКАШ,
кандидат технічних наук.

Київ.

АТО
ПРОТ

Ядерний розпад одних атомів приводить до утворення нових. Розпад союзного атомно-промислового комплексу зумовив створення українського, а потім і російського «атомних» коцернів. Є таке відомство і в Литві...

Про завдання Державного концерну з експлуатації об'єктів атомної енергетики і промисловості України (Укратоменергопро м у) розповідає його президент М. УМАНЕЦЬ.

— Коли зникла централізована система управління атомною енергетикою, наші об'єкти залишилися сам на сам зі своїми проблемами. Тому й було створено концерн, на меті в якого об'єднати зусилля для вирішення принципових питань подальшого існування, а потім в межах України запровадити свою систему управління атомною енергетикою.

— Михайле Пантелійовичу, а чому саме концерн, а не «атомне» міністерство або підрозділ у складі Мінenерго?

— Щодо останнього варіанта, то це вже було. А не міністерство тому, що хочемо поєднати жорстке управління з демократичними принципами. Президент концерну не є його єдиноначальним керівником. Найвищий орган управління — це рада концерну, до якої входять директори підприємств-засновників. Їх, до речі, сьогодні вісімнадцять крім АЕС, це ще проектні інститути, постачальні організації.

Різні напрями діяльності концерну очолюють віце-президенти. Але знов-таки по кожному напряму рішення приймає відповідна рада — економічна, виробнича, соціальна тощо.

Якщо із нашої структури вилучити всі ради, залишиться виконавчий орган. Ось ним і керує президент між засіданнями ради концерну.

Демократичні засади, закладені в нашій структурі, не стосуються правил та норм безпеки. Вони, звичайно, обговоренню не підлягають. З часом у концерну будуть власні органи нагляду за дотриманням правил. Це одна з ланок жорсткого управління.

— Що в роботі концерну ви вважаєте найголовнішим?

— Безперечно, безпеку АЕС. Тому готуємося взяти на себе роль експлуатаційної організації. Сьогодні ми до цього не готові, тож урядовим рішенням ці обов'язки тимчасово передано самим атомним станціям.

Крім того, ми віримо в перспективи розвитку атомної енергетики й тому не менш важливим вважаємо переконати в цьому і громадськість. Сьогодні є про-

ГОЛОС України

норусский тип жий с Росто- . Отже, щось на ного варіанту рода». «Южно- без роду та без напевно, мало моральне право кинути з Кри- його насправді елення.

4-й пункт: 954 г. по Кры- бо нарушены... онституционные народного пра- льной целост- ства и учета я при опреде- ственной при- территории». редачу Криму раїни, як пода- іття возз'єднан- Росією з при-

...И ...ВА,

...рим,

щова. А варто о М. Хрущов у ної участі не танову Верхов- СР було прий- квіт 1954 р., дс давного» нові про -річчя і про такий по-

орушень норм за теж не а передача над певною те- ею державою овленістю, яка світі називаєть- визнаною згід асного міжна- А процедура істю відповіда- реаліям, поло- итуцій респуб- го Союзу. Спо- йняті постано- дповідно Вер- РРФСР та скеровані до и СРСР. Цим на республі- рені відповід- сини у формі оди», що народного елом юридич- зміни держав- двох республік за Конститу- в союзних ор- 19-го лютого асіданні Пре- ої Ради СРСР ений Указ «О мской области ФСР в состав ик саме в цей Рада СРСР ня припинила проходила ке- мпанія, на пер- ої Верховної почалася був затвердже- тня 1954 р., ення. Закон редаче Крым- из состава тав УССР». нагадаю рев- телям консти-

туційності у Верховній Раді Росії, наскільки «конституційним» було термінове рішення керівництва РКП(б) 23 квітня 1919 р. про створення Кримської Радянської Республіки у складі РРФСР — аби лише запобігти можливості України претендувати на територію Криму.

28 квітня 1919 р. Політбюро РКП(б) розглянуло склад уряду нової республіки, куди ввійшли та кі «кримчани», які лише як місце відпочинку знали півострів: Д. Ульянов, Дибенко, Полонський. 28—29 квітня скликано кримську обласну партконференцію, і пара десятків комуністів за вказівкою Політбюро РКП(б) прийняла рішення про створення Кримської РСР у складі РРФСР. До речі, цікаво зазначити, що тричі(!), як тільки наставали скрутні часи — перед жовтневим переворотом 1917 р., перед наступом Денікіна, а потім Врангеля, Кримський півострів вкупі з обласною парторганізацією Політбюро РКП(б) передавало Україні і щоразу жваво відбирало до Центру, як лише більшовикам трохи розвиднювалось на арені військово-революційних дій.

Без сумніву, дії Верховної Ради Росії породжують велику небезпеку своєрідного заохочення інших держав до подібного ігнорування букви і змісту Хельсінкських угод, що його продемонструвала Росія.

Напевне, Україна мала б куди більше підстав ставити питання про відміну, наприклад, постанов колишнього Союзу «Про врегулювання кордонів Української РСР з Російською РФСР і Білоруською РСР» від 16 жовтня 1925 р., за якими від України відійшли до Росії обширні землі Чернігівської, Курської, Воронезької губерній, Таганрозький і Шахтинський округи — загальною кількістю територія майже вдвічі більша, ніж територія Криму.

Але нині, на жаль, дійсно можна стверджувати, що повага до міжнародного права на європейському континенті закінчується на північно-східному кордоні України. А далі — правовий нігілізм і непередбаченість дій великої, економічно зруйнованої, але надто добре озброєної держави, що не може позбутись агресивної ідеології.

Свій вихід із економічної кризи і політичної нестабільності Росія, очевидно, пов'язує з поновним **приєднанням** України до Росії, як це популярно і відверто пояснив народний депутат Росії Бабурін в інтерв'ю кореспонденту Бі-бі-сі, і як це детально виклали політичні прогнозисти Росії у цілком таємному, але вже відомому Україні документі.

Лише одного не враховують ті, хто чекає «пока Киев перерастет период стремления к самоутверждению». Народ України має свою державу, будуватиме і боронитиме її цілісність, спираючись на своє законодавство, на міжнародне право, на пошану права людини, націй, народу.

Лариса СКОРИК,
народний депутат України.

...ремлення Криму. Це овинно бути спря- е на те, щоб при- антиукраїнську ність в інших регі- країни.

...захисту інтересів ців, татар та ін- аціональностей у слід обрати новий атний парламент, верхній палаті на- ьностей повинні представлені в рів-ній кількості депутати від росіян, українців, татар, а також у меншій кількості депутати від інших народностей, які проживають у Криму.

Українцям події в Криму повинні послужити суворим уроком.

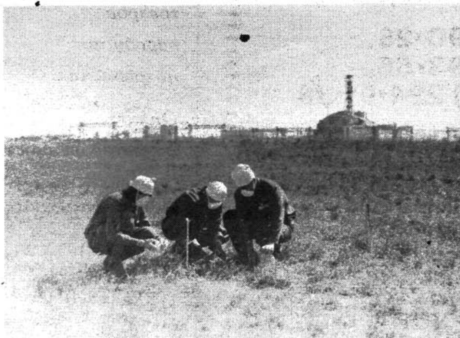
Олександр ЛУКАШ,
кандидат технічних наук.
Київ.

АТОМНИКИ — ПРОТИ РОЗПАДУ

Ядерний розпад одних атомів приводить до утворення нових. Розпад союзного атомно-промислового комплексу зумовив створення українського, а потім і російського «атомних» концернів. Є таке відомство і в Литві...

Про завдання Державного концерну з експлуатації об'єктів атомної енергетики і промисловості України (Укратоменергопром у) розповідає його президент М. УМАНЕЦЬ.

Ядерний паливний цикл починається і закінчується в Росії. Сподіватися, що українська атомна енергетика почне «автономне плавання», марно. До нас звертаються німецькі, французькі й американські ділові кола. Пропонують найрізноманітніші проекти. Та коли замість гарантій посилаємося на стримування розвитку атомної енергетики, розмова ускладнюється. Україна — ядерна держава. Розвал атомної енергетики — це розвал енергетики в цілому.

— Коли зникла централізована система управління атомною енергетикою, наші об'єкти залишилися сам на сам зі своїми проблемами. Тому й було створено концерн, на меті в якого об'єднати зусилля для вирішення принципових питань подальшого існування, а потім в межах України запровадити свою систему управління атомною енергетикою.

— Михайле Пантелійовичу, а чому саме концерн, а не «атомне» міністерство або підрозділ у складі Міненерго?

— Щодо останнього варіанта, то це вже було. А не міністерство тому, що хочемо поєднати жорсткє управління з демократичними принципами. Президент концерну не є його єдиноначальним керівником. Найвищий орган управління — це рада концерну, до якої входять директори підприємств-засновників. Їх, до речі, сьогодні вісімнадцять — крім АЕС, це ще проектні інститути, постачальні організації.

Різні напрями діяльності концерну очолюють віце-президенти. Але знов-таки по кожному напряму рішення приймає відповідна рада — економічна, виробнича, соціальна тощо.

Якщо із нашої структури вилучити всі ради, залишиться виконавчий орган. Ось ним і керує президент між засіданнями ради концерну.

Демократичні засади, закладені в нашій структурі, не стосуються правил та норм безпеки. Вони, звичайно, обговоренню не підлягають. З часом у концерну будуть власні органи нагляду за дотриманням правил. Це одна з ланок жорсткого управління.

— Що в роботі концерну ви вважаєте найголовнішим?

— Безперечно, безпеку АЕС. Тому готуємося взяти на себе роль експлуатаційної організації. Сьогодні ми до цього не готові, тож урядовим рішенням ці обов'язки тимчасово передано самим атомним станціям.

Крім того, ми віримо в перспективи розвитку атомної енергетики й тому не менш важливим вважаємо переконати в цьому і громадськість. Сьогодні є проекти, які цілком відвертають можливість подібного до Чорнобиля. Є вони в Німеччині, Франції, США, є і в Росії, хоча на нижчому етапі розробки. Спорудження нових енергоблоків — справа політична, державна. Втім, залишаємо за собою право пропонувати можливі шляхи подальшого розвитку атомної енергетики.

— Якими будуть взаємовідносини концерну з «уламками» атомно-промислового комплексу колишнього Союзу?

Сьогодні за кордоном залишилися наукове, проектне, конструкторське супроводження АЕС, органи матеріально-технічного постачання. Адже все було централізовано в Москві. Рвати зв'язки — принаймні нерозумно. Це безнадійно. Із сумом слухаю розмови про можливий вихід України з СНД. Тільки перелік потрібного для АЕС, що його виробляють в Росії, займає 700 сторінок. Йдеться про тисячі заводів. І, мабуть, головне: паливний цикл починається і закінчується в Росії. Ані виробляти свіже паливо, ані переробляти відпрацьоване ми не можемо, а створення таких виробництв потребує десятиріч.

Тому сподіватися, що українська атомна енергетика сьогодні почне «автономне плавання», марно.

— Чи збирається концерн співпрацювати із Заходом?

— Спостерігаємо сьогодні надзвичайну активність іноземців. До нас звертаються передовсім німецькі, французькі й американські ділові кола, чимало контактів і на державному рівні. Відчуваю, що йде боротьба за ринок. Нам же треба з усіх пропозицій вибрати найліпшу.

А пропонують усе: проекти щодо майбутнього «саркофага», концепції й участь у знятті з експлуатації ЧАЕС, обстеження АЕС і розробку проектів для їх реконструкції, навчання нашого персоналу тощо. Але є дві важливі обставини, які неабияк заважають співробітництву. Це нестача коштів і мораторій на розвиток атомної енергетики. Іноземці готові взяти участь у здобуванні грошей для спільних програм. Та коли замість гарантій посилаємося на мораторій, розмова ускладнюється. І похвалитися, що з приводу якоїсь домовленості вже є урядове рішення, відкрито фінансування й розпочато роботи, ми, на жаль, не можемо.

— Щоб серед безлічі пропозицій знайти ліпшу, потрібна експертиза. Чи буде займатися цим концерн?

За нашим статусом ми є замовниками «атомних» проектів. А експертні роботи не проводитимемо, оскільки експертиза має бути незалежною. Та хто цим займатиметься, коли наукова, проектна та конструкторська база залишилася за межами України? Чи є у нас щось таке? Є, але всі ті сили не зосереджені і спрямовані на виконання зовсім інших завдань. І без політичної та державної підтримки ні концерн, ні будь-хто інший не в змозі змінити обставини. Хіба що Верховна Рада чи Президент.

— Хто нині є власником АЕС в Україні?

— Вони не є власністю концерну. Нам лише дано право управляти ними. Не можемо ми їх і приватизувати, оскільки це — основні засоби виробництва. Без рішень Кабінету міністрів не можемо змінювати профіль їх роботи, знімати з експлуатації тощо. В усьому світі АЕС перебувають у державній власності, і це одна з умов їх безпеки.

— Як фінансують концерн?

— Із держбюджету одержуємо кошти тільки на «саркофаг» і на другий енергоблок ЧАЕС, зупинений після пожежі в жовтні. Решту витрат відносимо на собівартість електроенергії, яку продаємо Міністерству енергетики і електрифікації.

Ми, до речі, торкнулися ще одної мети створення концерну. Як, скажімо, вижити сьогодні Хмельницькій АЕС, де з чотирьох блоків працює лише один? Чи розумно решту закопувати в землю? Невже ми такі багаті?

— Недавно кілька керівників промислових підприємств надіслали Президентові України телеграму з проханням дозволити ввести в дію ще два або три реактори на Запорізькій АЕС...

— Там працюють п'ять блоків. Шостий можна пустити вже через рік; через два роки — ввести енергоблоки на Хмельницькій і Рівненській АЕС. І всіх їх є можливість зробити значно безпечнішими від тих, що вже працюють. Через два роки замість чорнобильських блоків мали б три нові. Але...

Вже нині атомна енергетика виробляє 32 відсотки електроенергії в Україні. А інколи через нестачу органічного палива АЕС дають 40 відсотків енергії. Тобто для України на відміну від колишнього Союзу, де АЕС давали лише 11 відсотків електроенергії, розвал атомної енергетики — це розвал енергетики в цілому.

— Відоме ваше ставлення до зняття з експлуатації ЧАЕС як директора цієї станції. Чи змінилося воно у вас на новій посаді?

— Ні. Є рішення і його треба виконувати. Хоча і вважаю його поспішним, можу запевнити: виконувати будемо чесно й ретельно.

Втім, як і завжди, переконаний, що сьогодні від нас треба вимагати не закриття атомних станцій, а їх безпеки. І слід звернути увагу на те, що культура безпеки, за міжнародними дослідженнями, охоплює не тільки технічні аспекти, а й політичні. Безпеки не можна досягти, нехтуючи хоча б один із них.

Розмову вів Олексій БРЕУС,
спеціальний кореспондент «Голосу України».

Київська Універсальна Біржа — це РИНОК України

252042, Київ,
вул. Чигоріна, 57.
тел. 294•90•28,
294•93•55
факс. (044) 294•91•38

МАЛЕ ПІДПРИЄМСТВО «РИТМ» РЕАЛІЗУЄ

агропромисловим і малим підприємствам, кооперативам, тепличним господарствам, фермерам, приватним особам

МІЦЕЛІЙ ГРИБІВ «ГЛИВА ЗВИЧАЙНА»

вітчизняних та зарубіжних штамів.

ГЛИВА — це делікатесний, дуже смачний гриб, основа для багатьох вишуканих страв. Жодних проблем зі збутом!

Мінімальна партія реалізації — 50 кг, умови поставки: самовивіз, ціна договірна. Розрахунок за перерахуванням або готівкою.

Адреса: Львів, вул. Маяковського, 67-а, МП «РИТМ».

Телефони (0322) 34-92-41, 52-71-98, з 18 до 21-00.

Звертайтеся — і ваші прибутки зростатимуть, мов гриби!

Львів, агентство «ІРА».

ЗАПОРОЖСКИЙ
АВТОМОБИЛЬНЫЙ
ЗАВОД

приглашает частных лиц, коммерческие организации и предприятия к взаимовыгодному сотрудничеству по реализации широкого ассортимента товаров народного потребления.

Оплата по договоренности.

Наши контактные телефоны: (0612) 69-46-09, 69-46-10.

Американський бізнесмен хоче придбати у великих кількостях:

бджолиний віск,
парафін,
ганчірки, виготовлені з відходів, 0,5×0,5 м, (100-процентна бавовна)
текстильну пряжу — чисту бавовну (залежить від якості).

Телефон: (044) 431-38-19
Хом'як Володимир (Київ).

ТЕХНИЧЕСКАЯ ОСНАЩЕННОСТЬ ПРЕДПРИЯТИЯ— ЗАЛОГ ЕГО ПРОЦВЕТАНИЯ

Торговый Дом «Радуга» продает один из лучших японских ксероксов PC-2 фирмы «Canon».

6 копий в минуту формата А4 позволят Вам решить проблему размножения документации.

Малые габариты и простота в эксплуатации не требуют специальной подготовки и отдельных помещений и позволяют сделать его личным инструментом любого работника Вашего предприятия.

Возможность получения 3-цветного изображения позволит удовлетворить любые Ваши запросы.

При приобретении партии свыше 5 штук предоставляется скидка.

Расчеты могут также производиться в кредит или по бартеру.

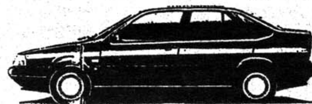
CANON PC-2 — НА КАЖДЫЙ РАБОЧИЙ СТОЛ!

Телефоны для справок в Донецке: (0622)
66-20-02 **66-01-47**
66-70-90 **66-12-97**

ВПЕРВЫЕ!

С 15 июня по 15 июля с.г. **распродажа** автомобилей лучших европейских фирм — **ФИАТ, ПЕЖО, СИТРОЕН.**

Скидка в цене до 20%.

Поставка в день оплаты со склада в г. Киеве.

Сервисное обслуживание и запасные части гарантируются. Все это — фирма «Мономах».

Контактные телефоны: 229-87-48, 228-24-02, 229-54-16.

Предприятие "АРТСТРОЙМАШ"

Реализует минизаводы по производству кирпича на основе глины или суглинков по безобжиговой технологии производительностью 5 млн. шт. кирпича в год.

Возможна отдельная поставка:
- установок по изготовлению кирпича (1500 шт/час);
- установок для подготовки смеси (8 тонн/час).

Беларусь, г.Гомель, (0232) 95-31-83, 53-24-57

СПКЦ «ЛІКО»
пропонує товари в Києві:

комп'ютери PC(AT) 286 (16) (287) РАМ 2(40) 3,5 (5,25) STAR NX (1500) «TENET» USA по ціні 225 тисяч (зацікавленість дилерів може бути розглянута окремо).

Також продаємо відеотехніку, автомобілі РАФ (ціна—890.000), меблі, білизну, годинники.

Зацікавлені в обміні цукру на бензин.

Телефонуйте сьогодні — **276-31-38, 276-82-74, 269-35-18, 268-21-30.**

Виробниче об'єднання «18-й підшипниковий завод» пропонує!

Враховуючи наближення найвідповідальнішого періоду проведення сільськогосподарських робіт, для підприємств АПК, радгоспів і колгоспів та інших підприємств України до 30 червня продаємо (під попередню оплату) підшипники №№ 106, 107, 108, 110, 111, 115, 46118, 120, 202, 204, 206, 208, 210, 211, 214, 215, 216, 303, 306, 466311 266311, 313, 314, 318, 60722, 926722, 180500 та їх модифікації.

За довідками звертатися по тел: 5-44-48.

Адміністрація ВО ДПЗ-18.

м. Вінниця.

Черкаське науково-виробниче об'єднання **«Комплекс»** поставляє комплекти обладнання для відновлення колінчастих валів усіх видів двигунів, а також здійснює їх впровадження та сервісне обслуговування.

Ціни за домовленістю.

Звертатися за адресою: 257336, м. Черкаси, вул. Смілянська, 44.

Тел 47-55-19.

Телетайп 147106 ГАММА.

Телефакс 475527.

По самым низким ценам в Украине

фирма предлагает

копировальные аппараты **«Canon»** (Япония) моделей **Fc — 2** и **NP — 1215**

По доброй традиции украинского предпринимательства торговый приз — кухонный комбайн **«Ronic Ritmix»** (Франция) получит каждый, кто приобретет копирователь

«Canon NP — 1215».

Тел.: (044) 272-23-02, 272-23-64.

ПОНЕДІЛОК

15 ЧЕРВНЯ

УТ—1

8.00 УТН.
8.10 Концерт фортепіанної музики.
8.40 Т. Г. Шевченко. «Гайдамаки». Вистава.
11.00 Рекрутські пісні.
11.45 Телефільм «Намисто голубки».
12.00 УТН.
16.00 УТН.
16.05 Для дітей. Сонячне коло.
16.35 Телефільм «Це дивне скло».
17.00 Циркова програма.
17.40 Живе слово. «Круглий стіл». До 175-річчя від дня народження М. Костомарова.
18.25 Пісні з чорнобильської зони.
19.00 УТН.
19.10 Фільм-концерт «За думою дума».
19.30 ХТО МИ! Громадсько-політичний відеотижневик.
20.40 Реклама.
20.45 На добраніч, діти!
21.00 ДНІПРО. Інформаційна програма.
21.35 Ай Пі Київ інформує.
21.40 Авторський концерт поета-пісняра В. Крищенка. В перерві — 23.00 УТН.

I КАНАЛ. ОСТАНКІНО

14.00 Новини.
14.25 Відпочивай.
14.40 «Коріння трави». Художній телефільм. 1 серія.
15.55 Народні казки і притчі різних країн.
16.00 Стартинейджер.
17.00 Новини.
17.20 НЕП.
17.50 Футбольний огляд.
18.15 Вперше на телеекрані. Художній фільм «Коханці моєї мами».
19.45 Вечірня казка.
20.00 Новини.
20.40 «Нова студія» представляє...
21.00 Футбол. Чемпіонат Європи. Збірна Голландії — збірна СНД.
23.05 Новини.
23.30 «Нова студія» представляє...
0.05 І. Стравінський. «Весна священна».
0.45 «Не забудь озирнутися». Художній телефільм.

КАНАЛ «РОСІЯ» І ПЕРЕДАЧІ УТ—2

7.00 Вісті.
7.25 Година ділових людей.
7.55 Дозвілля. ТБ-ательє.
10.40 Селянське питання
11.00 Футбол. Чемпіонат Європи. Збірна Швеції — збірна Данії.
13.00 Вісті.
15.00 Там-там новини.
15.15 Дитяча година (з уроком англійської мови).
16.15 Ділова жінка.
16.45 ТІНКО.
17.00 Наш сад.
17.30 Співають сестри Тельнюк.*
17.40 Київська панорама.*
18.00 Футбол. Чемпіонат Європи. Збірна Шотландії — збірна Німеччини. У перерві — Вісті.
20.15 Телебіржа інформує. *
20.35 Концерт камерного оркестру Івано-Франківської філармонії. *
21.05 П'яте колесо.
22.00 Вісті.
22.20 П'яте колесо.
23.15 Ізраїль сьогодні.

* Передачі II програми УТ.

У програмах телебачення можливі зміни. Стежте за щоденними повідомленнями дикторів телебачення і радіо.

ВІВТОРОК

16 ЧЕРВНЯ

УТ—1

8.00 З ВОСЬМОЇ ДО ДЕВ'ЯТОЇ. Інформаційно-музична програма.
9.00 Для дітей. Канал «Д».
10.00 Чуєш, брате мій... Фестиваль української культури в Москві.
11.30 Доброго вам здоров'я. Страхове донорство.
12.00 УТН.
12.15 Українські музичні фестивалі. Телеогляд.
13.05 Науково-популярний фільм «Я та інші».
16.00 УТН.
16.05 Для дітей. Веселка.
16.35 Словацькі ескізи. Концерт словацької народної пісні і танцю.
17.05 Телефільм.
17.35 Репортаж про міжнародні змагання з пожежно-прикладного спорту «Меморіал героїв Чорнобиля».
18.05 Надвечір'я. Передача для людей старшого віку.
19.00 УТН.
19.10 Мультфільм «Ріке-Чуприна».
19.30 Студія «1 грудня».
20.30 На добраніч, діти!
21.00 ДНІПРО. Інформаційна програма.
21.35 Ай Пі Київ інформує.
21.40 Вперше на екрані УТ. Художній фільм «Ще один зв'язок». 1 і 2 серії. (Індія).
23.50 УТН.
0.05 Концерт оперних виконавців.

I КАНАЛ. ОСТАНКІНО

5.00 Новини.
5.20 Ранкова гімнастика.
5.30 «Ранок».
7.50 Ранкова гімнастика.
8.00 Новини.
8.20 «Багаті теж плачуть». Прем'єра художнього телефільму.
9.05 Футбол. Чемпіонат Європи. Збірна Шотландії — збірна Німеччини.
11.00 Новини (з сурдоперекладом).
11.20 Концерт Красноярського ансамблю танцю Сибіру.
13.30 Хто допоможе безробітному!
14.00 Новини.
14.25 Це було... було...
14.45 «Коріння трави». Художній телефільм. 2 серія.
15.50 Спортивні кумири нашої молодості. В. Старшинов.
16.10 Мультфільм.
16.20 440 герц. Музична передача для підлітків.
17.00 Новини.
17.25 Сільські хроніки.
17.55 Чужа війна.
18.15 Прем'єра художнього телефільму «Багаті теж плачуть».
19.00 Я хочу вам сказати на прощання. С. Образцов.
19.45 Вечірня казка.
20.00 Новини.
20.40 Прем'єра художнього телефільму «У петлі». 1 серія.
21.45 П'ять кілець.
22.15 Зоряний вечір у Лужниках. У перерві — 23.00 Новини.
0.05 «Коріння трави». Художній телефільм. 1 і 2 серії.

КАНАЛ «РОСІЯ» І ПЕРЕДАЧІ УТ—2

7.00 Вісті.
7.25 Година ділових людей.
7.55 Дозвілля. Квіти в домі.
8.10 Ескулап.
10.40 Селянське питання.
11.00 Футбол. Чемпіонат Європи. Збірна Голландії — збірна СНД.
13.00 Вісті.
15.00 Там-там новини.
15.15 Мульті-пульті.
15.25 «Дитячі мрії». Прем'єра фільму. 6 серія.
15.45 Студія «Рост».
16.15 Простір+.
16.45 ТІНКО.
17.00 ТрансРосефір. «Діюча модель-2».
17.45 Парламентський вісник.
18.00 НА П'ЯТІЙ СЕСІЇ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ. *
19.30 Київська панорама.*
19.50 НА П'ЯТІЙ СЕСІЇ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ. *

СЕРЕДА

17 ЧЕРВНЯ

УТ—1

8.00 З ВОСЬМОЇ ДО ДЕВ'ЯТОЇ. Інформаційно-музична програма.
9.00 Свічадо. Науково-пізнавальна відеопрограма.
10.30 Художній фільм «Ще один зв'язок». 1 і 2 серії. (Індія).
12.40 УТН.
12.55 Музична розважальна програма «Чортова дюжина».
16.00 УТН.
16.05 Молода муза. Концерт учнів та лауреатів музичної школи ім. С. Крушельницької м. Львова.
16.50 Телефільм «Нехай б'ють мене — сильніше буду...»
17.30 Фільм-концерт «Зачаровані пісні».
18.00 Чемпіонат України з футболу. «Шахтар» — «Таврія». У перерві — 18.45 УТН.
19.45 Ісус дає надію. Центр християнського співробітництва.
20.15 Звучать твори Шопена.
20.30 Акценти.
20.45 На добраніч, діти!
21.00 ДНІПРО. Інформаційна програма.
21.35 Телевізійний вечір пам'яті «Дзвони Чорнобиля». Зірки сцени — чорнобильцям. (Відеоповтор концерту від 25.IV. 92 р.). У перерві — 23.15 УТН.

I КАНАЛ. ОСТАНКІНО

5.00 Новини.
5.20 Ранкова гімнастика.
5.30 «Ранок».
7.50 Ранкова гімнастика.
8.00 Новини.
8.20 Прем'єра художнього телефільму «Багаті теж плачуть».
9.50 Мультфільм.
9.55 Прем'єра науково-популярного фільму «Палац рад».
10.15 Зоряний вечір у Лужниках. У перерві — 11.00 Новини.
13.10 Телемікст.
13.55 Блокнот.
14.00 Новини.
14.20 Сьогодні і тоді.
14.50 «Так і буде». Художній телефільм. 1 серія.
16.00 Рок макс.
17.00 Новини.
17.20 Щоденник І Міжнародного юнацького конкурсу ім. П. Чайковського.
17.40 Допінг для привиду комунізму.
18.15 Прем'єра художнього телефільму «Багаті теж плачуть».
19.00 Тема.
19.45 Вечірня казка.
20.00 Новини.
20.35 Прем'єра художнього телефільму «У петлі». 2 серія.
21.40 Фермата.
22.00 Чорний ящик.
22.30 Служіння муз не терпить суєти.
23.00 Новини.
23.25 Футбол. Чемпіонат Європи. Збірна Франції — збірна Данії.
1.25 «Жила собі мрія». Фільм-концерт.

КАНАЛ «РОСІЯ» І ПЕРЕДАЧІ УТ—2

7.00 Вісті.
7.25 Година ділових людей.
7.55 Дозвілля. Домашній клуб.
12.40 Селянське питання.
13.00 Вісті.
15.00 Там-там новини.
15.15 «Осінній подарунок фей». Художній фільм.
16.25 Християнська програма.
16.55 ТІНКО.
17.10 ТрансРосефір. «Далекий Схід».
17.55 Наша експертиза.
18.00 НА П'ЯТІЙ СЕСІЇ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ. *
19.30 Київська панорама.*
19.50 НА П'ЯТІЙ СЕСІЇ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ. *
21.00 Футбол. Чемпіонат Європи. Збірна Швеції — збірна Англії. У перерві — Вісті.
22.45 НА П'ЯТІЙ СЕСІЇ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ.

ЧЕТВЕР

18 ЧЕРВНЯ

УТ—1

8.00 З ВОСЬМОЇ ДО ДЕВ'ЯТОЇ. Інформаційно-музична програма.
9.00 Дзвони Чорнобиля. Відпочинок і оздоровлення дітей влітку.
10.15 Фільм-балет «Синій птах».
11.40 Для дітей . А вже красне сонечко.
12.15 УТН.
12.30 Музичний фільм «Ніч у маю».
16.00 УТН.
16.05 Для дітей. Веселка.
16.35 Мультфільми для дітей.
17.05 Телефільм «Знахар».
17.25 Наша дитина.
18.30 Б. Лятошинський. Симфонія № 4. Виконує національний симфонічний оркестр України.
19.00 УТН.
19.10 Телефільм «Сліди».
19.30 Співає Лілея Волянська (Канада).
20.15 Акценти.
20.45 На добраніч, діти!
21.00 ДНІПРО. Інформаційна програма.
21.35 Хроніка МВС.
21.45 Молодіжна студія «Гарт».
23.45 УТН.
0.00 Грає диксиленд.

I КАНАЛ. ОСТАНКІНО

5.00 Новини.
5.20 Ранкова гімнастика.
5.30 «Ранок».
7.50 Ранкова гімнастика.
8.00 Новини.
8.20 Прем'єра художнього телефільму «Багаті теж плачуть».
9.50 Мультфільм.
10.00 Футбол. Чемпіонат Європи. Збірна Швеції — збірна Англії.
12.20 «Дім».
12.55 В.-А. Моцарт. Симфонія № 15 соль мажор.
13.10 Телемікст.
13.55 Блокнот.
14.00 Новини.
14.20 «Так і буде». Художній телефільм. 2 серія.
15.30 Теленарис.
15.55 Фільм — дітям. «Пригоди Арслана». 1 серія.
17.00 Новини.
17.20 ...До шістнадцяти і старші.
18.00 Прем'єра художнього телефільму «Багаті теж плачуть».
18.40 Кінопанорама.
19.45 Вечірня казка.
20.00 Новини.
20.35 Презентація VII телеконкурсу молодих виконавців естрадної пісні «Ялта-92».
21.00 Футбол. Чемпіонат Європи. Збірна Шотландії — збірна СНД.
23.05 Новини.
23.30 Лімпопо.
0.00 Звукова доріжка. ТБ-версія.
0.30 «Так і буде». Художній телефільм. 1 і 2 серії.

КАНАЛ «РОСІЯ» І ПЕРЕДАЧІ УТ—2

7.00 Вісті.
7.25 Година ділових людей.
7.55 Футбол. Чемпіонат Європи. Збірна Франції — збірна Данії.
9.55 Дозвілля. Увага, знімаю.
10.10 Момент істини.
11.05 На схилах древнього вулкану.
11.20 Малі міста — великі проблеми.
12.40 Селянське питання.
13.00 Вісті.
15.00 Там-там новини.
15.15 Російська енциклопедія. І. Гончаров.
16.00 Підприємництво і традиції.
16.15 Школа менеджерів.
16.45 ТІНКО.
17.00 Росія і світ.
17.30 Парламентський вісник.
17.45 Пани-товариші.
18.00 НА П'ЯТІЙ СЕСІЇ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ. *
19.30 Київська панорама.*
19.50 НА П'ЯТІЙ СЕСІЇ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ.* По закінченні — 23.45 Футбол. Чемпіонат Європи. Збірна Голландії — збірна Німеччини.

П'ЯТНИЦЯ

19 ЧЕРВНЯ

УТ—1

8.00 З ВОСЬМОЇ ДО ДЕВ'ЯТОЇ. Інформаційно-музична програма.
9.00 Сьогодні і кожного дня. Циркова програма. (Ю. Нікулін та М. Шуйдін).
10.00 Ретрокінозал. Художній фільм «Свекруха».
11.15 Фільм-концерт «Музика долу».
12.00 УТН.
12.15 Фільм-опера «Князь Ігор».
16.00 УТН.
16.05 Погожими днями у Шварцвальді. Фольклорний вернісаж з Німеччини.
16.50 Наш сад, город.
17.05 Музичний фільм «Туровські легенди».
17.30 Вечір балету. Народна артистка України Т. Боровик.
18.30 Повернення забутих імен. Українські народні пісні виконують солісти Львівського театру опери та балету і оркестр народних інструментів Державної телерадіокомпанії України.
19.00 УТН.
19.10 Фільм-концерт «Весела прогулянка».
19.30 Віче.
20.45 На добраніч, діти!
21.00 ДНІПРО. Інформаційна програма.
21.35 Ай Пі Київ інформує.
21.40 Художній фільм «Вторгнення».
23.10 УТН.
23.25 Музичний глобус.

I КАНАЛ. ОСТАНКІНО

5.00 Новини.
5.20 Ранкова гімнастика.
5.30 «Ранок».
7.50 Ранкова гімнастика.
8.00 Новини.
8.20 «Багаті теж плачуть». Художній телефільм.
9.00 Кінопанорама.
10.10 Клуб мандрівників (з сурдоперекладом).
11.00 Новини (з сурдоперекладом).
11.20 Футбол. Чемпіонат Європи. Збірна Голландії—збірна Німеччини.
13.15 Бридж.
13.40 Бізнес-клас.
13.55 Блокнот.
14.00 Новини.
14.20 «Будемо чекати, повертайся...». Художній телефільм.
15.45 «Пригоди малюка Гіппопо». Мультфільм.
15.55 Фільм — дітям. «Пригоди Арслана». 2 серія.
17.00 Новини.
17.25 Людина і закон.
17.55 Мультфільм.
18.05 Щоденник І Міжнародного юнацького конкурсу ім. П. Чайковського.
18.25 ТБ «Нева». «Хто з нами!»
18.45 Прем'єра художнього телефільму для дітей «Еміль з Леннеберґі». 10 серія.
19.10 Ярославський фестиваль «Жінка в театрі».
19.45 Вечірня казка.
20.00 Новини.
20.40 ВІД представляє... У перерві — 23.00 Новини.
0.15 Відеодром.
0.45 «Будемо чекати, повертайся...». Художній телефільм.

КАНАЛ «РОСІЯ» І ПЕРЕДАЧІ УТ—2

7.00 Вісті.
7.25 Година ділових людей.
7.55 Футбол. Чемпіонат Європи. Збірна Шотландії—збірна СНД.
9.55 Дозвілля. Телебудсервіс.
12.40 Селянське питання.
13.00 Вісті.
15.00 Там-там новини.
15.15 Перший тайм.
15.30 Головний тут я.
16.15 Простір+.
16.45 ТІНКО.
17.00 ТрансРосефір. Діюча модель-3.
17.45 М-трест.
18.00 НА П'ЯТІЙ СЕСІЇ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ. *
19.30 Київська панорама.*
19.50 НА П'ЯТІЙ СЕСІЇ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ. *

СУБОТА

20 ЧЕРВНЯ

УТ—1.

8.00 УТН.
8.10 Ритмічна гімнастика.
8.30 Художній фільм «Вторгнення»
10.00 З концертів Міжнародного фестивалю «Віртуози» Грає мінський камерний оркестр «Класик-авангард»
11.10 Для дітей. Художній телефільм. «У пошуках капітана Гранта». 5 і 6 серії.
13.20 УТН.
13.35 Канал «Д».
14.50 Доброго вам здоров'я. Лікування шлункових захворювань у дітей в санаторіях Донеччини.
15.20 Мультфільм «Вся справа в капелюсі».
15.35 Створи себе.
16.35 Відродити душу. Скульптор В. Шишов.
17.00 Чемпіонат України з футболу. Матч за третє місце.
18.45 Маленький концерт.
19.00 УТН.
19.10 Перспектива. Комерційна програма.
19.30 «Сонячні кларнети». Виступають колективи художньої самодіяльності Закарпатської області.
20.45 На добраніч, діти!
21.00 ДНІПРО. Інформаційна програма.
21.35 Від міста до міста.
23.05 УТН.
23.20 Нон-стоп рандеву.

I КАНАЛ. ОСТАНКІНО

6.30 Ранок ділової людини.
7.30 Ранкова гімнастика.
7.45 Спорт для всіх.
8.15 Прем'єра науково-популярного фільму «Музичні інструменти та їх історії». 3 серія.
8.45 Як досягти успіху.
9.00 Радіо «Труба».
9.30 Центр.
10.10 Це ви можете.
10.50 Медицина для тебе.
11.30 Тепленьке місце.
12.20 Мультфільм.
12.30 Прем'єра документального телефільму «Німці у другій світовій війні». Фільм 2.
14.00 Новини [з сурдоперекладом].
14.25 Пані Удача.
15.20 У світі тварин.
16.20 Червоний квадрат.
17.00 Мультфільм.
17.10 І. Гончаров. «Звичайна історія». Фільм-вистава.
19.45 Вечірня казка.
20.00 Новини.
20.40 Що! Де! Коли!
21.40 Прем'єра художнього телефільму «Літаюча стюардеса».
22.40 Вечірній альбом.
23.00 Новини.
23.20 «Зоря на ймення Сонце». Концерт, присвячений 30-річчю з дня народження В. Цоя.
1.40 «Жиголо і Жиголетта». Короткометражний телефільм.

КАНАЛ «РОСІЯ» І ПЕРЕДАЧІ УТ—2

7.00 Вісті.
7.20 Джерела.
8.00 Баскетбольний огляд НБА.
8.30 Програма «03».
9.00 Російське відео. «Вибір зроблено».
9.30 «Павловські полювання». Документальний фільм.
10.00 Відеоканал «Плюс одинадцять».
11.15 Як жити будемо!
12.00 Монолог про телебачення.
12.30 «Бурда моден» пропонує...
13.00 Вісті.
13.20 Денний сеанс. «Лівша». Художній фільм.
14.45 Поряд з Бродвеєм.
15.30 Документальна панорама.
16.25 Пілігрим.
17.10 Складчина.
17.45 Експоцентр представляє.
17.55 Парламентський вісник.
18.10 Монологи Сергія Юрського. Частина 2.
19.00 Вісті.
19.20 Свято кожен день.
19.30 Київська панорама. *
19.50 Ісус дає надію. Центр християнського співробітництва. *
20.30 «Біля самого синього моря». Художній фільм.
21.55 Реклама.
22.00 Вісті.
22.20 На сесії Верховної Ради Російської Федерації.
22.50 Маски-шоу.
23.20 Тема з варіаціями. «Не падайте духом, поручик Голіцин...».

НЕДІЛЯ

21 ЧЕРВНЯ

УТ—1

8.00 УТН
8.10 Ритмічна гімнастика.
8.30 У неділю вранці. Інформаційно-музична програма.
9.30 С. Прокоф'єв. «Попелюшка». Балетна вистава.
11.05 Документальний телефільм «22 червня 1941 року».
12.30 УТН.
12.45 Для дітей. Художній телефільм «У пошуках капітана Гранта». 7 серія.
14.00 Село і люди.
15.00 Сьогодні — День медичного працівника.
15.45 Фільм-концерт «Спогад».
16.00 Маю честь.
17.00 Чемпіонат України з футболу. Матч за перше місце. В перерві та по закінченні — Теleспортарена.
19.00 УТН.
19.10 Мультфільм «До Мумі-Долу надходить осінь».
19.30 Зичимо щастя. Музична програма за листами телеглядачів.
20.40 Сторінками дитячої Біблії.
21.00 ДНІПРО. Інформаційна програма.
21.35 Арт-майдан.
23.15 ТИЖДЕНЬ.
23.45 Продовження передачі «Арт-майдан».

I КАНАЛ. ОСТАНКІНО

6.00 Година сили духу.
7.00 Ритмічна гімнастика.
7.30 Тираж «Спортлото».
7.45 IX Міжнародний фестиваль телепрограм народної творчості «Веселка».
8.20 З ранку раненько.
9.00 Можливо все.
9.30 Ранкова зірка.
10.20 Допоможи собі сам.
10.50 Прем'єра документального телефільму «Чи то бувальщина, чи то небувальщина».
11.50 Марафон-15.
12.30 Грай, гармонь.
13.00 Прем'єра документального телефільму із серіалу «Заповідники дикої природи». Фільм 4.
13.30 Прем'єра художнього телефільму «Марк і Софі». Фільм 4.
14.00 Новини [з сурдоперекладом].
14.20 Діалог у прямому ефірі.
15.00 Клуб мандрівників.
15.50 Народні казки і притчі.
15.55 Щоденник І Міжнародного юнацького конкурсу ім. П. Чайковського.
16.15 Панорама.
16.55 Уолт Дісней представляє...
17.45 Новини.
18.00 Телелоція.
18.15 Клуб «Жива вода».
19.00 Недільна кінопрограма. Вперше на телеекрані. Художній фільм «Загадка Ендхауза». За романом А. Крісті.
21.00 Підсумки.
21.45 Спортивний уік-енд.
22.00 Відлуння пораненої Землі.
23.00 Новини.
23.25 «Зірки серед зірок». Міжнародний день музики.
0.55 «Руфь». Художній телефільм.

КАНАЛ «РОСІЯ» І ПЕРЕДАЧІ УТ—2

7.00 Вісті.
7.20 Золота шпора.
7.50 Освідчення в коханні.
8.05 Паралельні світи.
8.50 Хочете, вірте...
9.20 Громадяни світу.
10.05 «Суперкнига». Мультфільм. 17 серія.
10.30 Ати-бати...
11.00 Колесо оглядання.
12.00 Погляд зі сторони.
12.30 Візаві.
13.00 Вісті.
13.20 Акція «Пелікан».
14.20 Денний сеанс. «Загін». Художній фільм.
15.55 У світі тварин.
16.55 Чемпіонат світу з баскетболу серед професіоналів НБА.
17.55 Майстри. В. Ашкеназі.
19.00 Вісті.
19.20 Свято кожен день.
19.30 Прем'єра художнього телефільму «Санта-Барбара». 54 серія.
20.20 Обличчям до столиці. Публіцистична програма *
20.35 Телебіржа інформує.*
20.55 Реклама.
21.00 Футбол. Чемпіонат Європи. Півфінальний матч. У перерві — Вісті. По закінченні — Астрологічний прогноз.
23.45 Рок-кафе.

IV ОСВІТНЯ ПРОГРАМА

ПОНЕДІЛОК, 15 ЧЕРВНЯ

8.00 Новини.
8.30 Образи античності.
9.40 Театральний роз'їзд.
10.50 Італійська мова.
11.20 Перспектива.
11.50 Російська мова.
12.20 Поспішайте врятувати планету.
13.20 Дозвілля. Під знаком Риб.
14.00—16.35 СТУДІЯ ТЕЛЕПРОГРАМ «ТЕТ-А-ТЕТ».
14.00 Програма мультфільмів.
14.20 Художній фільм «Говард — новий тип героя».
16.00 Відеомузика.
17.10 Відеорама.
17.25 Простір +.
18.35—21.00 СТУДІЯ ТЕЛЕПРОГРАМ «ТЕТ-А-ТЕТ».
18.35 Програма мультфільмів.
19.00 Художній фільм «Аліса». Мелодраматична комедія.
21.00 Норма.
21.15 «Моя вулиця». Художній телефільм.

ВІВТОРОК, 16 ЧЕРВНЯ

8.00 Новини.
9.00 Спаси й сохрани.
9.40 Озирнися, Росіє.
10.40 Французька мова. 1 рік.
11.10 Французька мова. 2 рік.
11.40 «Лувр». Документальний фільм французькою мовою. 10 серія.
12.35 Козацькі шляхи. Концерт.
13.00 Дозвілля. «Авто».
14.00—16.00 СТУДІЯ ТЕЛЕПРОГРАМ «ТЕТ-А-ТЕТ».
14.00 Програма мультфільмів.
14.10 Художній фільм «Назад у майбутнє». Частина 3.
16.00 «Озирнися, Росіє».
17.00 Спаси й сохрани.
17.40 Якщо вам після...
19.00—21.00 СТУДІЯ ТЕЛЕПРОГРАМ «ТЕТ-А-ТЕТ».
19.00 Музична програма.
19.30 «Книга джунглів». Мультфільм за книгою Р. Кіплінга.
20.50 Відеомузика.
21.00 Норма.
21.15 «Лики землі». Науково-популярний фільм. 2 серія.

СЕРЕДА, 17 ЧЕРВНЯ

8.00 Новини.
8.30 Дитяча година (з уроком французької мови).
9.30 Підтримувати вогонь.
10.00 Слово о полку Ігоревім.
10.35 Кар'єра.
11.35 Німецька мова. 1 рік.
12.05 Німецька мова. 2 рік.
12.35 Російська енциклопедія. Відкриття «Дому Лосєва».
13.05 «Ліпив і висікав. Федот Шубін».
13.25 Дозвілля. Птахи поряд з нами.
14.00—16.00 СТУДІЯ ТЕЛЕПРОГРАМ «ТЕТ-А-ТЕТ».
14.00 Мультфільми.
15.00 Музична програма «Співає Пол Маккартні».
16.00 Дитяча година (з уроком французької мови).
17.00 Російська енциклопедія. Відкриття «Дому Лосєва».
17.30 Простір +.
18.00 «Ліпив і висікав. Федот Шубін».
18.20—21.00 СТУДІЯ ТЕЛЕПРОГРАМ «ТЕТ-А-ТЕТ».
18.20 Програма мультфільмів.
19.05 «Передай привіт Броудстріт». Музична програма за участю Пола Маккартні.
21.00 Норма.
21.15 «Лики землі». Науково-популярний фільм. 2 серія.

ЧЕТВЕР, 18 ЧЕРВНЯ

8.00 Новини.
8.30 Студія «Рост».
9.00 Всьому світові світло.
9.45 Перший тайм.
10.00 «Суперкнига». Мультфільм. 13 серія.
10.25 Не боги горшки ліплять.
11.25 Іспанська мова. 1 рік.
11.55 Іспанська мова. 2 рік.
12.25 Ескулап.
12.35 Пілігрим.
13.20 Дозвілля. Увага, знімаю.
14.35—16.00 СТУДІЯ ТЕЛЕПРОГРАМ «ТЕТ-А-ТЕТ».
14.35 Мультфільми.
15.00 «Передай привіт Броудстріт».
16.00 Студія «Рост».
16.30 «Суперкнига». Мультфільм. 13 серія.
17.00—21.00 СТУДІЯ ТЕЛЕПРОГРАМ «ТЕТ-А-ТЕТ».
17.00 Мультфільм.
17.40 Художній фільм у жанрі мелодрами «Гола сутність».
21.00 Норма.
21.15 «Переступити межу». Художній телефільм. 1 серія.

П'ЯТНИЦЯ, 19 ЧЕРВНЯ

8.00 Новини.
8.30 Дитяча година (з уроком англійської мови).
9.30 Хочете, вірте...
10.00 Педагогіка для всіх.
10.40 Справа «Джека Потрошителя». Судовий процес.
11.10 Англійська мова. 1 рік.
11.40 Англійська мова. Сімейний альбом США.
12.10 В. Васильєв репетирує балет «Попелюшка».
13.15 Дозвілля. Телебудсервіс.
14.00—16.00 СТУДІЯ ТЕЛЕПРОГРАМ «ТЕТ-А-ТЕТ».
14.00 Мультфільм.
14.35 «Жовтий підводний човен». Мультфільм з музикою «Бітлз».
16.00 Дитяча година (з уроком англійської мови).
17.00 Хочете, вірте...
17.30 В. Васильєв репетирує балет «Попелюшка».
18.35—21.00 СТУДІЯ ТЕЛЕПРОГРАМ «ТЕТ-А-ТЕТ».
18.35 Мультфільми.
19.00 Програма «Нон-стоп».
20.30 Музична програма.
21.00 Норма.
21.15 «Переступити межу». Художній телефільм. 2 серія.

СУБОТА, 20 ЧЕРВНЯ

9.30 Я в Росії.
10.20 З ранку раненько.
11.00 Ритмічна гімнастика.
11.30 «Галявина казок». Художній телефільм.
12.35 Під знаком «Пі».
13.25 Ельдорадо.
14.00—15.15 СТУДІЯ ТЕЛЕПРОГРАМ «ТЕТ-А-ТЕТ».
14.00 «Індіана Джонс» та останній хрестовий похід».
15.15 Біблія — погляд на світ. 1 серія.
15.45 Ангажемент. Б. Рубашкін у Москві.
17.10 Авіакосмічний салон.
17.25—21.00 СТУДІЯ ТЕЛЕПРОГРАМ «ТЕТ-А-ТЕТ».
17.25 Мультфільми.
18.15 «Брудні танці». Музична стрічка з прекрасною хореографією.
20.00 «Втілення мрії» (США). 1 серія.
20.25 Відеомузика.
21.00 Норма.
21.15 Зустріч в Концертній студії «Останкіно» з Ф. Іскандером.

НЕДІЛЯ, 21 ЧЕРВНЯ

12.00 Російському воїнству присвячується... Концерт.
14.30—17.05 СТУДІЯ ТЕЛЕПРОГРАМ «ТЕТ-А-ТЕТ».
14.30 Програма мультфільмів.
14.55 Кінозал недільного повтору. «Політ над гніздом зозулі».
17.05 Рок-макс.
18.05—21.00 СТУДІЯ ТЕЛЕПРОГРАМ «ТЕТ-А-ТЕТ».
18.05 Мультфільм.
18.30 Програма «Нон-стоп».
20.00 «Втілення мрії». (США). 2 серія.
20.25 Відеомузика.
21.00 Норма.
21.15 «Дев'ять днів і все життя». Документальний фільм.
21.45 «Росія молода». Художній телефільм. 1 серія.

Футбол. Перша ліга

«СТАЛЬ» ЗАГАРТУВАЛАСЬ

Звичайно, головною подією туру стала поразка «Приладиста» в Алчевську. Футболісти «Сталі» без розвідки почали штурмувати ворота лідера і на 22-й хвилині Цвик відкрив рахунок. Потім гра вирівнялася. Та під завісу знервовані захисники мукачівців припустились кількох помилок, і Бакаєв (70) та Гнєздилов (82) довели рахунок до 3:0.

Як і у першому колі, інтерес викликав поєдинок земляків — динамівців та армійців Києва. Дублери уславленого клубу ще раз довели, що вони сьогодні сильніші за СКА. Перемога 1:0. Гол на рахунку Бєлкіна (17).

Несподіваним можна вважати результат, зафіксований у Нікополі. Тут очаківська «Артанія» показала нарешті характер. Лідер ніяк не міг знайти шпаринку в її обороні. І лише після того, як форвард «Артанії» Бугай провів гол на 73-й хвилині, «Металург» пішов ва-банк, і Художилов (80) зрівняв рахунок — 1:1.

Ось результати інших матчів у першій підгрупі: «Десна» — «Дніпро» — 1:0, «Автомобіліст» — «Поліграфтехніка» — 0:1, «Поділля» — «Верес» — 0:0, «Чайка» — «Галичина» — 2:1. У другій: «Шахтар» (Павлодар) — «Закарпаття» — 2:1, «Ворскла» — «Скала» — 2:0, «Вагонобудівник» — «Шахтар-2» (Донецьк) — 4:1, «Кривбас» — «Кристал» (Херсон) — 3:2, «Азовець» — «Чорноморець» — 1:0.

«Верес» і «Десна» нарешті наздогнали «Приладист». У всіх команд зараз по 26 очок. У «Поліграфтехніки» — 24. Відчув дихання переслідувача і «Металург», який лідирує у другій підгрупі з 32 очками. 31 очко у «Кривбаса», по 23 — у «Росі» й «Закарпаття».

Сергій ЯРОСЛАВОВ.

* * *

У Швеції стартував фінальний турнір чемпіонату Європи з футболу. Швеція — Франція — 1:1. Збірна СНД сьогодні в Норчепінгу зустрінеться з командою ФРН.

ГОЛОС України

Газета Верховної Ради України

Головний редактор Сергій ПРАВДЕНКО

Редколегія:

Анатолій ГОРЛОВ перший заступник головного редактора
Олександр БІЛИК заступник головного редактора
Олександр ЄМЕЛЬЯНОВ член-кореспондент АН України
Володимир КРАСНОДЕМСЬКИЙ оглядач, завідуючий відділом культури
Леонід САМОЙЛЕНКО заступник головного редактора
Борис СИДОРЕНКО заступник головного редактора
Анатолій СОЛОНСЬКИЙ редактор відділу кореспондентської мережі
Віталій СУДДЯ відповідальний секретар

Газета виходить з 1 січня 1991 року.

Засновник — Верховна Рада України.

Адреса редакції: 252047 Київ, вул. Нестерова, 4

ТЕЛЕФОНИ:

Для довідок — 441-89-61 441-89-46

телефакс — 224-72-54

Відділ реклами — 441-89-44

Редакція розглядає рукописи, подані в першому примірнику машинопису.

Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій.

Залишаємо за собою право виправляти мову і скорочувати матеріали.

Рукописів не повертаємо.

За точність викладених фактів відповідальність несе автор.

Листування з читачами — тільки на сторінках газети.

Пересиланням скарг у різні інстанції редакція не займається.

Звертайтеся, будь ласка, безпосередньо до відповідних органів влади.

Газета виходить 5 разів на тиждень [крім неділі й понеділка] українською і російською мовами.

Індекс 60955

Загальний тираж 449246.

Зам. 0311109.

252047, Київ, проспект Перемоги, 50. Комбінат друку видавництва «Преса України».

1 2 3 4 5 6 7 8 9